

**POROČILO O IZVAJANJU
RESOLUCIJE O NACIONALNEM PROGRAMU
ZA JEZIKOVNO POLITIKO 2021–2025

ZA LETO 2021**

Poročilo pripravila:

*Medresorska delovna skupina za spremljanje
izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije*

VSEBINA

1 UVOD	3
2 POROČILO O IZVAJANJU RESOLUCIJSKIH UKREPOV PO NOSILCIH	5
2.1 JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST REPUBLIKE SLOVENIJE	5
2.2 MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI	14
2.3 MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO	16
2.4 MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO	18
2.5 MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT	19
2.6 MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO	38
2.7 MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO	41
2.8 MINISTRSTVO ZA KULTURO	42
2.9 MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE	66
2.10 MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE	66
2.11 MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE	68
2.12 MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE	68
2.13 NACIONALNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KAKOVOST V VISOKEM ŠOLSTVU	69
2.14 SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI	70
2.15 URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI	71
2.16 URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV	75
2.17 URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU	76
2.18 UNIVERZE IN DRUGI VISOKOŠOLSKI ZAVODI	79
2.19 DRUGI POROČEVALCI: RADIOTELEVIZIJA SLOVENIJA	91
3 UGOTOVITVE MEDRESORSKE DELOVNE SKUPINE	95
4 SEZNAM KRATIC	98

1 UVOD

[Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025](#) zagotavlja stroki in politiki trdno podlago za premišljeno in sistematično usmerjanje jezikovne situacije v slovenski družbi. Nova resolucija se osredotoča na področja jezikovnega izobraževanja in jezikovne opremljenosti, na splošno jezikovno kulturo in jezikovno krajino, zakonodajne in druge pravno veljavne dokumente slovenske jezikovne politike ter na bližnje predsedovanje Slovenije Svetu Evropske unije v letu 2021.

Najsplošnejši cilj, kateremu bo sledila slovenska jezikovna politika v obdobju 2021–2025, je (tudi v skladu s Strategijo razvoja Slovenije 2030) zagotovitev kakovostnega jezikovnega življenja za vse. Stanje, vplivi in učinki jezikovne politike se izrazito kažejo v jezikovni kulturi in jezikovni krajini države. Določbe, predpisi in zakoni, ki urejajo javno rabo slovenščine, so premalo zavezujoči in učinkoviti, včasih preveč restriktivni, včasih pa nejasni ter dopuščajo različne interpretacije, zato bodo verjetno potrebne nekatere spremembe v zakonodaji. Povečati se bosta morala tudi nadzor in ukrepanje pristojnih inšpekcijskih služb. Pereča problematika je tesno povezana z vzgojno-izobraževalnim sistemom, zato je nujno še naprej ozaveščati o pomenu in vlogi javne rabe slovenščine na vseh področjih in stopnjah izobraževanja ter še zlasti v javnih medijih. Jezikovno izobraževanje je kompleksno področje jezikovne politike. Tematski sklopi, ki jih želi povezati v usklajeno celoto, so: slovenščina kot prvi jezik v Sloveniji, slovenščina kot prvi jezik po svetu, slovenščina kot drugi jezik, jeziki italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti, jeziki pripadnic in pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupnosti, jeziki priseljenjskih skupnosti, tuji jeziki, osebe s posebnimi potrebami in prilagojenimi načini sporazumevanja, jezik v visokem šolstvu itn. Pri tem je nujno sodelovanje vseh relevantnih deležnikov na tem področju. Namen je zagotoviti ustrezne okoliščine za izvajanje teh dejavnosti, s tem pa dostop do usvajanja in znanja jezikov ter krepitev sporazumevalne zmožnosti. Na področju jezikovne opremljenosti je zadnja resolucija prepoznavala izzive, ki so potrebni hitrega in učinkovitega ukrepanja. Razvoj informacijskih in komunikacijskih tehnologij v tem tisočletju ustvarja globalizirano okolje, v katerem bi lahko zaradi zaostanka pri tehnološkem razvoju posamezni jeziki postali manj privlačni in v širšem pomenu manj konkurenčni in s tem dolgoročno ogroženi. Da se to ne bi zgodilo, potrebujejo posamezni jeziki čim večjo prisotnost na svetovnem spletu, čim bolj razvite sodobne digitalne vire in čim bolj razvita jezikovnotehnološka orodja. Od julija do decembra 2021 je Slovenija drugič predsedovala Svetu Evropske unije. V času predsedovanja sta bili Slovenija in slovenščina deležni znatno povečane protokolarne in medijske pozornosti, to je bila lepa priložnost za dodatno načrtno ozaveščanje uporabnic in uporabnikov slovenščine o njeni opolnomočenosti za vse komunikacijske kontekste ter za njeno promocijo drugod v Evropi in širše po svetu. Skrb za ugled, vidnost in promocijo slovenščine se šteje med stalne naloge slovenske jezikovne politike.

Čeprav je nacionalni program za jezikovno politiko odziv na celotne jezikovnopolitične razmere, je v ospredju njegove skrbi in predlaganih ukrepov slovenščina (urejanje njenega statusa in korpusa), ob tem pa svojo pozornost namenja tudi vsem drugim jezikom, ki spadajo v okvir slovenske jezikovne politike. Slovenščina je danes notranje celovit, družbeno in strukturno neokrnjen ter razvojno odprt jezik in taka naj bo tudi v prihodnosti. Republika Slovenija zato zagotavlja, da se slovenščina uporablja in nadalje razvija na vseh področjih javnega življenja znotraj mej slovenske države, na območjih, kjer živijo slovenske skupnosti v sosednjih državah in izseljenke, izseljenci, ter v ustreznih evropskih in mednarodnih okvirih. Skrbi za to, da se njene državljanke in državljani ter prebivalke in prebivalci lahko vključujejo v sporazumevalne procese, ki jim omogočajo enakopravno sodelovanje v državni in mednarodni skupnosti, pridobivanje in menjavo znanja ter izpolnjevanje osebnih, poklicnih in kulturnih potreb.

Osrednji cilj slovenske jezikovne politike je oblikovanje skupnosti samostojnih govorcev in govork z razvito jezikovno oziroma sporazumevalno zmožnostjo v slovenščini, kakovostnim in učinkovitim znanjem drugih jezikov, z visoko stopnjo jezikovne samozavesti in ustrezno stopnjo pripravljenosti za sprejemanje jezikovne in kulturne različnosti.

Neposredni nosilci jezikovne politike Republike Slovenije so državni organi, ki načrtujejo, izvajajo in spremljajo dejavnosti jezikovne politike v sodelovanju z univerzami in drugimi subjekti, katerih ustanoviteljica je država, ter nevladnimi organizacijami. Jezikovna politika v državnem okviru mora biti oblikovana tako, da lahko zanjo prevzamejo ne le izvajalsko in proračunsko odgovornost, temveč tudi vsebinsko pobudo konkretni nosilci s posameznih področij. Slovenska jezikovna politika sega vsebinsko gledano precej širše od načrtovanja položaja in podobe

slovenskega jezika. Čeprav je usklajevanje formalnopravnih določil in predpisov v zvezi s slovenščino in drugimi jeziki na območju Republike Slovenije sicer nujno potrebno, pomeni dejavna jezikovna politika, h kateri se je Republika Slovenija zavezala z [Zakonom o javni rabi slovenščine](#), bistveno širšo dejavnost, ki zadeva tudi druge vsebine in s tem druge mehanizme izvršilne oblasti.

Ravno z namenom, da lahko posamezni državni organi kot glavni nosilci jezikovne politike zanj prevzamejo izvajalsko odgovornost in vsebinsko pobudo na svojih področjih, je bila marca 2014 kot uresničitev zaveze iz nacionalnega programa 2014–2018 ustanovljena Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije. Delovno telo, ki deluje pod vodstvom vodje Službe za slovenski jezik na Ministrstvu za kulturo, vključuje predstavnike vseh za jezikovno politiko ključnih državnih organov. Naloge teh so:

- spremljanje in spodbujanje izvajanja ukrepov in doseganja ciljev iz nacionalnega programa,
 - sprejemanje poročil o izvedenih ukrepih,
 - po potrebi skrb za usklajevanje izvajanja ukrepov, ki zahtevajo sodelovanje več vladnih organov ali nosilcev javnih pooblastil,
 - dajanje pobud za spremembo zakonodaje s področja jezikovne politike,
 - dajanje predlogov in pobud v zvezi z nadaljnjim načrtovanjem jezikovne politike,
 - skrb za promocijo nacionalnega programa v javni upravi ter njegovo uveljavitev v javnosti.
- Medresorska delovna skupina o uspešnosti izvajanja resolucije z vsakoletnim poročilom seznanja Vlado Republike Slovenije, ta pa Državni zbor.

2 POROČILO O IZVAJANJU RESOLUCIJSKIH UKREPOV PO NOSILCIH

2.1 JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST REPUBLIKE SLOVENIJE

Jezikovna opremljenost, uvod, 1. cilj: [Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture](#)

Infrastrukturni program Instituta Jožef Stefan, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Institut "Jožef Stefan"

Težiščna vloga infrastrukturne dejavnosti Instituta Jožef Stefan (IJS) je v zagotavljanju visokokvalitetnega raziskovalnega okolja za potrebe raziskav na IJS ter tudi pri domačih in tujih partnerjih. Organiziranost infrastrukture zagotavlja ekonomičnost izrabe investicijskih sredstev in uporabe opreme ter njeno sprotno posodabljanje. Največji razmah infrastrukturne dejavnosti je bil v zadnjem obdobju rezultat centrov odličnosti, financiranih v okviru evropskih strukturnih skladov.

Porabljena sredstva: 100.000,00 evrov.

Mreža raziskovalnih infrastrukturnih centrov Univerze v Ljubljani, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani

Mrežo raziskovalnih infrastrukturnih centrov Univerze v Ljubljani (MRIC UL) sestavljajo infrastrukturni centri, ki omogočajo specializirano tehnično, instrumentalno, ekspertno in informacijsko podporo raziskovalnim in infrastrukturnim skupinam Univerze v Ljubljani, njeni pedagoški dejavnosti ter uporabnikom izven univerze.

Porabljena sredstva: 95.890,42 evra.

Center za uporabno jezikoslovje, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko

Infrastrukturni program Center za uporabno jezikoslovje (CUJ) pokriva vse ravni raziskovalne dejavnosti, od razvoja in vzdrževanja virov, razvoja novih raziskovalnih metod in pristopov do podpore pri uporabi in izrabi virov v različne namene in tudi pri izdelavi povsem novih jezikovnih virov in tehnologij. Zaradi osredotočenosti na raziskovalno dejavnost, vezano na pismenost, CUJ predstavlja edinstven in nujno potreben infrastrukturni program v slovenskem prostoru ter ponuja možnost povezovanja z drugimi, sorodnimi infrastrukturnimi programi in projekti, ki se mogoče v svojem namenu pismenosti zgolj dotikajo, vendar pa za ekonomično raziskovanje potrebujejo vire in znanja tega centra.

Porabljena sredstva: 43.661,18 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 239.551,60 evra.

Jezikovna opremljenost, jezikovni opis, cilj: [Temeljni opis sodobne knjižne oziroma standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, imenoslovni, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi](#)

Izdelava standardiziranega testa sposobnosti razumevanja stavkov pri odraslih v slovenskem jeziku, trajanje: 1. 7. 2019–30. 6. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici

Cilj raziskave je razviti zanesljiv standardiziran test razumevanja stavkov v realnem času pri slovensko govorečih odraslih, ki bi vseboval tudi meritve govornega delovnega spomina. To bi dosegli s 1) podatki o uspešnosti pri testu, sestavljenem iz vnaprej premišljeno izbranih stavčnih struktur, ki bi ga uporabili na večjem številu sodelujočih iz različnih starostnih skupin od otroštva do starosti; 2) analizo tako nastalega korpusa podatkov z modernimi statističnimi metodami; 3) preveritvijo rezultatov z uporabo modernih postopkov za preverjanje, kot so ponovno testiranje,

notranje meritve zanesljivosti in konsistentnosti med skupinami ter ocenjevalci; in 4) izdelavo standardiziranega sistema točkovanja, ki bi odražal različne ravni uspešnosti pri vsaki od stavčnih struktur in ki bi lahko bil osnova za primerjanje z drugimi testi. Test bo omogočil nadaljnje primerjalne študije različnih populacij slovenskih govorcev glede na njihovo sposobnost razumevanja stavkov.

Porabljena sredstva: 105.352,23 evra.

Primerjava učinkovitosti kognitivnega in lingvističnega zdravljenja: vedenjske metode in metode transkranijske magnetne stimulacije, trajanje: 1. 7. 2019–30. 6. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Namen projekta je poglobljeno preučevanje učinkovitosti: (a) kognitivne in jezikovne rehabilitacije pri ljudeh s pridobljenimi jezikovnimi motnjami (žariščne okvare vs. nevrodegenerativne bolezni možganov) ter preučevanje medsebojne povezanosti med njima; in (b) vedenjskega pristopa na splošno z dodatkom neinvazivne možganske stimulacije ali brez nje, njenega vpliva na kakovost življenja, ki temelji na dolgoročnih učinkih zdravljenja. Za njihovo preučevanje je vedenjsko zdravljenje osredotočeno na bodisi jezikovne bodisi osnovne kognitivne procese ter kombinirano. Z izvedbo so in bodo priskrbeli klinične dokaze (kvalitativne in kvantitativne) o tem, ali ljudem z jezikovnimi težavami koristi čista kognitivna in jezikovna terapija ali zdravljenje s transkranijsko magnetno stimulacijo (rTMS) izboljša jezikovno funkcijo v primerjavi s standardnim vedenjskim pristopom.

Porabljena sredstva: 106.021,72 evra.

Rastoča baza pravorečnih težav, trajanje: 1. 7. 2019–30. 6. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Cilj projekta je bil osnovevanje rastoče baze pravorečnih težav sodobnega slovenskega knjižnega jezika in oblikovanje njenega prvega dela, tj. zbirke, ki bo obravnavala naglasnomestno problematiko sodobnega knjižnega jezika. Gre za prvi celostni sistematični sinhroni opis naglaševanja v sodobni knjižni slovenščini, ki pomembno razširja vedenje o naglasnomestni dinamiki sodobnega knjižnega jezika. Z analizo in interpretacijo že obstoječih raziskav, usmerjenimi poizvedbami med jezikovnimi uporabniki, ki se poklicno ukvarjajo z govornim knjižnim jezikom, anketnimi raziskavami in množičenjem so identificirali nove naglasnomestne problemske sklope, ugotavljali potrebe jezikovne skupnosti in kolektivni jezikovni čut govorcev slovenščine. Iz na novo pridobljenih podatkov so skušali izluščiti pravila sodobnega slovenskega naglaševanja, ki izhajajo iz jezika samega, kar bo vplivalo tudi na razvoj jezikovnotehnoloških orodij in aplikacij.

Porabljena sredstva: 23.881,13 evra.

i-SLA – Interaktivni atlas slovenskih narečij, trajanje: 1. 9. 2020–31. 8. 2023, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Namen raziskave je razviti elektronsko različico Slovenskega lingvističnega atlasa (SLA), ki bo omogočala prosti dostop do arhiviranega izvirnega terenskega gradiva (tj. video- in zvočnih posnetkov), in s tem omogočiti njihovo širšo strokovno izrabo. Izrazita novost v (slovenski) geolingvistiki je vzpostavitev možnosti za aktivno vključevanje uporabnikov, kar omogoča nadaljnje izpopolnjevanje narečne podatkovne zbirke (zbiranje gradiva z močjo množic/množičenje). Zbirka je vir za geslovnik rastočega e-slovarja slovenskih narečij z georeferenciranimi podatki. Slovenski lingvistični atlas bo dostopen tako v tiskani kot v elektronski različici.

Porabljena sredstva: 102.535,29 evra.

Usvajanje manjšinskega jezika v večjezičnem okolju, trajanje: 1. 10. 2021–30. 9. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici

Namen projekta je utreti pot razumevanju usvajanja in znanja manjšinskega jezika. Glavna raziskovalna vprašanja so: 1) Kako se manjšinski jezik razvija oziroma preoblikuje med medgeneracijskim prenosom? 2) Katere so bistvene sociolingvistične spremenljivke, ki prispevajo k usvajanju, ohranjanju oziroma izgubi manjšinskega jezika? 3) Kako lahko najbolje izmerimo in dokumentiramo raven skladenjskega znanja manjšinskega jezika? Projekt se še posebej osredinja na slovenščino kot manjšinski jezik dvojezičnega prebivalstva v italijanski pokrajini Furlanija - Julijska krajina. Vključeval bo a) dokumentiranje značilne rabe slovenščine kot manjšinskega jezika v prevladujoče italijansko govorečem okolju; b) analiziranje jezikovne uspešnosti v manjšinski slovenščini na ravni razumevanja stavkov z uporabo uveljavljenih orodij in protokolov sodobne vedenjske psiholingvistike; in c) razvoj specializiranega preizkusa za

preverjanje jezikovnega znanja slovenščine kot manjšinskega jezika. Odgovori bodo povečali naše razumevanje dinamike medgeneracijskega prenosa manjšinskega jezika in bodo prispevali k cenjenju koristi manjšinskih jezikov v sodobnem evropskem večjezičnem okolju.

Porabljena sredstva: 25.005,83 evra.

Kombinatorika besedotvornih obrazil v slovenščini, trajanje: 1. 10. 2021–30. 9. 2024, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Za slovenščino je – tako kot tudi za druge slovanske jezike – značilna izredno bogata morfolška zgradba besed, ki je posledica večstopenjske tvorbe. Projekt se osredinja na analizo in opis družljivosti besedotvornih obrazil v okviru večstopenjske tvorbe (mlad › mladost › mladosten › mladostnik › mladostnikov), s čimer bo v slovenskem jezikoslovnem prostoru vzpostavljeno novo raziskovalno področje – morfotaktika. Jezikovnotehnološki cilj pa je pionirska izgradnja prve učne množice in prve jezikovnotehnološke aplikacije, ki bo omogočala avtomatsko morfolško segmentacijo besed slovenskega jezika, kar je ključno za razvoj tudi semantičnih jezikovnih virov in jezikovnih tehnologij za slovenščino, nesporen pomen pa ima tudi za jezikoslovje.

Porabljena sredstva: 24.990,68 evra.

Empirična podlaga za digitalno podprt razvoj pisne jezikovne zmožnosti, trajanje: 1. 10. 2021–30. 9. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

S projektom se želi podpreti učitelje, ki popravljajo in ocenjujejo pisne izdelke učencev. Za razvoj pisne zmožnosti je treba pisanje vaditi, več šolskega pisanja pa pomeni tudi več dela za učitelje. Šolskega pisanja je izrazito (pre)malo, povratna informacija pa je usmerjena v odpravo površinskih težav, kot so slovnične napake. Rešitev je v digitalni podpori učiteljskemu delu, ki vključuje strojno identifikacijo in vsebinsko kategorizacijo slovničnih napak ter digitalno zasnovan model za podajanje povratne informacije. Projekt obsega: podatkovno luščenje ter analize napredno označenih besedilnih korpusov, zagotovitev empiričnih podatkov za razvojne kazalnike in opisnike za različne stopnje šolanja, pripravo scenarijev povratne jezikoslovne informacije na ravni zapisa in črkovanja, oblikoslovja, besedišča in skladnje, vključitev študentskega pisanja v korpus šolskega pisanja, razvoj šolski situaciji prilagojenega avtomatskega označevalnika jezikovnih težav. Ključni del so uporabniške raziskave (spletna anketa, snemanje zaslona učiteljev med popravilanjem v digitalnem okolju). Učitelji in učenci z različnih stopenj šolanja so v projekt vključeni tudi kot evalvatorji razvitih rešitev.

Porabljena sredstva: 25.005,83 evra.

Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico), trajanje: 1. 9. 2021–31. 8. 2024, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Cilj je spodbuditi sistematične narečjeslovne raziskave na območjih zunaj države Slovenije, za katera je značilno postopno izgubljanje rabe avtohtonih slovenskih narečij. Gre za narečja s šibkim medgeneracijskim prenosom, ki jih pretežno govorita srednja in starejša generacija govorcev. Za vsako raziskovalno območje je izdelana leksično-fonetična vprašalnica, namenjena določanju razlikovalnih fonetičnih, morfoloških in tudi leksičnih lastnosti posameznih krajevnih govorov in narečij ter omogoča natančnejšo razmejitev narečij in izdelavo podrobnih regionalnih narečnih kart. Še posebej pomembni bodo primerjalni izsledki raziskav jezikovnih pojavov na stiku z dvema jezikoma različne stopnje sorodnosti (nemški in hrvaški stični idiomi). Raziskave so namenjene tako dokumentaciji narečij kot ugotavljanju njihovega obstoja in živosti, obenem pa spodbujanju njihovega dejanskega ohranjanja. Prosto dostopen korpus kakovostno posnetega zvočnega gradiva in podroben opis posameznih krajevnih govorov ne pomenita le ohranitve jezikovne kulturne dediščine, ampak tudi trdno oporo jezikovni skupnosti pri ohranjanju in revitalizaciji jezika.

Porabljena sredstva: 8.042,10 evra.

Tehnologije znanja, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Institut "Jožef Stefan"

Raziskave so potekale v petih glavnih smereh: (a) analiza kompleksnih podatkov, vključno z analizo znanstvenih podatkov in analizo heterogenih podatkovnih omrežij, (b) analiza velikih podatkov, vključno z analizo besedil, multimedijskih in drugih multimodalnih podatkov, (c) računalniška kreativnost kot novo področje raziskav programske skupine, predvsem v povezavi z znanstvenim odkrivanjem, (č) podpora pri odločanju, vključno z modeliranjem relacij in

integracijo s podatkovnim rudarjenjem, in (d) jezikovne tehnologije in digitalna humanistika, vključno s strojnimi učenjem jezikovnih modelov in razvojem jezikovnih virov za slovenski jezik. Kot koordinatorji evropskih projektov so bistveno prispevali k raziskavam na področjih podatkovnega rudarjenja, rudarjenja besedil, strojnega prevajanja in analize multimedijskih podatkov ter oblikovali nove znanstvene smernice tudi na področju računalniške kreativnosti.
Porabljena sredstva: 593.134,08 evra.

Manjšinske in etnične študije ter slovensko narodno vprašanje, trajanje: 1. 1. 2020–31. 12. 2025, nosilna organizacija: Inštitut za narodnostna vprašanja

Raziskovalni program ima štiri širše problemske sklope: (I) slovensko narodno vprašanje, (II) manjšinske študije, (III) študije etničnosti, nacionalizma in mejnosti, (IV) urejanje in upravljanje različnosti. Posebna pozornost se namenja temam, ki so: analiza manjšinskega, migracijskega in integracijskega prava, politik in strategij, narodna/etnična, kulturna in jezikovna raznolikost prebivalstva Slovenije, slovenske manjšine v sosednjih državah, romska manjšina v Sloveniji, procesi in dimenzije družbene integracije priseljencev, demografski in migracijski procesi, kontinuiran vključujoči odprti dialog ter upravljanje (družbenih) odnosov in kriz. Temeljna cilja sta: a) prispevek k razvoju slovenske in globalne teoretske in empirične znanosti na področju etničnih študij ter razvoju baz izvirnih podatkov in b) prispevek k družbenemu razvoju Slovenije in širše regije, ki lahko z izvirnimi znanstvenimi rezultati prispeva k družbenemu miru in stabilnosti v pluralnih sodobnih družbah, ki morajo temeljiti na enakopravnem vključevanju, integraciji, varstvu in participaciji vseh manjšinskih in večinskih skupnosti ter njihovih pripadnikov.

Porabljena sredstva: 388.547,24 evra.

Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem, trajanje: 1. 1. 2018–31. 12. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani

Raziskovalni program je namenjen prenosu pravne terminologije evropskega prava, s poudarkom na prenosu pravnega izrazja reda Evropske unije v slovenščino. Delo programske skupine je razpeto med ustrezno prevajanje pravnih pojmov in njihovo umeščanje v slovenski pravni red ter aktivno in dinamično, a vsebinsko utemeljeno in pozorno prilagajanje in posodabljanje slovenskega pravnega jezika za potrebe pravne stroke. Relevantne pojme prevajajo iz angleškega v slovenski jezik in jih slovarsko razlagajo. Z vsebinsko bogato preučitvijo pojma, ki presega golo pojmovno analizo, stremijo k jezikovni konsistentnosti pravnega sistema, njegovi pojmovni in vsebinski jasnosti, sploh v primerih, ko pojmu ni mogoče pripisati enega samega pomena ali v domačem pravnem redu neposredna ustreznica npr. ne obstaja, ter tako sprejemajo del odgovornosti ali skrbi za pravno varnost in predvidljivost določb kot eni izmed temeljnih prvin ustavnega načela pravne države. Cilj je tvoriti pregleden, bogat in vsebinsko jasen slovar evropske pravne terminologije, ki bo namenjen tako strokovni uporabi v praksi (sodstvo, odvetništvo, gospodarstvo itd.) kot tudi uporabi v študijske, raziskovalne in druge akademske namene in ki bo bogatil domačo terminološko stroko ter jezik.

Porabljena sredstva: 149.025,40 evra.

Razsežnosti slovenstva med lokalnim in globalnim v začetku tretjega tisočletja, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Znanstveno-raziskovalno središče Koper

Glavni namen je raziskati, kako slovenstvo kot duhovni in družbeni fenomen deluje v času korenitih sprememb na globalni ravni. Sodobne raziskave narodnega vprašanja se soočajo s težavami, kako obravnavati pogosto prepletajoče se kontradiktorne trende globalizacije, večkulturnosti in lokalizmov. V te procese Slovenija vstopa kot mlada država, ki se je takoj po osamosvojitvi soočila na eni strani s problematiko iskanja svoje individualne identitete, na drugi pa z vprašanjem strategij, ki bi omogočile njeno udejanjanje na vseh družbenih področjih. Ključni cilj je globlje razumevanje slovenstva, ki bo odstopalo od tradicionalnega koncepta narodne identitete, vezanega zgolj na trikotnik jezik – kultura – teritorij, obenem pa bo omogočalo njegov status in obstoj. Izdelan koncept slovenstva bo lahko vzorčni primer za sorodne manj številne narode in manjšinske skupnosti. Zaradi sodobnega pogleda na slovenstvo se bodo oblikovali nekateri inovativni družbeni modeli in strategije (gospodarski, politični, izobraževalni, modeli sobivanja itd.).

Porabljena sredstva: 235.377,24 evra.

Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Programska skupina Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je edina slovaropisna programska skupina v državi in hkrati edina skupina, ki sistematično in načrtno že sedmo desetletje skrbi za opremljenost slovenskega jezika s temeljnimi slovarskimi in drugimi jezikovnimi

opisi. Glavni cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je bila priprava naslednjih temeljnih slovarskih oziroma normativnih del: Slovar sodobnega slovenskega (knjižnega) jezika 1, Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar 1, Slovar sinonimov slovenskega jezika, Pravni terminološki slovar, Terminološki slovar agronomije, Terminološki slovar živinoreje, Terminološki slovar armiranobetonskih konstrukcij, Terminološki slovar tiflopedagogike, Splošni tehniški slovar, drugi in tretji zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa, osmi zvezek fonetično-gramatične serije Slovanskega lingvističnega atlasa, Novi etimološki slovar slovenskega jezika 1: Živali, Toponimija vzhodne Tolminske ter prvi in drugi zvezek Slovarja jezika slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja. Raziskovali so jezikoslovno problematiko, kot jo je sproti zahtevalo izdelovanje temeljnih del, sledili so najnovejšim možnostim, ki jih ponuja tehnološki razvoj, ter se povezovali z različnimi jezikovnotehnološkimi centri.

Porabljena sredstva: 800.628,60 evra.

Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine, trajanje: 1. 1. 2020–31. 12. 2025, nosilna organizacija: Univerza v Mariboru

Nacionalno pomembna študija in analiza upoštevatava jezikovno raznovrstnost, literarno-kulturno dediščino in znanstveno-pedagoško izmenjavo v Podonavskem prostoru. V središču zanimanja je dopolnjevalno vključevanje sinhronih in diahronih pogledov na jezik ter povezovanje oz. dopolnjevanje jezikoslovnih, literarnovednih in didaktičnih raziskav. Gre za slovenski jezik, literaturo in kulturo v stiku, upoštevajoč (a) eno-, dvo- in večjezičnost, (b) eno-, dvo- in večkulturnost na področju književnosti, (c) pomen nacionalnega jezika in literature v globalnem svetu ter (č) poučevanje slovenskega jezika s poudarkom na medpredmetnem povezovanju. Jezikovne raziskave med drugim analizirajo vlogo in položaj slovenskega jezika v Podonavski regiji primerjalno z usmeritvami evropske jezikovne politike, predstavijo razvojno-zgodovinsko dinamiko slovenskega jezika, dialektološko natančneje raziskujejo slovenski panonski jezikovni prostor, izpostavijo kognitivni pristop na področju sinhronega raziskovanja besedotvorja, besedoslovja in frazeologije ter razmerje med normo in rabo (knjižnega) jezika, literarno-zgodovinske raziskave so osredinjene na pojave dvo- in med-/večkulturnosti v slovenski književnosti od pridižnih besedil do književnosti 21. stoletja, raziskave na področju poučevanja slovenskega jezika in literature pa opozarjajo na usvajanje slovenskega jezika kot drugega in tujega jezika pri mladostnikih, so usmerjene na razvoj pismenosti kot ključne kompetence vseživljenjskega učenja in bodo pokazale, kako v edukacijskem sistemu rešiti vprašanje vse intenzivnejšega premikanja virov informacij in učnih gradiv v e-okolja ter da se generacija t. i. digitalnih domorodcev z zaslona uči opazno manj uspešno kot iz natisnjenih virov.

Porabljena sredstva: 82.807,68 evra.

Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani

Raziskovalno delo temelji na empiričnem pristopu, osredotoča pa se na nadgradnjo in vzdrževanje jezikovnih virov ter jezikovne opise, ki jim je skupna korpusnojezikoslovna metodologija in se programsko umeščajo v okvir poststrukturalnih jezikoslovnih pristopov. Ključnega pomena za empirično utemeljeno raziskovalno delo je vzdrževanje in nadgradnja jezikovnih virov, kar je tudi izhodišče dela programske skupine. V preteklih letih so bili izdelani korpusni viri za slovenski jezik, referenčni korpus Gigafida in vzorčni Kres, govornega jezika Gos, nestandardne slovenščine Janes, akademske slovenščine KAS, šolskih pisnih izdelkov Šolar, korpus lektoriranih besedil Lektor, slovenskega znakovnega jezika SIGNOR. Pomemben del infrastrukture, razvit v okviru skupine, je povezan s terminološkimi viri in tehnologijami, tudi z razvojem inovativnih analitičnih metod luščenja terminologije.

Porabljena sredstva: 238.440,64 evra.

Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki, trajanje: 1. 1. 2017–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani

Teoretična predpostavka je bila, da je jezik kot družbeni fenomen rezultat preteklih spontan in načrtovanih konvencij in sprotne postopne modifikacije. Naloga je bila odkriti zakonitosti in tendence njegove oblikovanosti in njegovega funkcioniranja v konkretnih komunikacijskih situacijah, z namenom, da bi to razumevanje omogočilo uspešnejše poučevanje in učenje jezikov, kvalitetnejše prevajanje in tolmačenje ter boljšo leksikografsko prakso. Raziskave so obsegale področja specifičnih in splošnih značilnosti angleščine, nemščine, francoščine, italijanščine, latinščine in grščine kakor tudi kontrastivne vidike v primerjavi s slovenščino kot materinščino ali kot drugim/tujim jezikom. Cilj je bil sistematično proučiti izbrana vprašanja, v nekaterih primerih

predvsem s stališča slovenščine. Omenjeni jeziki in kulture so namreč svetovno pomembni in Slovenci z njimi že tradicionalno živimo v tesnem stiku na gospodarskem, političnem, znanstvenem, kulturnem in na drugih področjih.

Porabljena sredstva: 118.391,40 evra.

Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici

Osrednja tema je teoretično in eksperimentalno formalno jezikoslovje. Člani programske skupine se ukvarjajo z različnimi podtemami teoretičnega jezikoslovja s področja skladnje, morfologije, fonologije, semantike in pragmatike, ki jih preverjajo z eksperimentalnimi metodami ter tudi s povsem eksperimentalnimi raziskovanji usvajanja jezika in vpliva jezika okolja na druge kognitivne sposobnosti otrok in mladostnikov. Ukvarjajo se z bolj splošnimi vprašanji vpliva dvojezičnosti na delovanje človekove jezikovne zmožnosti oziroma samo obliko dvojezičnosti. Člani skupine so sicer rojeni govorci štirih različnih jezikov (slovenščine, bolgarščine, ruščine in srbohrvaščine), ki jih seveda uporabljajo pri svojih raziskavah, a se v svojem raziskovanju nikakor ne omejujejo le na te jezike. Po drugi strani pa se pri ukvarjanju s slovenščino ne omejujejo le na standardno slovenščino, temveč gledajo tudi na doslej še vedno precej zapostavljeno področje slovenske narečne skladnje.

Porabljena sredstva: 115.291,96 evra.

Glagol v hiperprostoru: medsebojno vplivanje med prozodijo, morfologijo in semantiko v zahodnih južnoslovanskih glagolih, trajanje: 1. 10. 2019–30. 9. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici

Cilj projekta je opis in razlaga morfologije glagola in glagolske domene v zahodnih južnoslovanskih jezikih. Izvajalci se lotevajo izrisovanja celotne morfološke podobe glagolov in izglagolskih tvorjenk v zahodnih južnoslovanskih jezikih, vključno z medsebojnimi vplivi glagolske in izglagolske morfologije s fonologijo, semantiko in skladnjo.

Porabljena sredstva: 109.883,19 evra.

Jezikovna krajina sovražnega govora na družbenih omrežjih, trajanje: 1. 3. 2019–28. 2. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Projekt LiLaH – Jezikovna krajina sovražnega govora na družbenih omrežjih je bilateralni raziskovalni projekt med Univerzo v Ljubljani in Univerzo v Antwerpnu. Namen projekta je (1) izdelati celovit jezikoslovni opis slovenskega in flamskega sovražnega govora na družbenih omrežjih, (2) izluščiti skupne značilnosti sovražnega govora ter (3) izsledke uporabiti pri razvoju računalniških modelov za samodejno prepoznavo sovražnega govora na družbenih omrežjih. Gradita se flamski in slovenski korpus sovražnega govora, ki vključujeta komentarje na objave medijskih hiš na platformi Facebook, in sicer na temo migrantov in LGBT-skupnosti; dopolnjujeta se s sociodemografskimi podatki. Z analizo so izluščene univerzalne značilnosti sovražnega govora, ki presegajo eno jezikovno in kulturno okolje. Drugi poudarek je uporaba strojnega učenja za razvoj modelov za prepoznavo neposrednega in posrednega sovražnega govora na družbenih omrežjih.

Porabljena sredstva: 82.515,49 evra.

Naravna in kulturna dediščina, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Program se je izvajal v okviru Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, Inštituta za arheologijo, Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta, Muzikološkega inštituta, Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede, Inštituta za slovensko narodopisje, Glasbenonarodopisnega inštituta, Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije, Filozofskega inštituta, Geografskega inštituta Antona Melika, Inštituta za raziskovanje krasa, Paleontološkega inštituta Ivana Rakovca, Biološkega inštituta Jovana Hadžija, Družbenomedicinskega inštituta, Inštituta za kulturno zgodovino ter Inštituta za antropološke in prostorske študije. Kontinuirano in sistematično so se zbirala gradiva, ki predstavljajo podporno delo temeljnim in aplikativnim raziskavam. Da so spoznanja humanističnih raziskav koristna pri ohranjanju naravne in kulturne dediščine ter pri iskanju rešitev za konkretne probleme, dokazujejo številni dosežki, denimo izdelava temeljnih slovarjev slovenskega knjižnega in strokovnega jezika, negovanje, ohranjanje, varovanje in upravljanje avtentičnih prvin slovenske naravne in kulturne dediščine ter izdelava študij in strategij za odgovoren odnos do naravne, kulturne in žive dediščine (npr. študije vpliva in ranljivosti različnih dejavnikov na okolje in prostor ter življenje in zdravje).

Porabljena sredstva: 82.664,26 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 3.417.541,99 evra.

Jezikovna opremljenost, standardizacija, cilj: [Izvajanje dejavnosti, ki zagotavlja posodabljanje in vzdrževanje knjižnojezikovnega standarda in ob tem zagotavljanje okoliščin, da se govorke in govorci slovenščine seznanijo s knjižnim oziroma standardnim jezikom ter se sporazumevajo v skladu z njim](#)

Sociolingvistična variantnost govorne slovenščine na primeru mobilnih govorcev: Viri, metode in analiza, trajanje: 1. 11. 2019–31. 10. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Namen projekta (podoktorskega študija) je raziskava avtentične jezikovne prakse in znotrajjezikovne variantnosti pri geografsko mobilnih govorcih ter proučevanje relevantnih socialnopsiholoških in družbenih vprašanj. Predmet analize je jezikovni repertoar šestih informantov iz dveh različnih regij, ki se dnevno vozijo na delo v Ljubljano in pri tem uporabljajo različne strategije govornega obnašanja v komunikaciji z govorci drugih varietet slovenščine; to so odrasle osebe iz dveh različnih regij in narečnih skupin, dolenjske in štajerske – iz Ribnice in Maribora z okolico. Za preverjanje, kako je govor informantov sprejet v različnih okoljih, in primerjavo samopercepcije informantov s percepcijami drugih izvajalci opravljajo intervjuje z znanci informantov iz lokalnega in ljubljanskega okolja. V povezavi s kvalitativnimi podatki iz intervjujev in etnografskimi opaznanji odkrivajo dejavnike, ki vplivajo na (ne)prilagajanje informantov, in ugotavljajo, kako pomembni so pri tem izvor, spol, poklic, družbena mreža, osebne značilnosti, dolžina obdobja dela v Ljubljani, osebne izkušnje z jezikovno rabo in stališča do različnih varietet slovenščine.

Porabljena sredstva: 31.866,50 evra.

Krepitev (socialno-)konstruktivističnega pristopa na slovenskih obmejnih območjih k poučevanju in učenju sosedskih jezikov (SJ) v osnovni šoli s soustvarjeno razširitvijo in vrednotenjem modela CoBLaLT, trajanje: 1. 10. 2021–30. 9. 2024, nosilna organizacija: Znanstveno-raziskovalno središče Koper

Cilj je okrepiti socialno-konstruktivistično poučevanje in učenje tujega (TJ) oziroma sosedskega jezika (SJ) v slovenskih osnovnih šolah na obmejnih območjih in morda v slovenskih osnovnošolskih zavodih, da bi poučevanje TJ postalo bolj avtentično, usmerjeno v kritično razmišljanje, kognitivno osnovano, afektivno usmerjeno in družbeno angažirano. Raziskava je kvalitativno-participativna in deloma kvalitativna analiza, v njej pa so vključeni osnovnošolski zavodi ob italijansko-slovenski in slovensko-hrvaški meji ter raziskovalni centri – Znanstveno-raziskovalno središče v Kopru, Univerza v Novi Gorici in Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani.

Porabljena sredstva: 25.005,83 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 56.872,33 evra.

Jezikovna opremljenost, terminologija, cilj: [Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu](#)

Temeljni raziskovalni projekt J6-9372, TermFrame: Terminologija in sheme znanja v medjezikovnem prostoru, 1. 7. 2018–30. 6. 2021, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta in Institut "Jožef Stefan"

Projekt se je ukvarjal s terminologijo in znanjem na presečišču jezikov, kognicije in računalništva. Hipoteza je bila, da pojmi in kognitivne strukture niso univerzalni in statični, temveč fluidni, dinamični in odvisni od številnih dejavnikov, kot so kontekst, jezik in kultura. Glavni cilj je bil raziskati pojmovne strukture na področju krasoslovja v angleščini, slovenščini in hrvaščini z dveh komplementarnih perspektiv, jezikoslovne in računalniške. Infrastruktura TermFrame in baza znanja sta zagotovila novo obliko terminološkega opisa in predstavitve s poudarjanjem jezikovnih in/ali kulturnih elementov v pojmovnem strukturiranju domene. Poleg tega gre za nov terminološki vir za področje krasoslovja, ki olajša prevajanje, turizem, raziskave, poučevanje in odkrivanje krasa.

Porabljena sredstva: 55.072,81 evra.

Jezikovna opremljenost, večjezičnost, cilj: [Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu](#)

Temeljni raziskovalni projekt J6-9373, Institucionalna dvojezičnost na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji: evalvacija dodatka za dvojezičnost, 1. 7. 2018–30. 6. 2021, Inštitut za narodnostna vprašanja in Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, ter Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije

Jezikovna politika v Sloveniji temelji na načelu zagotavljanja enakovrednega položaja narodnih manjšin na narodnostno mešanih območjih, tj. na obali slovenske Istre (italijansko govoreča manjšina) in v Prekmurju na severovzhodu Slovenije (madžarsko govoreča manjšina). Slovenska ustava določa, da ima vsakdo pravico uporabljati svoj prvi jezik pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopkih pred državnimi in drugimi organi, ki opravljajo javno službo. To pa zahteva institucionalno dvojezičnost, torej zmožnost delovanja javnih organov v dveh jezikih. Pogoji za zaposlitev v javnem sektorju je znanje tako večinskega kot tudi manjšinskega jezika. Če je znanje jezika narodne skupnosti pogoj za opravljanje dela, so javni uslužbenci in sodniki upravičeni do dodatka k plači, t. i. dodatka za dvojezičnost. Program slednjega pa ni tako učinkovit, kot je bilo pričakovano, zato se večinski jezik (slovenščina) ter manjšinska jezika (italijanščina in madžarščina) ne uporabljajo enakovredno. V projektu so raziskovali, kako se program dodatka za dvojezičnost odziva na kulturne, družbene, politične in gospodarske dejavnike v slovenski Istri ter kako ti dejavniki prispevajo k njegovi uspešnosti oziroma neuspešnosti. Menili so, da je neučinkovitost programa dodatka za dvojezičnost mogoče pripisati neustreznemu oblikovanju politike in nezadostnemu izvajanju, ne pa pomanjkanju podpore prebivalstva.

Porabljena sredstva: 55.035,32 evra.

Jezikovni prenos pragmatičnih prvin: Govorci slovenščine v večjezičnem okolju, trajanje: 1. 9. 2020–31. 8. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici

Prva taka raziskava vključuje orodja in spoznanja eksperimentalne pragmatike, večjezičnosti in usvajanja jezika pri otrocih in odraslih. Cilj je opredeliti mesta, na katerih med jeziki prihaja do razlik, ki vplivajo na pragmatični pomen. Prvi del raziskave zadeva pragmatično okrepitev v kontekstu množine. Nedavna odkritja na področju teoretične pragmatike prinašajo obsežne utemeljitve, da množinske oblike samostalnikov sprožijo pragmatično sklepanje na množino. Množinska oblika samostalnika v slovenščini in v jeziku, ki ne pozna dvojine, sprožita dva različna poteka pragmatičnega sklepanja (vsaj tri oz. vsaj dva). Točno to je situacija, v kateri upravičeno pričakujemo negativen jezikovni prenos pri večjezičnih govornikih. Raziskava temelji na sistemu slovničnega števila v jezikovnih parih slovenščina – angleščina in slovenščina – italijanščina pri usvajanju jezika. Primerjajo tudi razumevanje neopredeljenih količinskih kvantifikatorjev precej in veliko pri enojezičnih in večjezičnih govornikih. Poleg tega proučujejo učinek starosti kot možnega dejavnika, ki vpliva na negativni prenos. Testirajo dvojezične otroke in dvojezične odrasle z različnimi jezikovnimi kombinacijami prvih jezikov. Dvojezične udeležence raziskave so zbrali med priseljenci, ki že vsaj pet let bivajo v Sloveniji.

Porabljena sredstva: 102.197,74 evra.

Azijski jeziki in kulture, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani

Azijska regija postaja vse bolj pomembno območje eksplozivnega ekonomskega razvoja in političnih ter družbenih tranzicij, ki ne vplivajo samo na notranjo strukturo azijskih družb, temveč tudi na mednarodne odnose na globalni ravni. Temeljna vsebinska zasnova projekta je usmerjena v raziskave zgodovinskega razvoja, politično-ekonomskih razmer, kulturne specifičnosti in jezikovnih posebnosti azijskih družb. Specifična posebnost programske skupine je, da vključuje vrsto strokovnjakov za posamične azijske regije. Zato študije vključujejo tudi analizo in evalvacijo gradiva v matičnih jezikih obravnavanih regij in niso odvisne samo od informacij, podatkov in teoretskih paradig, dostopnih v zahodni literaturi. To izhodišče je temeljno, ker uporaba primarnih virov v matičnih jezikih omogoča objektivnejši vpogled v realnost obravnavanih družb. Raziskava je osredotočena na probleme in pogoje, ki opredeljujejo prevladujoče modele

družbenih realnosti kot osnove oblikovanja različnih kulturnih identitet, katerih razumevanje lahko predstavlja dragocen prispevek k dvigu kakovosti odnosov med Slovenijo in azijskimi državami.
Porabljena sredstva: 101.200,32 evra.

Medkulturne literarnovedne študije, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani

Raziskovalci delujejo na področjih anglistike, amerikanistike, germanistike, francistike, prevodoslovja, tolmačeslovja, slavistike, slovenistike in primerjalne književnosti ter se ukvarjajo s preučevanjem literarne medkulturnosti v stiku s kulturami na angleško/ameriškem, frankofonem in nemškem govornem področju ter v stiku z južno- in zahodnoslovanskimi literaturami. Raziskave se usmerjajo na pet temeljnih področij, to so: etični vidiki literature, medkulturne literarnozgodovinske študije, imagologija, prevajanje/tolmačenje kot medkulturno posredovanje, odnos med centralnimi in perifernimi jeziki ter prevajanje perifernih književnosti v slovenščino in literarna didaktika in didaktika prevajanja.

Porabljena sredstva: 81.925,04 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 340.358,42 evra.

Jezikovna opremljenost, jezikovne tehnologije, cilj: [Gradnja, posodabljanje in vzdrževanje temeljnih jezikovnih tehnologij za slovenščino in druge jezike, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, ter zagotavljanje njihove čim bolj proste dostopnosti](#)

OptiLEX: Raziskave in optimizacija predstavitev leksikalnih jezikovnih virov za implementacijo govornih tehnologij na vgrajenih sistemih, trajanje projekta : 1. 7. 2018–30. 6. 2021, nosilna organizacija: Alpineon, d. o. o., Ljubljana

V okviru aplikativnega projekta so se izvajalci posvetili razvoju referenčnega slovarja izgovarjav ter raziskavam in implementaciji modula za učinkovito računalniško predstavitev leksikalnih jezikovnih virov, sposobnega delovanja v govornih aplikacijah v vgrajenih sistemih. Reševali so vrsto problemov: zahtevo po delovanju v realnem času, po kompaktnem zapisu jezikovnih virov ter po majhnem odtisu zapisa jezikovnih virov v delovnem pomnilniku. Cilj je bil raziskati postopke optimizacije računalniške predstavitev leksikalnih jezikovnih virov za pregibno bogate jezike, ki jih bo možno uporabiti pri prepoznavanju in sintezi govora na vgrajenih platformah. Postopke so implementirali in validirali na strojni opremi vgrajenega prenosnega terminala. Poiskali so učinkovite postopke za zmanjševanje odvečnosti pri predstavitvi in računalniškem zapisu jezikovnih virov za pregibno bogate jezikovne skupine, ki bodo omogočali hitro, pomnilniško čim manj zahtevno ter visokokakovostno pretvorbo grafemskega zapisa besed v fonetični prepis in obratno. Uspešnost zmanjševanja odvečnosti pri predstavitvi jezikovnih virov je bila ovrednotena na slovarskih jezikovnih virih za več pregibno bogatih jezikov, vključno s slovenskim jezikom.

Porabljena sredstva: 55.594,24 evra.

Računalniško podprta večjezična analiza novičarskega diskurza s kontekstualnimi besednimi vložitvami, trajanje: 1. 9. 2020–31. 8. 2023, nosilna organizacija: Institut "Jožef Stefan"

Zmožnost analize, razumevanja in interpretacije medijskega poročanja je v današnjem svetu pomembnejša kot kadarkoli prej. Razmah spletnih vsebin in dnevna izpostavljenost napačnim informacijam in pristranemu poročanju sta povzročila upad zaupanja v konvencionalne novičarske medije in vedno večji vpliv lažnih novic iz nepreverjenih virov in družbenih medijev. Namen tega projekta je z vpeljavo metod za procesiranje naravnega jezika na področje analize diskurza prilagoditi najsodobnejše metode računalniške obdelave jezika za rabo v slovenščini. Nove metode, razvite v sodelovanju računalniških in korpusnih jezikoslovcev z raziskovalci s področja analize diskurza, bodo omogočale identifikacijo diskurzivnih fenomenov, podporo večjezični analizi novic in razvoj orodij za vizualizacijo novic, ki bodo pospešila ročno analizo in povečala kvaliteto raziskav.

Porabljena sredstva: 101.725,28 evra.

Jezikovni viri in tehnologije za slovenski jezik, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani

Možnost enakopravnega vključevanja slovenščine v novo digitalno stvarnost bo v prihodnosti realno ogrožena brez načrtnega razvoja jezikovnih virov in tehnologij za slovenski jezik, ki jih v drugih jezikovnih okoljih razvijajo za svoje jezike. Cilj programa je omogočiti razvoj primerljivih

virov in tehnologij z raziskovanjem specifik slovenščine in vključevanjem raziskovalnih rezultatov v dolgoročno opremljanje slovenščine s temeljnimi viri za namen razvoja jezikovnih tehnologij po eni strani in po drugi strani z raziskovanjem jezikovnih potreb govorcev slovenščine, predvsem z namenom izboljšanja bralne pismenosti v digitalnem okolju. Program poleg jezikoslovja kot primarnega področja obsega še računalništvo in informatiko (jezikovne in govorne tehnologije) ter vzgojo in izobraževanje (bralna pismenost). Raziskave potekajo po petih krovnih temah, ki z med seboj povezanimi viri in tehnologijami tvorijo smiselno celoto: jezikovni opis, standardizacija, jezikovne tehnologije, terminologija in večjezičnost. Zajemajo vse jezikovne ravnine (besediloslovje, semantika, skladnja, oblikoslovje, glasoslovje), s fokusom na celostni obravnavi jezikovnih pojavov.

Porabljena sredstva: 113.526,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 270.845,52 evra.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: 4.380.242,67 evra (prim. iste cilje in ista sredstva v poročilu MIZŠ).

2.2 MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Splošni cilji, 5. cilj: [Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja](#)

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) kot redno nalogo vseskozi ozavešča javnost in državne institucije o potrebi po komunikaciji in dostopnosti informacij za govorce s posebnimi govornimi potrebami, in sicer v njim prilagojenih tehnikah in na njim prilagojen način.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenski znakovni jezik, cilj: [Razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku](#)

Največji dosežek na področju uporabe znakovnega jezika je njegova umestitev v Ustavo Republike Slovenije. Uradno je predlog za začetek postopka za dopolnitev ustave zaradi umestitve znakovnega jezika podala Vlada Republike Slovenije aprila 2019. Prav ta sprememba ustave je tudi prva pobuda Vlade Republike Slovenije za spremembo ustave, ki se je uspešno zaključila. Ustavna komisija je predlog Vlade RS podprla in 4. junija 2021 je začel veljati Ustavni zakon o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije, ki v ustavo dodaja nov 62.a člen. Ustava zagotavlja svobodno uporabo in razvoj slovenskega znakovnega jezika ter jezika gluhoslepih.

Z vpisom slovenskega znakovnega jezika v ustavo so se zagotovile ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi bo gluhih in gluhoslepih dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov. Umestitev slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v ustavo primer dobre prakse, saj je z umestitvijo za Avstrijo, Finsko, Madžarsko in Portugalsko Slovenija peta država v Evropi, ki ima znakovni jezik priznan kot ustavno kategorijo in prva država, ki ima v ustavo vpisan jezik gluhoslepih.

MDDSZ na podlagi Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika gluhih omogoča dostop do tolmačev slovenskega znakovnega jezika. Prav tako gluhih in naglušnih na podlagi Zakona o izenačevanju možnosti invalidov zagotavlja tehnične pripomočke, ki jih potrebujejo v življenju

za premostitev komunikacijskih ovir za omogočanje varnega in samostojnega življenja ter jih uporabljajo za dostopnost do informacij, sporazumevanje in prilagoditev življenjskega okolja. Osebam z okvaro sluha je namenjen tudi klicni center, ki jim omogoča komuniciranje in pridobivanje informacij v njim prilagojenih tehnikah s področja državnih institucij ter storitev javne narave.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 1. cilj: *Razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti slepih in slabovidnih ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju*

MDDSZ slepim in slabovidnim na podlagi Zakona o izenačevanju možnosti invalidov zagotavlja tehnične pripomočke, ki jih potrebujejo v življenju za premostitev komunikacijskih ovir za omogočanje varnega in samostojnega življenja ter jih uporabljajo za dostopnost do informacij, sporazumevanje in prilagoditev življenjskega okolja. Ministrstvo tako slepim in slabovidnim sofinancira mobilne telefone ali tablične računalnike ali prenosne ali namizne računalnik ter tudi programske vmesnike za uporabo osebnega računalnika za slepe.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 2. cilj: *Razvijanje sporazumevalne zmožnosti gluhoslepih ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju*

Največji dosežek na področju sporazumevanja gluhoslepih je umestitev jezika gluhoslepih v Ustavo Republike Slovenije. Z vpisom slovenskega znakovnega jezika v ustavo so se zagotovile ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi bo gluhoslepim dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov. Umestitev jezika gluhoslepih v ustavo je primer dobre prakse, saj je Slovenija prva država, ki ima v ustavo vpisan jezik gluhoslepih. Na MDDSZ se pripravlja tudi zakon, ki bo uredil status in pravice gluhoslepih.

Gluhoslepim se na podlagi Zakona o izenačevanju možnosti invalidov zagotavlja tehnične pripomočke, ki jih potrebujejo v življenju za premostitev komunikacijskih ovir za omogočanje varnega in samostojnega življenja ter jih uporabljajo za dostopnost do informacij, sporazumevanje in prilagoditev življenjskega okolja.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 3. cilj: *Razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti oseb s specifičnimi motnjami (npr. disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje, barvna slepota), oseb z motnjami v duševnem razvoju in gibalno oviranih oseb ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju*

MDDSZ podpira razvijanje in krepitev možnosti sporazumevanja oseb s specifičnimi motnjami. V ta namen prilagaja spletne strani in v veliki meri zagotavlja dostopnost zakonodaje s področja invalidov v obliki lahkega branja.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovna opremljenost, osebe s posebnimi potrebami in prilagojenimi načini sporazumevanja, cilj: [Opremljenost oseb s posebnimi potrebami s prilagojenimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki ter orodji](#)

Kot že navedeno, je postal slovenski znakovni jezik ustavna kategorija. To je tudi podlaga, da je treba zagotoviti trajen vir financiranja, ki bo omogočil nadaljnji razvoj in standardizacijo slovenskega znakovnega jezika.

Porabljena sredstva: /.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 2. cilj: [Analiza sistemskih predpisov o jezikovnih pravicah](#)

Na MDDSZ se pripravlja sprememba Pravilnika o tehničnih pripomočkih – lista tehničnih pripomočkov, ki bo zagotavljala dodatne tehnične pripomočke za gluhe, naglušne, slepe, slabovidne in gluhoslepe.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: redna dejavnost.

2.3 MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 4. cilj: [Povečanje stopnje izvajanja inšpekcijskega nadzora jezikovnega vidika proizvodov in storitev na trgu, poslovanja s strankami ter aktov in notranjega poslovanja pravnih in fizičnih oseb](#)

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je pristojno za zakonodajo na področju varstva potrošnikov, v okviru katere so določene tudi obveznosti podjetij v zvezi z uporabo jezika pri poslovanju s potrošniki.

Omenjene določbe so opredeljene v Zakonu o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14, 19/15, 55/17 – ZKot in 31/18; ZVPot). Na podlagi prvega in drugega odstavka 2. člena ZVPot mora podjetje s potrošniki poslovati v slovenskem jeziku, na območjih, kjer avtohtono živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, pa tudi v jeziku narodne skupnosti. Pri tem mora v pisnih sporočilih uporabljati celotno ime svoje firme in sedež. Pri označevanju izdelkov mora potrošniku posredovati potrebne informacije glede značilnosti, prodajnih pogojev, uporabe in namembnosti izdelka. Te informacije morajo biti v jeziku, ki je potrošnikom na območju Republike Slovenije lahko razumljiv. Namesto besednega jezika lahko podjetje pri označevanju izdelkov uporablja tudi splošno razumljive simbole in slike. Proces poslovanja, v katerih mora podjetje na območjih narodnih skupnosti uporabljati tudi jezik narodne skupnosti, so podrobneje določeni s Pravilnikom o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območjih, kjer živi italijanska in madžarska narodna skupnost (Uradni list RS, št. 78/08; v nadaljnjem besedilu: pravilnik). Tako pravilnik določa, da mora podjetje poleg slovenskega uporabljati tudi jezik narodne skupnosti pri podajanju osnovnih informacij glede značilnosti, prodajnih pogojev, namembnosti, sestave in uporabe izdelka ali storitve, v cenikih, če so predpisani s posebnim zakonom (npr. Zakon o gostinstvu), ter v obvestilih o obratovalnih časih. Kot je določeno v drugem odstavku 12. člena ZVPot, morajo biti oglaševalska sporočila v jeziku, ki je potrošnikom na območju Republike Slovenije lahko razumljiv. Pri poslovanju podjetij s potrošniki je pomembna tudi zakonodajna ureditev na področju garancijskih listov, saj mora biti garancijski list na podlagi prvega odstavka 18. člena ZVPot potrošniku lahko razumljiv. Kadar je izdelek namenjen prodaji na ozemlju Republike Slovenije, mora biti garancijski list sestavljen v slovenskem jeziku pisno na papirju ali drugem trajnem nosilcu podatkov, ki je enostavno dostopen potrošniku. Dodatno področje, ki je

prav tako pomembno za varstvo potrošnikov, so navodila za uporabo blaga. Na podlagi 33. člena ZVPot mora proizvajalec za blago, pri katerem je za njegovo pravilno uporabo potreben določen postopek ali bi potrošnik z njegovo napačno uporabo lahko povzročil nevarnost zase ali za druge ali onesnažil okolje, priložiti navodilo za uporabo. Navodilo za uporabo je dolžno priložiti tudi podjetje pri prodaji blaga potrošnikom, le-to pa je lahko v obliki besedila, slike ali skice oziroma kombinacije teh oblik. Pri tem pa mora biti vsebina navodila za uporabo za potrošnika lahko razumljiva in mu mora omogočati pravilno uporabo izdelka. Kadar je blago namenjeno prodaji na ozemlju Republike Slovenije, mora biti navodilo za uporabo v celoti v slovenskem jeziku. Navodilo za uporabo je lahko v obliki besedila, slike ali skice oziroma kombinacije teh oblik.

ZVPot in Pravilnik predstavljata ustrezno pravno podlago za zagotavljanje in izvajanje pravic potrošnikov pri poslovanju s podjetji na področju jezikovne politike.

Tržni inšpektorat Republike Slovenije skladno z zakonskimi določili, ki se nanašajo na slovenski jezik in njegovo rabo pri javnem sporazumevanju, redno opozarja in osvešča podjetja o dosledni rabi slovenskega jezika pri poslovanju s potrošniki, tako s preventivnim delovanjem kot inšpekcijskimi nadzori. Pri tem je cilj zagotovitev spoštovanja vseh določil Zakona o varstvu potrošnikov, ki uzakonjajo rabo slovenskega jezika, npr. da mora podjetje s potrošniki poslovati v slovenskem jeziku, na območjih italijanske in madžarske narodne skupnosti pa tudi v jeziku narodne skupnosti ter da mora podjetje pri oglaševanju in označevanju izdelkov uporabljati jezik, ki je potrošnikom na območju Slovenije lahko razumljiv, pri čemer lahko za označevanje izdelkov podjetje uporablja tudi splošno razumljive simbole in slike. Glede na to, da je slovenski trg vse bolj dostopen in odprt tudi za tuja podjetja, obenem pa je Slovenija vedno bolj prepoznavna kot izjemno zanimiva turistična destinacija, postaja raba tujega jezika v Sloveniji v odnosu podjetje – potrošnik vse bolj pereča, saj se želijo ponudniki blaga in storitev tudi z uporabo jezika približati svoji ciljni skupini. Pri tem pa se seveda ne sme pozabiti na materni jezik – slovenski jezik.

Nadzor nad spoštovanjem določb Zakona o varstvu potrošnikov in Zakona o javni rabi slovenščine je Tržni inšpektorat RS v letu 2021 izvajal na podlagi prejetih prijav ter s splošnimi nadzori poslovanja podjetij s potrošniki. Pri nadzoru je, upoštevajoč določila Zakona o varstvu potrošnikov, preverjal zlasti oglaševalska sporočila, ki morajo biti v jeziku, ki je potrošnikom lahko razumljiv, ter ustreznost navodil za uporabo in garancijskega lista, ker morajo biti ti dokumenti v slovenskem jeziku. Skladno z določili Zakona o javni rabi slovenščine je preverjal imena obratov, prodajaln, gostinskih in drugih lokalov ali drugih poslovnih prostorov ter oglaševanje izdelkov in storitev, ki morajo biti v slovenskem jeziku.

Raba slovenskega jezika se je preverjala tudi pri nadzoru prejetih poizvedb RAPEX, in sicer pri označevanju in predstavljanju izdelkov (RAPEX je sistem za hitro izmenjavo informacij o nevarnih proizvodih, namenjenih potrošnikom v Evropski uniji). Število inšpekcijskih pregledov v okviru tega sistema predstavlja znaten del vseh nadzorov glede rabe slovenskega jezika. Tako je bilo leta 2021 izvedenih 97 pregledov, na katerih se je pregledala ustrezna raba slovenskega jezika za 245 proizvodov. V slabih 0,40 % se je ugotovila nepravilnost pri rabi slovenskega jezika (1 proizvod), in sicer neustrezna označenost proizvodov z uporabo zgolj tujega jezika, pri navodilih za uporabo je bilo v 2,85 % (7 proizvodov) ugotovljeno pomanjkanje ali le delen prevod navodil za uporabo (navodila morajo biti v slovenskem jeziku oziroma morajo biti razumljiva in omogočati pravilno uporabo blaga), v 0,40 % (1 proizvod) pa je bila ugotovljena raba tujega jezika na garancijskem listu (če gre za izdelek, za katerega je garancija obvezna). Glede na to, da so bila podjetja v večini primerov že ob izvedbi nadzora pripravljena odpraviti ugotovljene kršitve oziroma nepravilnosti, so inšpektorji pretežno izrekli opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN), s katerimi se je podjetju naložilo odpravo nepravilnosti in rok za njihovo odpravo. Če so bile nepravilnosti odpravljene skoraj nemudoma, so inšpektorji izrekli le opozorila po Zakonu o prekrških (ZP-1). Tako je bilo izrečenih 8 opozoril po ZIN in 8 opozoril po ZP-1.

Leta 2021 je bilo opravljenih 546 nadzorov, zaradi ugotovljenih nepravilnosti pa so tržni inšpektorji izdali 2 upravni odločbi, 13 opozoril po ZIN, 12 opozoril po ZP-1, 9 opominov, 1 prekrškovno odločbo z izrekom globe in 2 plačilna naloga.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

2.4 MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 3. cilj: *Razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti oseb s specifičnimi motnjami (npr. disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje, barvna slepota), oseb z motnjami v duševnem razvoju in gibalno oviranih oseb ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju*

Cilj se zasleduje prek projekta Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi. Pogodbeni stranki projekta Geodetski inštitut Slovenije (izvajalec naloge) in Ministrstvo za infrastrukturo (nosilec naloge) izvajata projekt Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi, ki je večletna naloga, že šesto leto. Projekt se je v zadnjih letih zelo razširil v svoji vsebini in ima pozitiven odziv tako od uporabnikov kot lokalnih skupnosti. Od leta 2019, ko je bil sklenjen dogovor med ministrstvom in 21 občinami, je sedaj povezljiv s 43 občinami in vključuje več kot milijon prebivalcev Republike Slovenije. Projekt vključuje različne ranljive skupine (gibalno ovirane osebe, slepe in slabovidne osebe, gluhe in naglušne, starejše osebe, varne poti (učenci)).

V projektu so izpostavili oziroma uveljavili:

- skupni standard in metodologijo, saj je gibanje oseb z različnimi oviranostmi vezano na večje območje, kot je ena sama občina (prevozi – potovanje z javnim potniškim prometom, ipd.);
- sodelovanje pri testiranju metodologije, ki nudi pozitivne učinke udeležencem (znanje, optimalni rezultati);
- občina je partner pri pripravi podatkov za izbrano testno območje in sodelovanje z izvajalsko skupino projekta pri izvedbi naloge določitev izbrane ranljive skupine (ene ranljive skupine), obsega te naloge (območje), termina naloge, podpore pri zajemu in posredovanju podatkov za izbrano ranljivo skupino skladno z metodologijo in standardi projekta (enotni državni sloj);
- vsebinske pripombe in druge informacije, pomembne za uspešnost testiranja;
- vključitev predstavnika ranljive skupine z območja občine (institucija/društvo ali posameznik);
- določitev kontaktne osebe za formalno in vsebinsko komuniciranje.

Tako so sedaj občinam in uporabnikom na voljo:

- informacije o dostopnosti za samostojno mobilnost v občini;
- urejeni podatki (seznam) kot osnova za odpravo ovir pri razvoju prostorske dostopnosti občine;
- pridobitev standardizirane uporabniške izkušnje v vsej državi;
- izvedba brezplačnih izobraževanj in prenos izkušenj med udeleženci projekta.

Predmet naloge so rešitve v okviru vzpodbujanja multimodalnega trajnostnega obnašanja s pomočjo inovativnih tehnologij in prostorskih podatkov ter rešitve v smislu načrtovanja (poti) ter prilagoditve prometne infrastrukture v trinivojski povezavi multimobilnosti (država, občine, javne institucije). Tako ima uporabnik podatke (sloj) za mobilnost in tudi za spletno dostopnost (elektronska karta/zemljevid) do postaj, postajališč javnega potniškega prometa, drugih javnih storitev (lokacij, stavb), prometnih poti in tudi varnih poti na območju občine.

Projekt je septembra 2019 podprl varuh človekovih pravic, medijsko je bil predstavljen strokovni in laični javnosti januarja 2020 in novembra 2021 v Ljubljani ter v okviru predsedovanja naše države na mednarodni konferenci »Večja mobilnost in dostopnost sta pot k večji udeležbi in opolnomočenju invalidov v družbi« novembra 2021.

Projekt se bo kvantitativno in kvalitativno nadgrajeval (nove občine, nove ranljive skupine, znanje, ipd.) v letu 2022 in 2023 ter je tudi osnova za projekt Prostorska podatkovna podpora upravljanju javnega potniškega prometa – invalidi v javnem potniškem prometu, s čimer se bo prispevalo tudi k večji dostopnosti v mobilnosti in večjemu medgeneracijskemu sodelovanju v trajnostnem razvoju celotne skupnosti.

Porabljena sredstva: 300.000,00 evrov.

2.5 MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

Splošni cilji, 3. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja na različnih področjih

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je leta 2017 (s sklepom ministrice) naročilo izvajanje nacionalne evalvacijske študije *Evalvacija modelov učenja in poučevanja slovenščine kot drugega jezika za učence in dijake, ki jim slovenščina ni materni jezik*. Izvajala jo je Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. Izvajalec je končno poročilo o študiji na MIZŠ predložil decembra 2020, januarja 2021 je poročilo sprejel Svet za kakovost in evalvacije, maja 2021 pa se je z njim seznanil Strokovni svet RS za splošno izobraževanje. *Porabljena sredstva*: 20.000,00 evrov v letih 2018–2020, v letu 2021 ni bilo porabe sredstev.

Porabljena sredstva: /.

MIZŠ je leta 2020 (s sklepom ministrice) naročilo izvajanje nacionalne evalvacijske študije *Evalvacija modela poučevanja in tolmačenja slovenskega znakovnega jezika ter poučevanja slovenščine za gluhe in naglušne*. Kot izvajalec študije je bila izbrana Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. Pogodba z izvajalcem je bila sklenjena 19. 7. 2021. Študija bo trajala od 1. 9. 2021 do 30. 8. 2023. *Porabljena sredstva*: 20.000,00 evrov (za obdobje trajanja študije). *Porabljena sredstva*: 5.000,00 evrov.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo (ZRSŠ) poroča, da so v okviru projekta *OBJEM* izvajali merjenje ravni pismenosti.

V okviru raziskovalnega programa *Edukacijske raziskave* (ARRS, P5-0106) je na področju aplikativnega jezikoslovja, ki je ena od stalnih programskih usmeritev, potekala nadgradnja temeljnih raziskav, ki edine v Sloveniji kontinuirano teoretsko in aplikativno preučujejo slovenski jezik v kontekstu retorike, argumentacije in njune pedagogike. Rezultat so znanstvene objave:

1. ŽAGAR, Igor Ž. Methodological problems in analysing non-verbal arguments : the case of visual argumentation. V: SUKHOVA, Natalya V. (ur.), DUBROVSKAYA, Tatiana (ur.), LOBINA, Yulia A. (ur.). *Multimodality, digitalization and cognitivity in communication and pedagogy*, (Humanities – arts and humanities in progress, ISSN 2510-442X, vol. 20). 1st ed. Cham: Springer. cop. 2021, str. 49–69, ilustr., doi: [10.1007/978-3-030-84071-6_4](https://doi.org/10.1007/978-3-030-84071-6_4). [COBISS.SI-ID [82271235](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:coibis-82271235)]
2. ŽAGAR, Igor Ž. Four critical essays on argumentation : [znanstvena monografija = scientific monograph], (Digitalna knjižnica, Dissertationes, 40). Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2021. 151 str., ilustr. ISBN 978-961-270-338-7, doi: [10.32320/978-961-270-336-3](https://doi.org/10.32320/978-961-270-336-3). [COBISS.SI-ID [66820099](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:coibis-66820099)].
3. ŽMAVC, Janja. Antična retorična perspektiva sporazumevalne zmožnosti kot potencial njenega sodobnega raziskovanja in poučevanja. *Jezik in slovstvo*, ISSN 0021-6933. [Tiskana izd.], 2021, letn. 66, št. 1, str. 43-56, 136. [COBISS.SI-ID [65022467](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:coibis-65022467)]
4. ŽMAVC, Janja. The rhetoric of the teacher's authority : rhetoric and argumentation. *Retorika i komunikaciji*, ISSN 1314-4464, Oct. 2021, iss. 49, str. 7–23, ilustr. <https://rhetoric.bg/wp-content/uploads/2021/10/Zmavc-J-issue-49-October-2021-p.7-23.pdf>. [COBISS.SI-ID [83276803](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:coibis-83276803)]

V okviru naloge iz letnega delovnega načrta (LDN) *Izdelava teoretskih podlag in praktičnih smernic za poučevanje retorike v osnovni in srednji šoli* so bili sintetizirani rezultati raziskave o stanju pouka retorike v osnovni šoli; skupaj z novim izvedbenim modelom osnovnošolskega pouka retorike je bil rezultat tega znanstvena objava:

ŽMAVC, Janja. Teaching rhetoric in primary school – towards modernization of society with classical techniques and practices. V: GUTVAJN, Nikoleta (ur.), STANIŠIĆ, Jelena (ur.), RADOVIĆ, Vera Života (ur.). *Problems and perspectives of contemporary education*, (Series Pedagogical theory and practice, 52). Beograd: Institute for Educational Research: Faculty of Teacher Education, University of Belgrade; Moscow: Faculty of Philology, Peoples` Friendship University of Russia. 2021, str. 74–94. [COBISS.SI-ID [81277443](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:coibis-81277443)]

Porabljena sredstva: ARRS: 24.824,48 evra, LDN: 2.793,03 evra, skupaj: 27.617,51 evra.

V okviru projekta *Jeziki štejejo* je izšla znanstvena monografija, ki je nastala pod vodstvom dr. Alje Lipavic Oštr s Filozofske fakultete Univerze v Mariboru v sodelovanju s kolegico mgr. Milino Muzikářovo, profesorico na Filozofski fakulteti Univerze sv. Cirila in Metoda v Trnavi na Slovaškem. Publikacija z naslovom *Über Sprachen aus der Perspektive von Gymnasiast*innen aus Slowenien und aus der Slowakei*, v kateri so izsledki projekta *Jeziki štejejo* (anketa, jezikovne karte) postavljeni v mednarodno primerjavo, je dostopna v elektronski obliki (<https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/589>), izdana pa je bila tudi v tiskani obliki.

Porabljena sredstva: 1.442,65 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 34.060,16 evra.

Splošni cilji, 4. cilj: [Zmožnost vseh govork in govorcev slovenščine, tudi oseb s posebnimi potrebami, za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij](#)

ZRSS poroča, da so v okviru izvajanja študijskih srečanj za slovenščino za osnovno in srednjo šolo v avgustu 2021 izvedli predstavitev in rabo portala Franček pri pouku. Prav tako so izvedli predavanja na to temo za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem ter dvojezične šole v Špetru na Videmskem. Digitalizirali so učne načrte (UN) za osnovne šole in za gimnazije ter kataloge znanj za srednje strokovno izobraževanje (SSI), srednje poklicno izobraževanje (SPI), poklicno-tehnično izobraževanje (PTI) in nižje poklicno izobraževanje (NPI).

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Splošni cilji, 5. cilj: [Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja](#)

ZRSS poroča, da predmetna skupina za španščino na vsakoletnih študijskih srečanjih za učitelje španščine predstavlja prispevke na temo raznolikih načinov sporazumevanja in sporazumevalnih potreb. V letu 2021 so bili v zvezi s tem ciljem predstavljeni številni primeri dobre prakse.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Splošni cilji, 8. cilj: [Večjezičnost in medkulturna ozaveščenost](#)

MIZŠ, ZRSS in Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji so skupaj pripravili in izpeljali osrednjo prireditev ob evropskem dnevu jezikov (EDJ) 23. 9. 2021 v Orehovem gaju v Ljubljani. Prireditve se je udeležilo približno 100 udeležencev (strokovni delavci, učenci, dijaki, strokovna javnost). V okviru obeležitve EDJ je ZRSS podelil priznanja za najboljše prispevke na Pedagoškem forumu v prejšnjem letu:

- objava dogodka na ZRSS na <https://www.zrss.si/novice/evropski-dan-jezikov/>,
- objava videa o dogodku (na Predstavništvu EK v Sloveniji) na <https://youtu.be/CL2ST3N84TQ>,
- najava Spletnega pedagoškega foruma ob evropskem dnevu jezikov na <https://www.zrss.si/evropski-dan-jezikov/?lnk=forum2021>, poziv za prispevke odprt od 27. 9. 2021 do 28. 2. 2022,
- najava prireditev in možnosti sodelovanja ob evropskem dnevu jezikov, tudi aktivnosti Evropskega centra za moderne jezike, na spletni strani ZRSS na <https://www.zrss.si/koledar/dogodki/26-september-evropski-dan-jezikov/>,
- informacije o EDJ objavljene tudi v spletnih učilnicah za učitelje tujih jezikov,
- šolam in vrtcem je bilo razposlano promocijsko gradivo ob EDJ (svinčniki ipd.),
- okrožnica MIZŠ vsem vzgojno-izobraževalnim zavodom z najavo dogodkov ob EDJ in s povabilom k aktivni udeležbi in pripravi dogodkov na ravni šol in vrtcev.

Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS) je po treh letih (septembra 2021) ponovno objavil razpis za podelitev evropskih jezikovnih priznanj na <https://ankete.cmeplus.si/index.php/124128?lang=sl>. Da je projekt lahko prišel v poštev za nagrado, je moral obravnavati vsaj eno od treh evropskih tematskih prednostnih nalog 2021–2022: izboljšanje učenja jezikov z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (IKT) ter digitalnimi mediji, učenje jezikov in spodbujanje pravičnosti, socialne kohezije in aktivnega državljanstva ter strokovni razvoj učiteljev jezikov.

ZRSS nadalje poroča, da:

- so bili opravljeni prevodi besedil za posodobljeno aplikacijo Jezikovni izzivi za tajne agente ter Larino jezikovno popotovanje po jezikih Evrope (gradivi Evropskega centra za moderne jezike) ter je bilo pripravljeno besedilo v slovenščini za spletno stran za [EDJ 2021](#);

- je bila opravljena analiza primerov raznojezičnih praks, ki so jih izvedle projektne razvojne šole v projektu Jeziki štejejo;
- so bile opravljene predstavitve izsledkov na dnevu jezikov na mednarodni konferenci o večjezičnosti *Evropa. Tvoji jeziki* (oktober 2021). Prav tako je na omenjeni konferenci s prispevkom sodelovala ena od članic Predmetne skupine za španščino, poleg nje pa še 6 učiteljic španščine iz osnovne in srednje šole;
- so nadaljevali prevajanje dokumenta Sveta Evrope o jezikovnem učenju, poučevanju in ocenjevanju (ang. CEFR Companion Volume, 2020). Publikacija z naslovom »Dodatek Skupnega evropskega jezikovnega okvira. Lestvice ponazoritvenih opisnikov SEJA: zmožnosti rabe znakovnih jezikov« bo ZRSŠ objavil v letu 2022.

Porabljena sredstva: 5.000,00 evrov (ZRSŠ).

V okviru projekta *SIRIUS*, ki se osredinja na izobraževanje otrok priseljencev in v središče uresničevanja inkluzije postavlja razvijanje večjezičnosti in medkulturnosti naklonjenega šolskega okolja:

- je bil organiziran (online) dvodnevni študijski obisk osnovne in srednje šole v Amsterdamu (PLA – *peer learning activity*), pri čemer so bili predstavljeni in reflektirani primeri dobrih inkluzivnih praks, ki temeljijo na večjezičnih in medkulturnih podlagah, izdelano je bilo tudi poročilo o študijskem obisku (https://www.researchgate.net/publication/354859487_PEER_LEARNING_ACTIVITY_THE_NETHERLANDS#fullTextFileContent);
- je bilo pripravljeno poročilo za mednarodno raziskavo SIRIUS WATCH 2021 »Towards inclusive digital education for migrant children«;
- je bila organizirana okrogla miza "K strategiji skupnega delovanja za vključujoče izobraževalne politike, namenjene učencem in dijakom s priseljenjskim ozadjem" (<https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/projekti/sirius/nacionalni-in-regijski-strateski-posveti-sirius/>).

Porabljena sredstva: 6.849,06 evra (SIRIUS).

V okviru projekta *Jeziki štejejo*:

- se je redno objavljalo novice o dogodkih, literaturi, webinarjih, izobraževanjih, gradivih itd. na področju raznojezičnosti (tako doma kot v tujini). Novice so objavljali na portalu Jeziki štejejo, na Facebookovem socialnem omrežju projekta Jeziki štejejo, tudi na Twitterju JeŠT-a. Nekaj novic so posredovali tudi na slovensko spletno stran JOP – Jezikovno občutljivo poučevanje v vseh razredih in se tako povezovali tudi s sorodnimi projekti. Skupaj so v okviru projekta Jeziki štejejo v letu 2021 objavili več kot 100 novic;
- so septembra 2021 začeli izvajati t. i. Tedenske pomenke o raznojezičnosti (ang. Weekly discussions on pluri-/multilingualism), tj. tedenske okrogle mize oz. kratke posvete na določene teme raznojezičnega izobraževanja. Do konca decembra 2021 je bilo izvedenih 13 srečanj, ki so dostopna na [Youtubovih straneh](#) portala Jeziki štejejo;
- so septembra z namenom večje preglednosti nad vsebinami in lažjega sledenja aktualnim novostim začeli izdajati *JeŠT-ov novičnik*, mesečni zbornik, ki povzema vse ključne informacije na področju večjezičnosti doma in v svetu. Novičnik je dostopen na portalu Jeziki štejejo, izhaja pa enkrat mesečno (od septembra 2021 naprej).

Za vse dejavnosti v okviru projekta Jeziki štejejo je bilo v letu 2021 namenjenih 215.520,66 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 227.369,72 evra in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, v Republiki Sloveniji, 1. cilj: [Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govork in govorcev slovenščine kot prvega jezika ter njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje](#)

ZRSŠ poroča, da je med njegovimi rednimi nalogami sklicevanje sestankov predmetne skupine svetovalcev za slovenščino, sklicevanje študijskih skupin za osnovno in srednjo šolo, ocenjevanje učbenikov za slovenščino, izvajanje seminarjev v okviru Kataloga stalnega strokovnega usposabljanja vzgojiteljic in vzgojiteljev ter učiteljic in učiteljev. Prav tako ZRSŠ zagotavlja uredniško delo pri reviji *Slovenščina v šoli* (izide več števil letno) ter podpira strokovne delavce pri izvajanju pouka na daljavo ter načrtuje in razvija didaktične modele za pedagoško prakso (jezik, književnost) v OŠ in SŠ. Poleg tega vsako leto izvede tekmovanje iz znanja slovenščine za Cankarjevo priznanje (na treh ravneh). V okviru naloge Inovativni javni zavod II je ZRSŠ izvajal

seminarje z naslovom Celostno razvijanje in vrednotenje znanja pri pouku slovenščine v razredu in na daljavo.

Pedagoški inštitut poroča, da so v okviru LDN – naloge *Izdelava teoretskih podlag in praktičnih smernic za poučevanje retorike v osnovni in srednji šoli*:

- pripravili izhodišča za pripravo interdisciplinarnega večavtorskega priročnika za sodobno poučevanje retorike v osnovni in srednji šoli;
- pripravili končni predlog učnega načrta za pouk retorike v srednješolskih programih (70/140 ur);
- izvedli 2 usposabljanji za učitelje retorike v osnovni šoli;
- izvedli spremljavo uspešnosti implementacije posodobitev pouka retorike v praksi na OŠ Polzela;
- oblikovali podlage in smernice za uspešno medpredmetno povezovanje retorike zlasti s poukom slovenskega jezika ter prepoznavanje retorike kot transverzalne kompetence v okviru vsešolskega pristopa k vzgoji učenk in učencev za aktivno državljanstvo;
- predstavili rezultate dela na področju osnovnošolske didaktike retorike na okrogli mizi »Ali je sistematično retorično izobraževanje v visokošolskem pedagoškem izobraževanju anahronizem ali nujna sestavina formiranja učiteljev in učiteljic?« v okviru znanstvenega simpozija »Diskurzi pandemije: retorika kužnosti in kužna retorika« 9. septembra 2021 v Kopru (<https://www.pei.si/simpozij-retorika-in-pandemija-092021/>).

Porabljena sredstva: 4.000,00 evrov (LDN).

V okviru posebne naloge Povezovanje in sodelovanje deležnikov za spodbujanje pismenosti in bralne kulture, ki jo izvaja Andragoški center Slovenije, so se vsebinsko in tehnično nadgradile 3 spletne strani v podporo razvoja pismenosti in bralne kulture v sodelovanju z Mrežo za pismenost in bralno kulturo. Prva je spletna stran dogodkovnik v podporo izvajanja [Nacionalnega meseca skupnega branja v letu 2021](#). NMSB je v 2021 potekal že četrto leto, tokrat med 8. septembrom in 10. oktobrom. K sodelovanju je privabil več kot 180 izvajalcev, ki so v času trajanja meseca izvedli 850 dogodkov. S tem so organizatorji presegli število dogodkov iz dveh preteklih let. Druga spletna stran, namenjena spodbujanju pismenosti in bralne kulture v družini, [druzina.pismen.si](#) se je prav tako vsebinsko obogatila in nadgradila. Med januarjem in oktobrom je bilo zabeleženih 22.603 ogledov strani, največ septembra v času poteka NMSB, skupaj 5.113 ogledov. Poleg tega smo z vsebinami dopolnili spletišče [pismen.si](#) in ga povezali s cilji in namenom Nacionalne strategije bralne pismenosti 2019–2030. Zamišljena je kot prepoznavno spletno mesto, za komunikacijo s strokovno in tudi širšo javnostjo, ki na enem mestu obsega aktualne informacije s področja razvoja pismenosti za otroke, mladino in odrasle.

Kazalnik: 3 spletne strani za promocijo razvoja pismenosti in bralne kulture različnih generacij.

Porabljena sredstva: 15.000,00 evrov.

V okviru projekta NPO (neposredne potrditve operacije) Strokovna podpora področju razvoja temeljnih kompetenc odraslih 2016–2022, ki ga izvaja Andragoški center Slovenije, je vzpostavljena Nacionalna točka ocenjevanje spretnosti za implementacijo vprašalnika za individualno ocenjevanje spretnosti odraslih (SVOS), po metodologiji, ki je primerljiva s tisto v raziskavi Spretnosti odraslih PIAAC. Prek mreže 35 lokalnih točk se odraslim v Sloveniji zagotavlja brezplačen dostop do individualnega ocenjevanja spretnosti. V podporo dostopanja do odraslih in izpeljevanja individualnega ocenjevanja prek spleta je vzpostavljena [spletna vstopna točka za ocenjevanje spretnosti](#). S pridobitvijo zanesljive in veljavne ocene stanja spretnosti pri odraslih se želi načrtovalcem politik ter izobraževalcem omogočiti oceno potreb na ravni posameznika ter zelo konkretno prilagoditev ukrepov in izobraževalnih programov ter pripravo individualnih izobraževalnih in drugih kariernih načrtov. Za ozaveščanje odraslih o pomenu temeljnih spretnosti so bili pripravljeni [promocijski filmi o SVOS](#). V letu 2021 je bilo opravljenih več kot 2500 individualnih ocenjevanj spretnosti.

Kazalnik: 1 inštrument za individualno ocenjevanje jezikovne zmožnosti odraslih.

Porabljena sredstva: 19.126,14 evra.

V okviru naloge Strokovna podpora na področju javne službe za osnovno šolo in odrasle (OŠO), ki jo izvaja Andragoški center Slovenije, potekajo dejavnosti v podporo razvoja programa OŠO in strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev. V 2021 je bila izpeljana ena delavnica strokovnega spopolnjevanja učiteljev in učiteljic v tem programu, na temo priprave osebnega izobraževalnega načrta za odrasle udeležence OŠO. Z osebnim izobraževalnim načrtom se bolje približajo individualnim potrebam in interesom odraslih udeležencev in prilagodijo program posamezniku. To je posebej pomembno za odrasle z večjimi primanjkljaji v znanju in spretnostih

in še posebej v pismenosti, saj jih to ovira pri učenju in napredovanju. Za potrebe nadaljnjega razvoja programa OŠO je bil organiziran študijski obisk za strokovne delavce, v sodelovanju s francosko Agencijo za boj proti nepismenosti iz Lyona v Franciji.

Kazalnik: 1 izvedba usposabljanja učiteljev in učiteljic v programu OŠO (20 udeležencev).

Porabljena sredstva: 1.000,00 evrov.

MIZŠ je v okviru stalnega strokovnega usposabljanja vzgojiteljic in vzgojiteljev ter učiteljic in učiteljev za spodbujanje razvoja jezikovne zmožnosti in bralne pismenosti otrok, učencev in dijakov v okviru kataloga KATIS (Katalog programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju) ponudil in izpeljal naslednja usposabljanja:

1. bralna pismenost:

- Na nelinearni fonologiji osnovana pomoč otrokom s težavami branja in pisanja;
- Program govorno-jezikovnega spodbujanja v predšolskem obdobju: oralna motorika, apraksija govoril, vzgoja dihanja za govor, razvoj fonološkega zavedanja in metajezikovnega;
- Ustvarjalni pristopi pri poučevanju literature;
- Kaj opravimo z besedami: preverjanje jezikovnega znanja in jezikovna opravila;
- Nove poti do jezika in književnosti;
- Novejši tokovi v slovenistiki – jezik v teoriji in šolski praksi 1;
- Novejši tokovi v slovenistiki – jezik v teoriji in šolski praksi 2;
- Metodično-didaktične prilagoditve za delo z učenci ranljivih skupin, učenje slovenščine;
- Branje in pisanje na razredni stopnji – področje jezika;
- Književnost na razredni stopnji;

2. bralna kultura:

- Ustvarjalni pristopi pri poučevanju literature;
- (Upo)raba odzivnih jezikovnih virov pri pouku slovenskega jezika in književnosti v srednjih šolah; 3.178,31 evra;
- Nove poti do jezika in književnosti;
- Novejši tokovi v slovenistiki – književnost v teoriji in šolski praksi; 687,26 evra;
- Književnost na splošni maturi iz slovenščine 2021: o razmerjih med generacijami malo drugače;
- Branje in pisanje na razredni stopnji – področje jezika;
- Književnost na razredni stopnji.

Porabljena sredstva: 3.865,57 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 42.991,71 evra in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 1. cilj: [Spremljanje jezikovnopolitičnih razmer](#)

ZRSŠ poroča, da z vključevanjem pedagoških delavcev s slovenskih šol v Italiji v izobraževalno ponudbo – KATIS, seminarje ZRSŠ, Slavistični kongres Slovenije, Društvo Bralna značka Slovenije – ohranja pregled dogajanja in potreb strokovnih delavcev v zamejstvu v Italiji in stik z njimi.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 2. cilj: [Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku](#)

V tem kontekstu MIZŠ namenja posebno skrb nabavi učbenikov in drugega didaktičnega gradiva za potrebe zamejskih šol.

Posebna skrb je namenjena tudi individualnemu izobraževanju v jeziku in stroki zamejskih pedagoških delavcev v okviru visokošolskih institucij v Sloveniji (l. 2021 je 9 zamejskih kandidatov prejelo štipendijo MIZŠ prek CMEPIUS-a in se izpopolnjevalo v svoji stroki ter pripravljalo specifična učna gradiva, namenjena zamejskemu šolskemu prostoru).

INV je v sodelovanju z učitelji slovenščine v Varaždinski županiji pripravil učbenik/delovni zvezek, namenjen populaciji otrok, ki se na tem področju uči slovenskega jezika.

Porabljena sredstva: 100.000,00 evrov.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 3. cilj: [Večja kakovost poučevanja in učenja slovenščine](#)

ZRSŠ poroča, da so v letu 2021:

- izvedli Seminar za vzgojitelje/učitelje/profesorje pripravnike in seminarje za pedagoške kolektive Slovenščina v slovenskih vrtcih in šolah v Furlaniji – Julijski krajini v Italiji na temo prvega/drugega/tujega/ učnega jezika;
- izvedli seminarje – vsako leto druga OE ZRSŠ – za učitelje iz Porabja in učitelje dvojezičnih šol na avstrijskem Koroškem;
- izvedli izmenjavo jezikovni asistenti – učitelj za eno šolsko leto (recipročnost z Deželnim šolskim svetom, Celovec);
- omogočili vključenost učencev in dijakov in njihovih mentorjev iz zamejstva (Primorska, Koroška) v tekmovanje v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje;
- omogočili vključenost otrok/učencev in dijakov iz slovenskih vrtcev/šol v projektu Bralna značka;
- organizirali Jezikovni teden za izbrane dijake slovenskih gimnazij/licejev v Gorici in Trstu.

Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) poroča, da so v okviru LDN – naloge Podpora in razvoj pouka slovenskega jezika v zamejstvu izpeljali naslednje dejavnosti: koordinacija in financiranje jezikovnih asistentk/učiteljic slovenščine ter strokovna podpora zamejskemu šolstvu v Porabju in na Hrvaškem (4 jezikovne asistentke iz Slovenije v Porabju in 8 učiteljic slovenskega jezika v Varaždinski županiji, priprava didaktičnega gradiva, organiziranje izobraževanj).

Porabljena sredstva: 310.000,00 evrov in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, zdomstvo in izseljenstvo, 1. cilj: [Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske in izseljenske otroke in mladino](#)

MIZŠ poroča, da so se tudi v letu 2021 nadaljevali organizacija in financiranje dopolnilnega pouka slovenščine v zdomstvu in izseljenstvu in širjenje ter razvoj mreže učiteljev dopolnilnega pouka (10 učiteljev na daljavo, 36 napoteni/nenapoteni učiteljev v 20 državah, več kot 100 krajih). Gre za poučevanje učencev (od predšolskih otrok do odraslih), za katere je slovenščina lahko prvi, drugi ali celo tuji jezik.

MIZŠ nadalje poroča, da je bila v organizaciji Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD) in ZRSŠ izpeljana Enotedenska poletna šola slovenščine na daljavo, namenjena otrokom in mladostnikom slovenskega porekla iz tujine: julij 2021, 40 udeležencev iz 13 držav (Evropa, čezoceanske države), 7 učiteljev slovenščine.

Porabljena sredstva: 1.260.000,00 evrov.

V šolskem letu 2021/2022 je v sistem evropskih šol napoteni 11 slovenskih strokovnih delavcev, in sicer 6 učiteljic in učiteljev slovenščine, 3 učitelji in učiteljice drugih predmetov in 2 namestnici direktorja za primarno stopnjo. Napoteni strokovni delavci prispevajo h krepitvi položaja slovenščine in slovenske kulture v sistemu evropskih šol. Za oblikovanje slovenske jezikovne sekcije v evropskih šolah v Bruslju ali v Luksemburgu še ni pogojev, ker število slovenskih učencev še ne dosega predpisane ravni za uvedbo jezikovne sekcije.

V letu 2021 so bila za učitelje slovenščine na predšolski in primarni stopnji v sistemu Evropske šole (tako za napotene kot tudi lokalno zaposlene učitelje) organizirana naslednja izobraževanja:

- dve 8-urni letni srečanja na daljavo,
- šest 2-urnih mesečnih srečanj na daljavo.

Porabljena sredstva: 418.310,95 evra za pogodbe o napotitvi na delo v evropskih šolah; 1.024,85 evra za nabavo knjižničnega gradiva za slovenske učence v EŠ (30. 6. 2021).

Porabljena sredstva skupaj: 1.679.335,80 evra in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, zdomstvo in izseljenstvo, 2. cilj: Usposabljanje učiteljic in učiteljev za poučevanje v dvo- in večjezičnih okoljih

ZRSS poroča, da je:

- opravil predavanje na 56. seminarju za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem ter dvojezične šole v Špetru na Videmskem (september 2021);
- izvedel 5-dnevni seminar za učitelje slovenščine in drugih predmetov v slovenščini iz čezoceanskih držav (marec 2021);
- izvedel 5-dnevni seminar na daljavo za učitelje slovenščine in drugih predmetov v slovenščini iz čezoceanskih držav (marec 2021);
- izvedel 4 strokovna srečanja na daljavo za vse napotene in nenapotene učitelje dopolnilnega pouka slovenščine v tujini in izmenjave dobrih praks (marec, maj, september, december 2021);
- izvajal strokovne priprave in nudil podporo novim učiteljem za poučevanje v okviru dopolnilnega pouka slovenščine v tujini v šolskem letu 2021/22 (6 novih učiteljev).

Porabljena sredstva: 14.000,00 evrov in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot drugi in tuji jezik, cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku

ZRSS poroča, da:

- je pripravil učni načrt za slovenščino kot drugi jezik v programu osnovna šola s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo z italijanskim učnim jezikom v slovenski Istri in da ga je potrdil Strokovni svet za splošno izobraževanje na seji 21. 10. 2021;
- je pripravil učni načrt za slovenščino kot drugi jezik v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju v programu s prilagojenim predmetnikom za dvojezično osnovno šolo Prekmurja in da ga je Strokovni svet za splošno izobraževanje potrdil na seji 16. 12. 2022;
- je v okviru projekta Objem spodbujal in razvijal pristope za individualizacijo pri pripravi učnih sklopov z vidnim prilagajanjem učenega jezika pri vseh predmetih po celi vertikali za govorce slovenščine kot drugega jezika.

MIZŠ poroča, da je bil v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za šolsko leto 2021/2022 v letu 2021 (novembra) razpisan in izveden program »Uspešno vključevanje otrok iz ranljivih skupin v vzgojno-izobraževalni proces« za strokovne delavce vrtcev, katerega cilj je senzibilizacija in opolnomočenje strokovnih delavcev vrtca za prepoznavanje in uspešno vključevanje otrok iz ranljivih skupin v vzgojno-izobraževalni proces. Navedeni program je vseboval naslednje teme in področja: strategije formativnega spremljanja pri aktivnem vključevanju in spodbujanju otrokovih potencialov, zagotavljanje enakih možnosti ranljivim skupinam otrok v vrtcih, uspešno vključevanje otrok priseljencev v vrtce in uspešno vključevanje romskih otrok v vrtce.

V Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju je bilo v letu 2021 ponujenih in izvedenih 7 programov na temo raznojezičnosti:

- Različne kulture v šolskih klopeh;
- Medkulturnost v slovenskem jeziku – južnoslovanski prostor (za osnovno šolo);
- Medkulturnost v slovenskem jeziku – južnoslovanski prostor (za srednjo šolo);
- Poučevanje slovenščine in preverjanje znanja pri učencih OŠ in SŠ, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika;
- Poučevanje slovenščine kot J2 v vrtcu in prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju;
- Poučevanje slovenščine kot J2 za učence v višjih razredih OŠ in dijake v SŠ;
- Preizkus iz slovenščine na ravni A2 za dijake priseljence – izvedba in ocenjevanje.

Andragoški center Slovenije (ACS) poroča, da je izvedel 24-urno usposabljanje za izvajalce izobraževalnega programa Začetna integracija priseljencev (ZIP). V letu 2021 je bilo to usposabljanje organizirano za profesorje slovenščine in kulturne mediatorje. Izvedba usposabljanja je bila tudi evalvirana. ACS je zagotavljal strokovno podporo posameznikom, institucijam in drugi strokovni javnosti v zvezi z izvedbo programa ZIP in usposabljanjem za izvajalce programa ZIP.

Kazalnik: 1 izvedba usposabljanja (15 udeležencev).

Porabljena sredstva: 1.640,00 evrov.

Andragoški center Slovenije je v sodelovanju z MIZŠ in Centrom za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri nalogi *Jezik na delovnem mestu*, katere cilj je pomagati odraslim priselencem in priseljenkam pri učenju slovenščine za potrebe njihovega dela, pripravil poseben vprašalnik. Z njim se je analiziralo, ali in kako podjetja organizirajo jezikovno pomoč priseljenim delavkam in delavcem. Hkrati se je evidentiralo potrebe na področju učenja jezika odraslih priseljenih pri delu v podjetjih. Vprašalnik je ustrezno rešilo 568 vodilnih delavcev in delavk, zaposlenih v slovenskih podjetjih, in 125 odraslih priseljencev in priseljenk. Pripravljen je bilo poročilo o rezultatih raziskave. Na osnovi ugotovitev iz raziskave je bil pripravljen osnutek programa, zapisan v obliki izhodišč in smernic za pripravo izobraževalnega programa jezikovne pomoči za priseljene delavke in delavce, zaposlene v slovenskih podjetjih.

Kazalnik: 1 osnutek izobraževalnega programa jezikovne pomoči za priseljene delavke in delavce, zaposlene v slovenskih podjetjih.

Porabljena sredstva: 3.000,00 evrov.

MIZŠ poroča, da je posodobljena vloga šolske knjižnice eden izmed štirih osrednjih ciljev projekta *Bralna pismenost in razvoj slovenščine* (OBJEM 2017–2022), ki ga vodi ZRSŠ. Pričakovan rezultat projekta je model posodobljene vloge šolske knjižnice kot kulturnega in informacijskega središča vzgojno-izobraževalnih zavodov za dvig bralne pismenosti (kazalniki razvoja šolskega knjižničarstva na nacionalni ravni in ravni vzgojno-izobraževalnih zavodov (VIZ)). Glede na to, da Zakon o knjižničarstvu predvideva sprejem Strategije razvoja šolskih knjižnic (39. e-člen), ki nastaja, bo v primeru priprave razvojnega dokumenta na ravni ministrstva vzpostavljena ustrezna povezava med obema dokumentoma.

Porabljena sredstva skupaj: 4.640,00 evrov in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenski znakovni jezik, cilj: [Razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku](#)

MIZŠ poroča, da je:

- ZRSŠ v sodelovanju s strokovnimi delavkami Zavoda za gluhe in naglušne v Ljubljani (ZGNL) zasnoval in izvedel usposabljanje »*Razvijanje kompetenc strokovnih delavcev pri delu z gluhih otroki v inkluziji*« na 5 različnih stopnjah zahtevnosti v dveh delih (junija in decembra 2021) za strokovne delavce rednih OŠ in vrtcev, v katere so vključeni gluhi in naglušni. Število usposabljanj 5, število udeležencev junija 29 in decembra 24. Sredstva: 918,78 evra (integrala).
- Pedagoški inštitut je na podlagi javnega povabila izbral Pedagoško fakulteto Univerze v Ljubljani za izvajalca dveletne evalvacijske študije »*Evalvacija modela poučevanja in tolmačenja slovenskega znakovnega jezika ter poučevanja slovenščine za gluhe in naglušne*«. Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani (PEF UL) je v letu 2021 že začela izvajati dejavnosti. MIZŠ in PEF UL sta sodelovala pri zajemanju podatkov o gluhih in naglušnih otrocih, učencih in dijakih. Sredstva: 5.000,00 evrov (integrala).
- Ministrica za izobraževanje, znanost in šport prof. dr. Simona Kustec je februarja 2021 s sklepom imenovala *Delovno skupino za pripravo predloga umestitve slovenskega znakovnega jezika v sistem predšolske vzgoje ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja* (v nadaljevanju: delovna skupina). Namen delovne skupine je bil pripraviti predlog posodobitve sistema predšolske vzgoje ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja gluhih in naglušnih otrok, učencev, dijakov in udeležencev izobraževanja odraslih. Delovna skupina se je v letu 2021 sestala na desetih sejah. Obravnavala je trenutno stanje v zvezi z vzgojo in izobraževanjem gluhih in naglušnih ter se seznanila s strokovnimi izhodišči. Med participativnim procesom s skupinskim in individualnim delom je pripravila predlog akcijskega načrta, ga uskladila z nosilci dejavnosti in pristojnimi notranjimi organizacijskimi enotami MIZŠ ter ga julija 2021 posredovala ministrici prof. dr. Simoni Kustec; ta ga je oktobra 2021 sprejela s sklepom ([sklep](#), [akcijski načrt](#)). Sredstva: 3.231,35 evra (integrala).
- Zaključena faza priprave tretjega zvezka delovnega učbenika za komunikacijo v slovenskem jeziku in SZJ ter pripadajočega priročnika za učitelje *Me razumeš*. Sredstva: 11.637,95 evra (integrala).
- V okviru programov profesionalnega usposabljanja, umeščenih v ponudbo programov kariernega razvoja ter programov za izpopolnjevanje, ki so bili objavljeni v [Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in](#)

[izobraževanju za 2020/2021](#), sta bila med prednostne teme uvrščena vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Zavod za gluhe in naglušne je v tem sklopu izvedel sofinancirano usposabljanje "Slovenski znakovni jezik (1., 2., 3. in 4. stopnja)". Namenjeno je bilo strokovnim delavcem, ki obravnavajo gluhe/naglušne otroke in njihove družine, s ciljem, da se naučijo komunikacije v slovenskem znakovnem jeziku. Programa se je l. 2021 udeležilo 107 udeležencev (po stopnjah 27/31/27/22). V istem okviru je bil izveden tudi program *Metode in oblike dela z gluhim ali naglušnim učencem*. Sredstva: 14.438,76 evra (integrala).

Porabljena sredstva skupaj: 35.226,84 evra in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 1. cilj: [Razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti slepih in slabovidnih ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju](#)

Kazalnik: 19 prilagojenih učbenikov ter 29 leposlovnih knjig.

MIZŠ poroča, da je v okviru Centra IRIS v letu 2021 potekalo prilagajanje (brajica ali linearni matematični zapis ter po potrebi tipne slike) učbenikov na podlagi avtorskih pogodb:

1. MAT, Martina Rajšp in Jasna Žic: Lili in Bine 2, učbenik za matematiko v 2. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-271-213-6 izdala Rokus Klett, 2013; Center IRIS 2021
2. SPO, Nataša Grošelj in Marija Ribič: Lili in Bine 2, učbenik za spoznavanje okolja v 2. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-271-214-3 izdala Rokus Klett, d. o. o., Ljubljana: 2019; Center IRIS, 2021
3. MAT, Svet matematičnih čudes, učbenik za matematiko v 3. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-02-0030-7 izdala DZS, Ljubljana: 2008; Center IRIS 2021
4. SPO, Raziskujem in razmišljam 3, učbenik za spoznavanje okolja v 3. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-02-0509-8 izdala Ljubljana: DZS, 2014; Center IRIS, 2021
5. TJA, Janez Skela, Touchstone new 6, učbenik za angleščino v 6. razredu osnovne šole. Izvirnik z 978-961-230-562-8, izdala založba Obzorja, Maribor: 2020; Center IRIS 2021
6. GEO, Eneja Baloh, Bojan Lenart: Geografija 6, učbenik za geografijo v 6. razredu osnovne šole. Izvirnik učbenik z ISBN 978-961-01-5939-1 izdala Mladinska knjiga Založba, d. d., Ljubljana, 2021; Center IRIS, 2021
7. ZGO, Koraki v času 6, učbenik za zgodovino v 6. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-02-0720-7 izdala DZS, Ljubljana, 2016; Center IRIS, 2021
8. GEO, Helena Verdev: Raziskujem Novi svet 8, učbenik za geografijo v 8. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-209-998-5 izdala Založba Rokus Klett, Ljubljana: 2016; Center IRIS, 2021
9. ZGO, Studen, A. (et al): Koraki v času 8, učbenik za zgodovino v 8. razredu osnovne šole. Izvirni učbenik z ISBN 978-961-02-0113-7 izdala DZS, Ljubljana, 2014; Center IRIS, 2021
10. BIO, Marko Kreft, Mojca Stojan Dolar, Doroteja Fon: Človeško telo, učbenik za biologijo v 8. razredu. Izvirnik z ISBN 978-961-271-865-7 izdala založba Rokus Klett, 2019, Ljubljana; Center IRIS 2021
11. LUM, Tonka Tacol, Črtomir Frelj, Jožef Muhovič, Domen Zupančič: Likovno izražanje 8, učbenik za likovno umetnost v 8. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-6525-80-0 izdala založba Debora, Ljubljana, 2016; Center IRIS 2021
12. GUM, Albinca Pesek: Glasba danes in nekoč 8, učbenik za glasbeno umetnost v 8. razredu osnovne šole. Izvirnik z ISBN 978-961-271-926-5 izdala in založila Založba Rokus Klett, Ljubljana 2019; Center IRIS, 2021
13. SŠ MAT, Mateja Škrlec: Matematika 4, zbirka nalog za 4. letnik gimnazije. Izvirnik z ISBN 978-961-02-0999-7 izdala DZS, 2020; Center IRIS, 2021
14. SŠ GEO, Martina Petek, Borut Stojilkovič, mag. Milivoj Stankovič: Geografija 2, učbenik za geografijo v 2. letniku gimnazijskega programa. Izvirni učbenik z ISBN 978-961-01-5063-3 MK, Ljubljana, 2018; Center IRIS 2021
15. SŠ FIZ, Aleš Mohorič, Vitomir Babič: Fizika 2, učbenik za fiziko v 2. letniku gimnazij in štiriletnih strokovnih šol. Izvirnik z ISBN 978-961-01-5538-6 izdala Mladinska knjiga, Ljubljana, 2020; Center IRIS, 2021
16. SŠ KEM, Andrej Smrdu: Kemija 2, Snov in spremembe 2, učbenik za kemijo v 2. letniku gimnazije. Izvirni učbenik z ISBN 978-961-6746-22-9 izdala založba Jutro, 2019; Center IRIS, 2021

17. SŠ KEM, Andrej Smrdu: Kemija 3, Snov in spremembe 3, učbenik za kemijo v 3. letniku gimnazije. Izvirnik z ISBN 978-961-6746-23-6 2799786240 izdalo Jutro, Ljubljana, 2018; Center IRIS, 2021

Prilagajanje učbenikov znotraj delovnega časa:

1. KEM, Andrej Smrdu: Svet kemije, Od atoma do molekule (II izdaja), učbenik za kemijo v 8. razredu osnovne šole. Izvirni učbenik z ISBN 978-961-6746-56-4 izdala založba Založništvo Jutro; Center IRIS, 2021
2. LUM, Beatriz Tomšič Čerkez: Likovna vzgoja 6, učbenik za likovno vzgojo v šestem razredu osnovne šole učbenik v brajici s tipnimi prikazi. Izvirnik z ISBN 978-961-01-0729-3 izdala založba Mladinska knjiga leta 2010; Center IRIS, 2021

Prilagajanje leposlovja znotraj delovnega časa:

1. Peter Klepec [Braillova pisava], Bevk, France, kratka proza, 2021
2. Pod svobodnim soncem [Braillova pisava], Finžgar, Fran Saleški, roman, 2021
3. Božiček z dolgimi prsti [Braillova pisava], Friedrich, Joachim, kratka proza, 2021
4. Pedenjped [Braillova pisava], Grafenauer, Niko, poezija, 2021
5. Tine in Bine v veselju [Braillova pisava], Havukainen, Aino; Toivonen, Sami, kratka proza 2021
6. Jurij Kozjak – slovenski janičar [Braillova pisava]: povest iz petnajstega stoletja domače zgodovine, Jurčič, Josip, 1844–1881, knjiga, 2021
7. Potepuh in nočna lučka [Braillova pisava], Makarovič, Svetlana, pravljice, 2021
8. Prigode kapitana Gatnika v barvah [Braillova pisava], Pilkey, Dav, 1966, humor, satira, parodija, 2021
9. Krst pri Savici [Braillova pisava], Prešeren, France, 1800–1849, poezija, 2021
10. Lenora [Braillova pisava], Prešeren, France, 1800–1849; Bürger, Gottfried August, 1747–1794, poezija, 2021
11. Samorastniki [Braillova pisava], Prežihov Voranc, knjiga, 2021
12. Hamlet [Braillova pisava], Shakespeare, William, 1564–1616, drama, 2021
13. Romeo in Julija [Braillova pisava], Shakespeare, William, 1564–1616, roman, 2021
14. Grozni Gašper in ljudožerski urok [Braillova pisava], Simon, Francesca, kratka proza, 2021
15. Grozni Gašper in nočna mora [Braillova pisava], Simon, Francesca, kratka proza, 2021
16. Grozni Gašper in nori kečap [Braillova pisava], Simon, Francesca, kratka proza, 2021
17. Grozni Gašper je zakon [Braillova pisava], Simon, Francesca, kratka proza, 2021
18. Grozni Gašper prebudi smrt [Braillova pisava], Simon, Francesca, kratka proza, 2021
19. Grozni Gašper snema srhljivko [Braillova pisava], Simon, Francesca, kratka proza, 2021
20. Grozni Gašper, nogometni navdušenec [Braillova pisava], Simon, Francesca, kratka proza, 2021
21. Amor in strašne stvari [Braillova pisava], Skubic, Andrej E., kratka proza, 2021
22. Ne bi smel odpreti tistih vrat [Braillova pisava], Skubic, Andrej E., kratka proza, 2021
23. Le vprašaj! [Braillova pisava]: bodi drugačen, bodi pogumen, bodi ti, Sotomayor, Sonia, kratka proza, 2021
24. Visoška kronika [Braillova pisava], Tavčar, Ivan, 1851–1923, roman, 2021
25. Huckleberry Finn [Braillova pisava], Twain, Mark, 1835–1910, roman, 2021
26. Tom Sawyer [Braillova pisava], Twain, Mark, 1835–1910, roman, 2021
27. Male in velike živali v divjini, Van Eerbeek, Ton, slikanica, 2021
28. Zlobna zobarka [Braillova pisava], Walliams, David, 1971, humor, satira, parodija, 2021
29. Eerbeek: Male in velike živali v divjini (brajica s tipnimi slikami)

Porabljena sredstva: 40.000,00 evrov in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 2. cilj: [Razvijanje sporazumevalne zmožnosti gluhoslepih ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju](#)

MIZŠ načrtuje začetek urejanja področja razvoja sporazumevalne zmožnosti gluhoslepih v letu 2022.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 3. cilj: [Razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti oseb s specifičnimi motnjami \(npr. disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje, barvna slepota\), oseb z motnjami v duševnem razvoju in gibalno oviranih oseb ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju](#)

ZRSŠ poroča, da kot redno nalogo izvaja usmerjanje otrok, učencev, dijakov s posebnimi potrebami. V okviru te dejavnosti nudi svetovanja in drugo podporo strokovnim delavcem. V okviru programov profesionalnega usposabljanja, umeščenih v ponudbo programov kariernega razvoja ter programov za izpopolnjevanje, ki so bili objavljeni v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju [za 2020/2021](#), sta bila med prednostne teme uvrščena vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Ponujeni in izpeljani so bili naslednji programi na temo prilagojenih načinov sporazumevanja (gluhi, avtisti, disleksija):

- Na nelinearni fonologiji osnovana pomoč otrokom s težavami branja in pisanja;
- Lahko branje v izobraževanju ljudi s posebnimi potrebami (s poudarkom na otrocih in odraslih z motnjami v duševnem razvoju): 2.323,19 evra;
- Metodično-didaktične prilagoditve za delo z učenci ranljivih skupin, učenje slovenščine;
- Otrok in mladostnik z avtističnimi motnjami: 5.473,56 evra.

Porabljena sredstva: 7.796,75 evra + redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, jeziki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljskih skupnosti v Republiki Sloveniji, cilj: [Promocija dvo- oziroma večjezičnosti ter raznojezičnosti](#)

ZRSŠ poroča, da je posodobil učna načrta *Slovenščina kot drugi jezik v izobraževalnem programu osnovne šole z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre* ter *Slovenščina kot drugi jezik v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju v izobraževalnem programu osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja*. Oba učna načrta je v letu 2021 potrdil Strokovni svet za splošno izobraževanje.

MIZŠ poroča, da je skupaj s Pedagoško fakulteto Univerze v Ljubljani sodeloval v projektu Erasmus+ [Jezikovno občutljivo poučevanje v vseh razredih](#) (Language sensitive teaching in all classrooms), 2019–2022. V okviru raziskovalnega projekta, ki ga je vodil partner Abo Akademi iz Finske, so se pripravila orodja kot pomoč za senzibilizacijo in spodbujanje refleksije bodočih učiteljev oz. delujočih učiteljev na temo različnih jezikovnih repertoarjev učencev in s tem povezanimi izzivi. Nastala je tudi publikacija v slovenskem jeziku [Priporočila za delo z učenci priseljenci: kako ravnati kot učitelj/učiteljica?](#) V začetku leta 2022 bo izšla tudi monografija.

Porabljena sredstva: skupaj v projektu za tri leta 178.269,00 evrov, na eno leto 59.423,00 evrov.

V letu 2021 sta se s konferencami zaključila večletna nacionalna projekta [Izzivi medkulturnega sobivanja](#) in [Le z drugimi smo](#). V letih izvajanja projekta so projektni partnerji poleg izvedbe številnih dejavnosti in izobraževanj za strokovne delavce ustvarili bogato banko gradiv, priporočil, primerov dobrih praks, strokovnih prispevkov ipd., ki so zainteresirani javnosti na voljo na njihovih spletnih straneh.

Porabljena sredstva: Le z drugimi smo 100.000,00 evrov, Izzivi medkulturnega sobivanja 235.921,90 evra.

Porabljena sredstva: 395.344,90 evra in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, italijanski in madžarski jezik, 1. cilj: [Zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti](#)

ZRSŠ poroča, da je v okviru priprav izhodišč za preverjanje znanja madžarščine kot drugega jezika v dvojezičnih šolah izvedel zunanje preverjanje znanja iz madžarščine kot drugega jezika v 1. razredu dvojezičnih osnovnih šol. Izvedel je tudi izobraževanja na daljavo za predmetne

učitelje madžarščine in razredne učitelje, ki poučujejo madžarščino na temo uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) pri pouku madžarščine ter metodike poučevanja določenih vsebin pri madžarščini kot drugem jeziku.

MIZŠ poroča, da fakultativni pouk madžarščine v srednjih šolah izven narodnostno mešanega območja poteka na podlagi učnega načrta ter v skladu z Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja. Namenjen je predvsem dijakom, ki so zaključili dvojezično osnovno šolo. Učni načrt je zastavljen tako, da dijaki v okviru predmeta razvijajo predvsem govorne in pisne komunikacijske zmožnosti ter bogatijo svojo izobraženost glede madžarščine. Dvojezična srednja šola Lendava (DSŠ) v šolskem letu 2021/2022 ponuja/izvaja fakultativni pouk madžarščine v treh skupinah; pouk za dve skupini (madžarščina kot drugi jezik in madžarščina kot materinščina) se izvaja na DSŠ Lendava, za tretjo skupino pa pouk poteka na Srednji poklicni in tehniški šoli Murska Sobota (SPTŠ). Srednja zdravstvena šola Murska Sobota, ki izvaja tako 3-letni program Bolničar-negovalec kot tudi 4-letni program Zdravstvena nega in v kateri se izobražuje nekaj dijakov z narodnostno mešanega območja, je tako kot vsako leto tudi letos v sodelovanju z DSŠ Lendava zbrala podatke oz. interes dijakov, ki se želijo fakultativno učiti madžarščine. V šolskem letu 2020/2021 se je 262 dijakov na DSŠ učilo madžarščino. Ti dijaki lahko obiskujejo fakultativni pouk madžarščine v eni izmed dveh skupin na DSŠ Lendava, in sicer glede na njihovo znanje madžarščine. Se pa dijaki prostovoljno odločajo, kateri fakultativni predmet bodo izbrali in ali bodo obiskovali fakultativni pouk.

MIZŠ poroča tudi, da se italijanščina izven narodnostno mešanega področja poučuje kot tuji jezik na gimnazijah, in to za vse dijake, ne samo za tiste, ki pridejo iz šol z italijanskim učnim jezikom. Kot drugi tuji jezik jo ponujajo tudi nekateri programi srednjega strokovnega, srednjega poklicnega in srednjega poklicno tehniškega izobraževanja.

Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) je v okviru dejavnosti za podporo dopolnilnemu pouku maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti podpiral izvajanje pouka madžarščine izven poselitvenega področja manjšine. Na podlagi podpisane pogodbe o sodelovanju z madžarskim kulturnim društvom »Jozsef Attila« dopolnilni pouk madžarskega jezika in kulture izvajajo 4 učiteljice. Pouk poteka na OŠ Livada, k pouku je v šolskem letu 2021/22 prijavljenih 17 učencev.

MIZŠ je INV naložilo pripravo študije »*Narodnostna vprašanja – longitudinalna nadgradnja študije (pomen šole z italijanskim učnim jezikom na Obali za ohranjanje vitalnosti italijanske narodne skupnosti)*«, v okviru katere se raziskovanje usmerja k poučevanju italijanskega jezika na slovenskih šolah. Glavni namen raziskave je, da pridobi stališča učencev glede italijanskega jezika, ki se poučuje na narodnostno mešanem območju kot drugi jezik (J2) oziroma jezik okolja. Raziskava je torej bistvena za analizo stanja italijanskega jezika v okolju, v katerem ima priznan status uradnega jezika in kjer živi italijanska narodna skupnost. Rezultati in ugotovitve raziskave bodo pomemben del longitudinalne študije v sklopu raziskav o italijanskem jeziku na narodnostno mešanem območju slovenske Istre ter za nadaljnjo načrtovanje naših raziskav v zvezi z ohranjanjem vitalnosti italijanske narodne skupnosti. Študija bo predvidoma končana v letu 2022.

Porabljena sredstva: 16.000,00 evrov in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, romski jezik, cilj: [Krepitev jezikovne zmožnosti in zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na področju romskega jezika](#)

S šolskim letom 2021/2022 je bilo v vzgojno-izobraževalni sistem uvedeno novo delovno mesto romski pomočnik, in sicer v vrtcih, osnovnih šolah, osnovnih šolah s prilagojenim programom, v dvojezičnih osnovnih šolah in v osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom. V Uradnem listu RS št. 54/2021 z dne 9. aprila 2021 so bili objavljeni naslednji pravilniki: Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje, Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole, Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami ter Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole v dvojezičnih osnovnih šolah in osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom. Romski pomočnik mora imeti srednjo izobrazbo ali srednjo strokovno izobrazbo ali nacionalno poklicno kvalifikacijo romski pomočnik. Romskega pomočnika je v letu 2021 pridobilo 15 vrtcev oz. enot vrtcev pri OŠ.

V osnovnih šolah in osnovnih šolah s prilagojenim programom je zaposlenih 48 romskih pomočnikov v deležu 39,5 DM.

Porabljena sredstva: 30.343,02 evra + 764.000,00 evrov/letno = 794.343,02 evra.

CŠOD poroča, da je v bil okviru projekta *Skupaj za znanje* (2016–2021) poseben poudarek tudi na krepitvi jezikovnih zmožnosti romskih otrok v njihovem maternem jeziku kot tudi jeziku večinskega prebivalstva. V ta namen je CŠOD v Pripravljalnem vrtcu Kerinov Grm izvajal različne jezikovne dejavnosti; potekal je tudi program predšolske vzgoje, katerega poglobitveni namen je bil učenje jezika, socializacija romskih otrok in osveščanje staršev o pomenu vključevanja njihovih otrok v kakovostne predšolske programe. Otroci, ki niso bili vključeni v organizirano predšolsko vzgojo, so se vključevali v posebne dejavnosti v okviru obšolskih dejavnosti, ki so obsegale tudi dejavnosti za učenje slovenskega jezika. Nekateri romski pomočniki so se vključevali tudi v vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih, pri tem pa je bil poseben poudarek na premagovanju jezikovnih in čustvenih ovir romskih otrok. Pomembno vlogo pri učenju slovenskega jezika so poleg romskih pomočnikov imeli tudi izvajalci v večnamenskih centrih, ki so naravni govorci posameznega romskega narečja, saj so poskrbeli, da so romski otroci najprej dobro spoznali in sprejeli svoj materni jezik, potem pa se postopoma naučili še slovenskega jezika.

Porabljena sredstva: 852.387,21 evra.

CŠOD nadalje poroča, da so v okviru projekta *Skupaj za znanje* sodelovali tudi romski pomočniki, ki so predstavljali pomemben povezovalni člen med romskimi otroki, njihovimi starši in strokovnimi delavci vzgojno-izobraževalnih ustanov. Z vnašanjem elementov romskega jezika in kulture v vrtce in šole so pomembno prispevali k ohranjanju in učenju romskega jezika, promociji dvojezičnosti in socialni pravičnosti v vzgoji in izobraževanju. Pri tem so uporabljali različna učna gradiva, v večini pa so jih izdelovali sami. Tudi v okviru večnamenskih centrov in obšolskih dejavnosti so romski otroci imeli možnost spoznavanja in sporazumevanja v njihovem maternem jeziku, pri tem pa so se soočali z različnimi situacijami. Na eni strani so bili romski otroci, ki romščino dobro poznajo in jo tudi uporabljajo, na drugi strani pa romski otroci, ki sicer živijo v večjezičnem okolju, vendar romskega jezika zaradi različnih okoliščin ne uporabljajo za vsakdanjo komunikacijo, čeprav ga razumejo. Nekaj romskih otrok je bilo tudi takšnih, ki romskega jezika ne razumejo. Z različnimi pristopi so romske otroke seznanjali s pomenom maternega jezika za učenje nadaljnjih jezikov in sprejemanjem ter spoštovanjem različnosti. V ta namen so oblikovali tudi različna učna gradiva za učenje romskega in slovenskega jezika, med katerimi izstopajo *Jezikovne kartice v slovenskem in romskem jeziku*, ki so dostopne na spletni strani projekta *Skupaj za znanje*.

CŠOD je v letu 2021 v okviru posebne naloge »*Usposabljanje kandidatov za romske pomočnike in dodatno izobraževanje romskih otrok za uspešnejšo integracijo v izobraževalni sistem*« v skladu z Letnim delovnim načrtom CŠOD za leto 2021 izvedel tudi strokovno usposabljanje, ki je bilo namenjeno vsem kandidatom, ki so pokazali interes za pridobitev relevantnih kompetenc, znanj in veščin za uspešno opravljanje dela romskega pomočnika v vzgojno-izobraževalnih zavodih. V šolskem letu 2020/21 so namreč zaradi sistemske umestitve delovnega mesta romskega pomočnika v vzgojno-izobraževalne zavode vse šole in vrtci z določenim številom romskih otrok imeli možnost, da zaposlijo romskega pomočnika, zato je bil osnovni cilj strokovnega usposabljanja v okviru te naloge opolnomočiti in opremiti bodoče kandidate za romske pomočnike z ustreznimi znanji, veščinami in kompetencami za uspešnejše delo z romskimi otroki in starši. Na CŠOD se zavedajo pomena jezikovne komponente pri tem delu, zato so pri teoretičnem in praktičnem delu usposabljanja posebno pozornost namenili naslednjim vsebinam: zagotavljanje večjezičnega in večkulturnega okolja v šoli oz. vrtcu; spoznavanje kulturnih in jezikovnih značilnosti Romov v SV in JV regiji in enostavno sporazumevanje v romskem jeziku; zgodovina in kultura Romov, izvor romskega jezika, zgodovina romske književnosti, romski simboli, družinska razmerja pri Romih, romska skupnost v Sloveniji, primeri dobre prakse integracije Romov, pomen dela romskega pomočnika v naselju itd.

Porabljena sredstva: 9.500,00 evrov.

Inštitut za narodnostna vprašanja poroča, da je za podporo izvajanju dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti septembra 2021 vzpostavil *pilotno izvajanje pouka romščine na dveh osnovnih šolah*. Pouk vodita rojeni govorki romščine, zaposleni tudi kot romski pomočniki. Na OŠ Beltinci se izvaja pouk v eni starostno heterogeni skupini (prekmursko narečje), na OŠ Metlika se izvaja v dveh starostnih skupinah (dolenjsko narečje). Učni listi za pouk za interno rabo nastajajo sproti ob strokovni podpori.

Porabljena sredstva: 10.000,00 evrov.

V letu 2021 je MIZŠ Zavodu RS za šolstvo naročil pripravo *analize veljavne zakonodajne ureditve za poučevanje učencev Romov v osnovni šoli*. Na podlagi rezultatov izvedene analize in 39. člena Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole bo MIZŠ sprejel odločitve glede možnosti sistemske vpeljave dodatnih ur slovenščine ob vključitvi v osnovno šolo v Republiki Sloveniji ter morebitnih drugih zakonodajnih sprememb, ki bi se uveljavile v šolskem letu 2022/23.

Porabljena sredstva: 2.000,00 evrov.

MIZŠ je v letu 2021 pristopil k petletnemu projektu Sveta Evrope z naslovom *Vključevanje romskih otrok v vzgojo in izobraževanje: preizkušanje večjezičnih pristopov*. Koordinacijo projekta na nacionalni ravni je prevzel Zavod RS za šolstvo. V okviru projekta bodo pilotirali tovrstne pristope na štirih osnovnih šolah z vključeno romsko populacijo. Koordinatorica na ZRSS je vključena v ekspertno skupino Sveta Evrope, ki se redno sestaja ter načrtuje in spremlja izvajanje projekta. Poleg Slovenije sta v projekt vključeni še Grčija in Slovaška.

Porabljena sredstva skupaj: 1.668.230,23 evra in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, jeziki pripadnic in pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupnosti, priseljenk in priseljencev ter njihovih potomk in potomcev, cilj: [Krepitev jezikovne zmožnosti](#)

MIZŠ poroča, da je v procesu priprave in sprejemanja nov *Pravilnik o pogojih za delovanje šolskih knjižnic*, v katerega bo vključena tudi skrb za zagotavljanje knjižničnega gradiva v jezikih priseljenjskih skupnosti.

MIZŠ je septembra 2021 na svojih [spletnih straneh](#) objavil letni poziv vzgojno-izobraževalnim zavodom, naj oddajo prošnjo za sofinanciranje dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti v šolskem letu 2021/2022. K dopolnilnemu pouku maternih jezikov in kultur se je v šolskem letu 2020/2021 prijavilo naslednje število učencev za naslednje jezike: 264 za srbski jezik, 81 za ruski jezik, 61 za nemški jezik, 31 za makedonski jezik, 22 za francoski jezik in 17 za madžarski jezik – skupaj 476 učencev.

Porabljena sredstva: 21.420,00 evrov.

Inštitut za narodnostna vprašanja je v podporo izvajanju dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti maja 2021 izvedel *okroglo mizo na temo pouka na daljavo*. Obdobje pandemije je od posameznikov in organizacij zahtevalo izredne prilagoditve, izvajalci dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur pa so bili postavljeni še pred dodatne izzive. Na srečanju so bile predstavljene možnosti, ki jih pri takšni izvedbi pouka ponuja Arnes, obenem pa so udeleženke srečanja predstavile primere lastne dobre prakse, ki bi lahko koristile tudi drugim učiteljicam in učiteljem.

Porabljena sredstva: 235,00 evrov.

V okviru *programov profesionalnega usposabljanja*, umeščenih v ponudbo programov kariernega razvoja ter programov za izpopolnjevanje, ki so bili objavljeni v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju [za 2020/2021](#), je bil med prednostne teme uvrščen slovenski jezik za otroke/učence/dijake priseljencev. V letu 2021 je bilo ponujenih in izpeljanih 8 programov:

- Različne kulture v šolskih klopeh,
- Večplastnost dela z dijaki in učenci tujci,
- Poučevanje slovenščine in preverjanje znanja pri učencih OŠ in SŠ, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika – 601,61 evra;
- Poučevanje slovenščine kot J2 v vrtcu in prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju – 601,61 evra;
- Poučevanje slovenščine kot J2 za učence v višjih razredih OŠ in dijake v SŠ – 1.203,23 evra;
- Preizkus iz slovenščine na ravni A2 za dijake priseljence – izvedba in ocenjevanje;
- Medkulturnost v slovenskem jeziku – južnoslovanski prostor (za osnovno šolo);
- Medkulturnost v slovenskem jeziku – južnoslovanski prostor (za srednjo šolo).

Porabljena sredstva: 2.406,45 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 24.061,45 evra + redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, tuji jeziki, cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov

ZRSS poroča:

- V okviru predmetne skupine (PS) za španščino je bil v sklopu študijskih srečanj za srednješolske učitelje španščine predstavljen prispevek o raznolikih načinih preverjanja in ocenjevanju na daljavo v obdobju izvajanja pouka na daljavo, ki je nastal na podlagi rezultatov iz krajše raziskave, ki sta jo pripravili članici PS za španščino. Poleg tega je PS španščina skupaj z Državno izpitno komisijo za španščino pripravila izobraževanja na temo ocenjevanja pisnih sestavkov ter ustnih izpitov na maturi. Na študijskem srečanju za osnovnošolske učitelje španščine pa so bili predstavljeni tudi primeri raznolikih načinov preverjanja in ocenjevanja znanja.
- Predmetna skupina za francoščino s pomočjo MIZŠ spremlja število učencev in dijakov, ki se učijo francoščino, promovira učenje francoskega jezika in srečevanje dijakov, ki se učijo francoski jezik (Frankofonski dan), spodbuja strokovno izpopolnjevanje učiteljic in učiteljev (študijska srečanja v izvedbi ZRSS; izobraževanja v sodelovanju s Francoskim inštitutom v Ljubljani in Slovenskim društvom učiteljev francoskega jezika), spodbuja strokovno izpopolnjevanje učiteljev in učiteljic v sodelovanju s Francoskim inštitutom v Ljubljani (tedenske ure konverzacije z rojeno govorko), spodbuja učiteljice in učitelje k pridobitvi potrdila za izvajanje in ocenjevanje jezikovnih izpitov DELF/DALF in k pridobitvi potrdila o znanju tujega jezika na ravni odličnosti (C1; v sodelovanju s Francoskim inštitutom v Ljubljani).
- V okviru rednih dejavnosti predmetne skupine za angleščino so v letu 2021 izvajali mesečna videokonferenčna srečanja v času pouka na daljavo; obravnavali so možnosti sinhronega in asinhronega poučevanja angleščine, možnosti preverjanja in ocenjevanja znanja na daljavo ter rabo nekaterih spletnih aplikacij, ki omogočajo spremljanje učenčevega napredka in soustvarjanje vsebin. Prav tako so v sodelovanju s Predmetno razvojno skupino za angleščino in razvojnimi učitelji v nalogi Učna okolja za 21. stoletje širšemu krogu učiteljev angleščine predstavili primere dobre pedagoške prakse, ki jih je mogoče izvajati v razredu in na daljavo; obravnavali so možnosti hibridnega pouka. Dejavnosti so potekale v videokonferenčnem okolju MS Teams oziroma Zoom, v podporo pa so uporabili spletne učilnice Moodle. Na študijskih srečanjih so predstavili možnosti načrtovanja pouka ob pomoči digitalnih učnih načrtov, t. i. vzvratno načrtovanje, primere učnih sklopov in interpretacijo ter rabo dosežkov učencev/dijakov na eksternih preverjanjih znanja za načrtovanje pedagoškega procesa. Izvedli so prva dva dela 24-urnega seminarja, razpisanega v Katisu, Načrtovanje, preverjanje in ocenjevanje znanja pri pouku v razredu in na daljavo (raba digitalnih tehnologij pri pouku angleščine).
- Podpisana je bila pogodba s tremi Konfucijevimi učilnicami (KU) v Ljubljani, Mariboru in Kranju; namen: podpora izvajanju poučevanja kitajskega jezika in kulture v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, ki delujejo znotraj KU (20.000,00 evrov).

V okviru programov profesionalnega usposabljanja, umeščenih v ponudbo programov kariernega razvoja ter programov za izpopolnjevanje, ki so bili objavljeni v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju [za 2020/2021](#), so bili ponujeni in izpeljani tudi *trije programi s področja tujih jezikov*:

- Angleščina po mavrični bližnjici in dramska igra z mavrično angleščino;
- Igra v razredu ni šala: poučevanje skozi igro pri poučevanju italijanščine – *Giocare in aula non è uno scherzo: la didattica ludica nell'insegnamento dell'italiano*;
- Od slovnične h govorni zmožnosti v nemščini kot tujem jeziku.

V okviru projekta »*Pozitivni razvoj mladih v Sloveniji: razvojne zakonitosti v kontekstu migracij*« (ARRS, J5-1781) je bil raziskan kontekst rabe/učenja jezikov v šolskem okolju kot dejavnik pozitivnega razvoja mladih. Opravljena je bila tudi kvalitativna raziskava (fokusne skupine) o zaznavi jezikovne raznolikosti v šolskem okolju in odnosu do večjezičnosti med učitelji, vodstvom in dijaki na srednjih strokovnih in poklicnih šolah v Sloveniji. Rezultati so bili objavljeni v: ŽMAVC, Janja. Mobilising the potential held by one's entire linguistic repertoire for positive youth development. V: KOZINA, Ana (ur.), WIUM, Nora (ur.). *Positive youth development in contexts : [znanstvena monografija = scientific monograph]*, (Digitalna knjižnica, ISSN 1855-9638, Dissertationes, 42). Brezplačna elektronska izd. Ljubljana: Pedagoški inštitut. 2021, str. 209–

238. <https://www.pei.si/ISBN/978-961-270-341-7.pdf>, doi: [10.32320/978-961-270-341-7](https://doi.org/10.32320/978-961-270-341-7). 209-238. [COBISS.SI-ID [93609219](https://www.pei.si/ISBN/978-961-270-341-7.pdf)]

MIZŠ poroča, da so bile v okviru sodelovanja Slovenije z [Evropskim centrom za moderne jezike](#) izpeljane naslednje dejavnosti:

- Nacionalna evalvacija o poznavanju dela ECML med slovenskimi strokovnjaki s področja jezikovnega izobraževanja. Rezultati nacionalne evalvacije so bili podlaga za prispevek Slovenije k evalvaciji dela ECML ob zaključku prejšnjega programskega obdobja (Jeziki v središču izobraževanja, 2016–2019).
- Udeležba 4 slovenskih strokovnjakov na dvodnevni delavnici ECML. Naslovi delavnic: Posredovanje v poučevanju, učenju in ocenjevanju, Dodatek k SEJO – orodja za implementacijo, Razvoj učiteljevih kompetenc za poučevanje s pluralističnimi pristopi, Viri za vrednotenje in ocenjevanje domačih jezikov priseljenih učencev.
- Organizacija in izvedba treh delavnic ECML v Sloveniji: Kompetence učiteljev jezikov v izobraževanju (organizirala FF UL), Ustvarjanje učnega okolja, kjer jeziki cvetijo (organizirala PeF UL) – obe delavnici sta bili organizirani v sodelovanju s strokovnjaki ECML in izpeljani v okviru projekta Jeziki štejejo – in Sestava veljavnih jezikovnih testov in izpitov na podlagi SEJO in dodatka. Uvedba testa slušnega razumevanja na poklicni maturi je v sodelovanju z ECML v hibridni obliki organiziral in izpeljal Državni izpitni center.
- Predstavnica Slovenije v Upravnem odboru in Biroju ECML se je redno udeleževala sestankov, aktivno je sodelovala tudi v pobudi [The future of language education](#) – learning lessons from the pandemic.
- Evropski dan jezikov: MIZŠ je z okrožnico povabil vse vzgojno-izobraževalne zavode, naj aktivno obeležijo praznovanje evropskega dneva jezikov.

Letna članarina Slovenije Svetu Evrope za članstvo v ECML je 14.130,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 34.130,00 evrov in redna dejavnost.

[Jezikovno izobraževanje, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti, 1. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva](#)

MIZŠ poroča, da je v nabor predlogov za izvedbo ciljno-raziskovalnih projektov za leto 2022 umestil tudi predlog z naslovom *Skrb za slovenski jezik v visokem šolstvu – pregled stanja in priprava izhodišč za akcijski načrt*.

Porabljena sredstva: /.

[Jezikovna opremljenost, uvod, 1. cilj: Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture](#)

MIZŠ in ARRS poročata, da se je v letu 2021 začelo, zaključilo ali nadaljevalo 29 projektov s področja slovenskega jezika oz. jezikoslovja:

1. TermFrame: Terminologija in sheme znanja v medjezikovnem prostoru, trajanje: 7. 2018–6. 2021, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 55.072,81 evra.
2. Institucionalna dvojezičnost na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji: evalvacija dodatka za dvojezičnost, trajanje: 7. 2018–6. 2021, nosilna organizacija: Inštitut za narodnostna vprašanja, porabljena sredstva: 55.035,32 evra.
3. Sociolingvistična variantnost govorjene slovenščine na primeru mobilnih govorcev: Viri, metode in analiza, trajanje: 11. 2019–10. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 31.866,50 evra.
4. OptiLEX: Raziskave in optimizacija predstavitve leksikalnih jezikovnih virov za implementacijo govornih tehnologij na vgrajenih sistemih, trajanje projekta: 7. 2018–6. 2021, nosilna organizacija: Alpineon, d. o. o., Ljubljana, porabljena sredstva: 55.594,24 evra.
5. Izdelava standardiziranega testa sposobnosti razumevanja stavkov pri odraslih v slovenskem jeziku, trajanje: 7. 2019–6. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 105.352,23 evra.

6. Primerjava učinkovitosti kognitivnega in lingvističnega zdravljenja: vedenjske metode in metode transkranijske magnetne stimulacije, trajanje: 7. 2019–6. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 106.021,72 evra.
7. Rastoča baza pravorečnih težav, trajanje: 7. 2019–6. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 23.881,13 evra.
8. Jezikovni prenos pragmatičnih prvin: Govorci slovenščine v večjezičnem okolju, trajanje: 9. 2020–8. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 102.197,74 evra.
9. Računalniško podprta večjezična analiza novičarskega diskurza s kontekstualnimi besednimi vložitvami, trajanje: 9. 2020–8. 2023, nosilna organizacija: Institut "Jožef Stefan", porabljena sredstva: 101.725,28 evra.
10. i-SLA – Interaktivni atlas slovenskih narečij, trajanje: 9. 2020–8. 2023, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 102.535,29 evra.
11. Usvajanje manjšinskega jezika v večjezičnem okolju, trajanje: 10. 2021–9. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 25.005,83 evra.
12. Kombinatorika besedotvornih obrazil v slovenščini, trajanje: 10. 2021–9. 2024, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 24.990,68 evra.
13. Krepitev (socialno-)konstruktivističnega pristopa na slovenskih obmejnih območjih k poučevanju in učenju sosedskih jezikov (SJ) v osnovni šoli s soustvarjeno razširitvijo in vrednotenjem modela CoBLaLT, trajanje: 10. 2021–9. 2024, nosilna organizacija: Znanstveno-raziskovalno središče Koper, porabljena sredstva: 25.005,83 evra.
14. Empirična podlaga za digitalno podprt razvoj pisne jezikovne zmožnosti, trajanje: 10. 2021–9. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 25.005,83 evra.
15. Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico), trajanje: 9. 2021–8. 2024, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 8.042,10 evra.
16. Tehnologije znanja, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Institut "Jožef Stefan", porabljena sredstva: 593.134,08 evra.
17. Manjšinske in etnične študije ter slovensko narodno vprašanje, trajanje: 1. 1. 2020–31. 12. 2025, nosilna organizacija: Inštitut za narodnostna vprašanja, porabljena sredstva: 388.547,24 evra.
18. Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem, trajanje: 1. 1. 2018–31. 12. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 149.025,40 evra.
19. Razsežnosti slovenstva med lokalnim in globalnim v začetku tretjega tisočletja, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Znanstveno-raziskovalno središče Koper, porabljena sredstva: 235.377,24 evra.
20. Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 800.628,60 evra.
21. Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine, trajanje: 1. 1. 2020–31. 12. 2025, nosilna organizacija: Univerza v Mariboru, porabljena sredstva: 82.807,68 evra.
22. Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 238.440,64 evra.
23. Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki, trajanje: 1. 1. 2017–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 118.391,40 evra.
24. Azijski jeziki in kulture, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 101.200,32 evra.
25. Medkulturne literarnovedne študije, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 81.925,04 evra.
26. Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 115.291,96 evra.
27. Jezikovni viri in tehnologije za slovenski jezik, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 113.526,00 evrov.

28. Glagol v hiperprostoru: medsebojno vplivanje med prozodijo, morfologijo in semantiko v zahodnih južnoslovanskih glagolih, trajanje: 1. 10. 2019–30. 9. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 109.883,19 evra.
29. Jezikovna krajina sovražnega govora na družbenih omrežjih, trajanje: 1. 3. 2019–28. 2. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 82.515,49 evra.

Porabljena sredstva: 4.058.026,81 evra (prim. iste projekte in sredstva pri poročilu ARRS).

Jezikovna opremljenost, uvod, 2. cilj: [Optimizacija organiziranosti dejavnosti na področju opremljenosti slovenščine](#)

MIZŠ in ARRS poročata, da so se v letu 2021 zaključili 4 projekti s področja infrastrukturnih dejavnosti:

1. Infrastrukturni program Instituta "Jožef Stefan", trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Institut 'Jožef Stefan', porabljena sredstva: 100.000,00 evrov.
2. Mreža raziskovalnih infrastrukturnih centrov Univerze v Ljubljani, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 95.890,42 evra.
3. Center za uporabno jezikoslovje, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko, porabljena sredstva: 43.661,18 evra.
4. Naravna in kulturna dediščina, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 82.664,26 evra.

Porabljena sredstva: 322.215,86 evra (prim. iste projekte in sredstva pri poročilu ARRS).

Jezikovna opremljenost, uvod, 3. cilj: [Usklajeno hranjenje, pridobivanje in distribuiranje jezikovnih virov in tehnologij v okviru konzorcija CLARIN.SI](#)

MIZŠ poroča, da se je v letu 2021 nadaljevalo financiranje slovenskega vozlišča CLARIN.SI, in sicer prek Infrastrukturnega programa Instituta "Jožef Stefan" (že omenjeno pri infrastrukturnih projektih). Prav tako je MIZŠ kril članarino v CLARIN ERIC (14.102,00 evra). CLARIN.SI je tudi pridobil enkratna sredstva iz evropske kohezijske politike v okviru »RI-SI-CLARIN« (v okviru Operativnega programa za črpanje sredstev EU 2014–2020) v znesku 466.000,00 evrov (zaključek v letu 2021), ki so bila namenjena nakupu in nadgradnji opreme.

Porabljena sredstva: 480.102,00 evra.

Jezikovna opremljenost, uvod, 4. cilj: [Odprta dostopnost jezikovnih virov](#)

MIZŠ poroča, da sta z letom 2021 nehala veljati Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020 ter Akcijski načrt izvedbe nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020.

V letu 2021 je bil sprejet *Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti*, ki v 40. in 41. členu določa odprtost do raziskovalnih rezultatov, vključujoč jezikovne vire. Za izvajanje ukrepov bo treba v letu 2022 sprejeti podzakonske akte, ki bodo upoštevali določila iz nove Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2021–2030, ter nov akcijski načrt za področje odprte znanosti, ki bo opredelil ukrepe/aktivnosti, kazalnike, nosilce in sodelujoče, roke in finančne vire za izvedbo ukrepov na področju odprte znanosti, vključno z odprtostjo jezikovnih virov.

V letu 2021 je bila oblikovana nova *Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije 2021–2030* ter posredovana v sprejetje v Državni zbor. Vsebuje temeljna določila, ki bodo omogočila odprto dostopnost jezikovnih virov.

Akcijski načrt na področju odprte znanosti naj bi bil sprejet v prvi polovici leta 2022.

Porabljena sredstva: V letu 2021 ni bilo načrtovanih sredstev.

Jezikovna opremljenost, jezikovni opis, cilj: Temeljni opis sodobne knjižne oziroma standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, imenoslovni, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi

1. Izdelava standardiziranega testa sposobnosti razumevanja stavkov pri odraslih v slovenskem jeziku, trajanje: 1. 7. 2019–30. 6. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 105.352,23 evra.
2. Primerjava učinkovitosti kognitivnega in lingvističnega zdravljenja: vedenjske metode in metode transkranijske magnetne stimulacije, trajanje: 1. 7. 2019–30. 6. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 106.021,72 evra.
3. Rastoča baza pravorečnih težav, trajanje: 1. 7. 2019–30. 6. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 23.881,13 evra.
4. i-SLA – Interaktivni atlas slovenskih narečij, trajanje: 1. 9. 2020–31. 8. 2023, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 102.535,29 evra.
5. Usvajanje manjšinskega jezika v večjezičnem okolju, trajanje: 1. 10. 2021–30. 9. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 25.005,83 evra.
6. Kombinatorika besedotvornih obrazil v slovenščini, trajanje: 1. 10. 2021–30. 9. 2024, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 24.990,68 evra.
7. Empirična podlaga za digitalno podprt razvoj pisne jezikovne zmožnosti, trajanje: 1. 10. 2021–30. 9. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 25.005,83 evra.
8. Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico), trajanje: 1. 9. 2021–31. 8. 2024, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 8.042,10 evra.
9. Tehnologije znanja, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Institut "Jožef Stefan", porabljena sredstva: 593.134,08 evra.
10. Manjšinske in etnične študije ter slovensko narodno vprašanje, trajanje: 1. 1. 2020–31. 12. 2025, nosilna organizacija: Inštitut za narodnostna vprašanja, porabljena sredstva: 388.547,24 evra.
11. Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem, trajanje: 1. 1. 2018–31. 12. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 149.025,40 evra.
12. Razsežnosti slovenstva med lokalnim in globalnim v začetku tretjega tisočletja, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Znanstveno-raziskovalno središče Koper, porabljena sredstva: 235.377,24 evra.
13. Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 800.628,60 evra.
14. Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine, trajanje: 1. 1. 2020–31. 12. 2025, nosilna organizacija: Univerza v Mariboru, porabljena sredstva: 82.807,68 evra.
15. Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 238.440,64 evra.
16. Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki, trajanje: 1. 1. 2017–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 118.391,40 evra.
17. Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 115.291,96 evra.
18. Glagol v hiperprostoru: medsebojno vplivanje med prozodijo, morfologijo in semantiko v zahodnih južnoslovanskih glagolih, trajanje: 1. 10. 2019–30. 9. 2022, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 109.883,19 evra.
19. Jezikovna krajina sovražnega govora na družbenih omrežjih, trajanje: 1. 3. 2019–28. 2. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, porabljena sredstva: 82.515,49 evra.
20. Naravna in kulturna dediščina, trajanje: 1. 1. 2015–31. 12. 2021, nosilna organizacija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, porabljena sredstva: 82.664,26 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 3.417.541,99 evra (prim. iste projekte in sredstva pri cilju Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture)

Jezikovna opremljenost, večjezičnost, cilj: [Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu](#)

1. Temeljni raziskovalni projekt J6-9373, Institucionalna dvojezičnost na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji: evalvacija dodatka za dvojezičnost, 1. 7. 2018–30. 6. 2021, Inštitut za narodnostna vprašanja in Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, ter Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, porabljena sredstva: 55.035,32 evra.
2. Jezikovni prenos pragmatičnih prvin: Govorci slovenščine v večjezičnem okolju, trajanje: 1. 9. 2020–31. 8. 2023, nosilna organizacija: Univerza v Novi Gorici, porabljena sredstva: 102.197,74 evra.
3. Azijski jeziki in kulture, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 101.200,32 evra.
4. Medkulturne literarnovedne študije, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 81.925,04 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 340.358,42 evra (prim. iste projekte in sredstva pri cilju Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture).

Jezikovna opremljenost, jezikovne tehnologije, cilj: [Gradnja, posodabljanje in vzdrževanje temeljnih jezikovnih tehnologij za slovenščino in druge jezike, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, ter zagotavljanje njihove čim bolj proste dostopnosti](#)

1. OptiLEX: Raziskave in optimizacija predstavitve leksikalnih jezikovnih virov za implementacijo govornih tehnologij na vgrajenih sistemih, trajanje projekta : 1. 7. 2018–30. 6. 2021, nosilna organizacija: Alpineon, d. o. o., Ljubljana, porabljena sredstva: 55.594,24 evra.
2. Računalniško podprta večjezična analiza novičarskega diskurza s kontekstualnimi besednimi vložitvami, trajanje: 1. 9. 2020–31. 8. 2023, nosilna organizacija: Inštitut "Jožef Stefan", porabljena sredstva: 101.725,28 evra.
3. Jezikovni viri in tehnologije za slovenski jezik, trajanje: 1. 1. 2019–31. 12. 2024, nosilna organizacija: Univerza v Ljubljani, porabljena sredstva: 113.526,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 270.845,52 evra (prim. iste projekte in sredstva pri cilju Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture).

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: 5.113.289,56 evra.

2.6 MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, v Republiki Sloveniji, 2. cilj: [Razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbenk in uslužbencev](#)

Upravne enote v Republiki Sloveniji pri izdelavi dokumentov, dopisov in drugih aktov uporabljajo slovenski jezik na način, da pri komunikaciji s strankami ne uporabljajo tujk ali drugih besed, ki so širši javnosti nerazumljive, razen na mestih, kjer je to potrebno. Pravilna uporaba slovenskega jezika je izjemno pomembna tudi pri oblikovanju in urejanju spletnih strani državnih organov tako z vidika pravilne rabe, enostavnih in razumljivih besedil ter uporabe pravopisa v spletnih besedilih. V zvezi s tem so upravne enote tudi v letu 2021 imele možnost udeležbe na usposabljanjih v okviru projekta Prenova in optimizacija spletnih mest državne uprave (P11) kot npr. s področja pisanja za splet – struktura spletnih besedil.

Na Upravni akademiji je bilo za zaposlene v državnih organih in lokalnih skupnostih v letu 2021 izvedenih 11 usposabljanj *Pravilna raba jezika v spletnih besedilih*. Udeležilo se jih je 206 javnih

uslužbencev, namen pa je bil izboljšanje jezikovne kakovosti besedil, ki jih državni organi in lokalne skupnosti objavljajo na svojih spletnih straneh. Za večjo preglednost in jasnost vsebin na spletu je bilo organizirano tudi usposabljanje *Pisanje za splet – strukturiranje spletnih vsebin*. Izvedeno je bilo 9-krat, skupaj se ga je udeležilo 173 javnih uslužbencev, ki pripravljajo besedila za objavo na spletu.

Upravna akademija je leta 2021 začela pripravljati sklop usposabljanj *Pisanje besedil v javni upravi* ter e-usposabljanje *Jasnopisje* za podporo pri pisanju jasnih in jedrnatih besedil v javni upravi. Oboje bo na voljo javnim uslužbencem leta 2022.

Porabljena sredstva: operacija Učinkovito upravljanje zaposlenih, aktivnost Usposabljanje ter projekt Prenova in optimizacija spletnih mest državne uprave (P11).

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 3. cilj: *Razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti oseb s specifičnimi motnjami (npr. disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje, barvna slepota), oseb z motnjami v duševnem razvoju in gibalno oviranih oseb ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju*

Upravne enote v Republiki Sloveniji poslujejo z osebami s specifičnimi motnjami, z motnjami v duševnem razvoju in gibalno oviranimi osebami v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku in Zakonom o izenačevanju možnosti invalidov: tolmači, pomoč uslužbencev strankam in drugo.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, italijanski in madžarski jezik, 1. cilj: *Zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti*

Zaradi epidemije covida-19 je bilo za upravne enote v letu 2021 zelo malo možnosti za udeležbo na usposabljanjih pri pooblaščenih izobraževalnih ustanovah s področja jezikov narodnih skupnosti.

Uslužbenec je konec februarja 2022 zaključil usposabljanje in pridobil A2 – vmesno raven znanja madžarskega jezika.

Porabljena sredstva: Upravna enota Lendava je sporočila, da je usposabljanje financirala Evropska unija – Evropski socialni sklad, zato je bila udeležba uslužbenca brezplačna.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, italijanski in madžarski jezik, 2. cilj: *Zagotovitev okoliščin za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost*

Ministrstvo za javno upravo je pristojno za sistemsko urejanje oziroma zagotavljanje normativnih pogojev za ureditev poslovanja organov javnega sektorja ter javnih uslužbencev na dvojezičnem območju v Sloveniji. Ti normativni pogoji za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, so zagotovljeni v predpisih, ki sledijo določbam Ustave Republike Slovenije (11., 61. in 62. člen): Zakonu o državni upravi, Zakonu o javnih uslužbencih, Zakonu o sistemu plač v javnem sektorju, Zakonu o splošnem upravnem postopku in Uredbi o upravnem poslovanju.

V Sloveniji so normativni pogoji za ureditev poslovanja organov javnega sektorja in javnih uslužbencev na dvojezičnem območju in za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na tem območju torej zagotovljeni, treba pa je poudariti, da so za izvajanje normativne ureditve v praksi odgovorni predstojniki posameznih organov. Ministrstvo za javno upravo ob tem ves čas pozorno spremlja izvajanje predpisov, opozarja organe na dosledno izvajanje normativne ureditve in izvaja ustrezne dejavnosti – z odgovori na posamezna vprašanja organov in posameznikov ter s pripravo sistemskih pojasnil, izvaja pa tudi strokovni nadzor nad poslovanjem organov.

Ministrstvo je sodelovalo tudi pri pripravi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji 2021–2025 (<https://www.gov.si/teme/italijanska-in-madzarska-narodna-skupnost/>) in predlagalo osem ukrepov, ki se nanašajo na zagotavljanje okoliščin za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na obeh narodnostno mešanih območjih:

1. Izvedba nadzorov na podlagi prejetih pobud in prijav,
2. Proučitev pravilnosti sistemizacij, zasedbe delovnih mest in izplačevanje dodatka za dvojezičnost,
3. Strokovni nadzor skladnosti občinskih splošnih aktov s področno zakonodajo sistema lokalne samouprave,
4. Izvedba tečajev jezikov narodnih skupnosti,
5. Prevajanje obrazcev v jezik narodne skupnosti,
6. Zagotavljanje e-storitev na portalu SPOT,
7. Zagotavljanje storitve SI-PASS za spletno prijavo in e-podpis,
8. Proučitev možnosti umestitve funkcionarjev samoupravnih narodnih skupnosti v plačni sistem (ZSPJS).
9. Zagotavljanje e-storitev na portalu eUprava.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Jezikovna opremljenost, jezikovne tehnologije, cilj: [Gradnja, posodabljanje in vzdrževanje temeljnih jezikovnih tehnologij za slovenščino in druge jezike, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, ter zagotavljanje njihove čim bolj proste dostopnosti](#)

Na nekdanjem Direktoratu za informacijsko družbo Ministrstva za javno upravo (sedaj Služba vlade za digitalizacijo) so na področju jezikovnih tehnologij pripravili *Nacionalni program spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v RS od leta 2025* (NpUI). V njem so povzeli pregled tehnoloških projektov v Sloveniji s področja umetne inteligence in slovenskega jezika. Navedeni so tudi predvideni ukrepi. Povezava do dokumenta: http://www.ds-rs.si/sites/default/files/dokumenti/npai_si_2021-03-10_cistopis_zdsma.pdf.

V pripravi je tudi *Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2030*.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 2. cilj: [Analiza sistemskih predpisov o jezikovnih pravicah](#)

Analiza Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) in Uredbe o upravnem poslovanju (UUP) glede urejanja rabe uradnih jezikov in povezano pravic pripadnikov narodnih skupnosti ni bila opravljena, ker za to ni potrebe, normativna ureditev je primerna in ustavnopravno skladna.

Porabljena sredstva: /.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 3. cilj: [Povečanje stopnje izvajanja normativno urejenih jezikovnih pravic različnih posebnih skupin uporabnic in uporabnikov](#)

V letu 2021 je začel veljati Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA), ki omogoča večjo dostopnost spletišč in mobilnih aplikacij za osebe s posebnimi potrebami. Povezava: [Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij \(ZDSMA\) \(pisrs.si\)](#).

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije, 2. cilj: [Podpora države pri uporabi slovenščine v kontekstu predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije v letu 2021](#)

Republika Slovenija je od julija 2021 do konca decembra 2021 ponovno predsedovala Svetu Evropske unije (PSEU 2021). Za uspešno izvedbo priprav na predsedovanje je Vlada Republike Slovenije 25. aprila 2019 sprejela »Program usposabljanja za posebni vladni projekt Predsedovanje Republike Slovenije Svetu Evropske unije 2021«. Program je pripravila Upravna akademija, notranja organizacijska enota Direktorata za javni sektor na Ministrstvu za javno upravo. Upravna akademija je prevzela tudi izvedbo usposabljanj.

Namen usposabljanj PSEU 2021 je bilo izboljšanje znanja in veščin javnih uslužbencev, potrebnih za uspešno izvedbo predsedovanja in za dolgoročno izboljšanje njihove strokovne usposobljenosti. Potekala so od 11. novembra 2019 do 2. junija 2021 v Ljubljani, Bruslju in na daljavo.

Trije glavni sklopi usposabljanj so vključevali vsebine EU (poznavanje institucij EU in postopkov odločanja ter program slovenskega predsedstva), posebne veščine za predsedovanje (vodenje sestankov, komuniciranje in protokol ipd.) in tuja jezika (angleščina in francoščina).

Med drugimi so bila izvedena usposabljanja za ustrezno uporabo slovenščine pri predsedovanju, in sicer:

- Slovenščina v pravnih in upravnih besedilih EU ter njena raba v državni upravi – 4 usposabljanja s skupno 82 udeleženci (uradni govorci in predstavniki za stike z javnostmi; prevajalci in tolmači),
- Jedrnatno pisno poročanje – 28 usposabljanj s skupno 631 udeleženci (predsedujoči delovnim telesom; asistenti).

Delno so bile jezikovne vsebine vključene tudi v usposabljanjih 'Digitalno komuniciranje na daljavo', 'Odnosi z mediji' in 'Nastopanje v javnosti'.

Celotno poročilo o izvedbi programa je dostopno na povezavi [poročilo-pseu-2021.pdf \(gov.si\)](#).

Porabljena sredstva: projekt Program usposabljanja za posebni vladni projekt Predsedovanje Republike Slovenije Svetu Evropske unije 2021, podprogram 030104 – Predsedovanje EU za horizontalne vsebine.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: redna dejavnost.

2.7 MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 4. cilj: [Povečanje stopnje izvajanja inšpekcijskega nadzora jezikovnega vidika proizvodov in storitev na trgu, poslovanja s strankami ter aktov in notranjega poslovanja pravnih in fizičnih oseb](#)

Pri delu **Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo** (IRSKGLR), ki deluje kot organ v sestavi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, se izpolnjujejo obveznosti, ki jih mora upoštevati inšpektor – znanje madžarskega oziroma italijanskega jezika –, ki deluje na dvojezičnem območju, tako za madžarsko jezikovno dvojezično območje kot tudi italijansko.

Inšpektorat na področju izvajanja inšpekcijskega nadzora jezikovnega vidika proizvodov in storitev na trgu, poslovanja s strankami ter aktov in notranjega poslovanja pravnih in fizičnih oseb ni izrekel inšpekcijskih ukrepov.

Potrebe po zagotavljanju dodatnih sredstev v preteklem obdobju niso bile izkazane.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

2.8 MINISTRSTVO ZA KULTURO

Splošni cilji, 1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovne politike na vseh ravneh

Izvajalci posameznih ukrepov skrbijo za pretok informacij med vsemi relevantnimi nosilci jezikovne politike ter o izvajanju ukrepov obveščajo Medresorsko delovno skupino za spremljanje izvajanja jezikovne politike; pri tem poročajo za celotno področje, ki ga vsebinsko pokrivajo, tudi za institucije, ki spadajo v njihovo pristojnost (javni zavodi, agencije ipd.). Tako sta lahko usklajena in učinkovita načrtovanje in izvajanje jezikovne politike na področju jezikovnega izobraževanja, hkrati pa se skrbi za dvig ravni funkcionalne pismenosti vseh vrst govork in govorcev.

Na podlagi *Javnega razpisa za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter njegovi promociji v letih 2020 in 2021* je bil sofinanciran tudi projekt izvajalca Univerza v Ljubljani spletni portal Jezikovna Slovenija. Naloga portala je pregledno in jedrnat predstaviti različne razpoložljive informacije o jezikovni politiki v Republiki Sloveniji in s tem povezati ustanove in posameznike, za katere so obravnavana vprašanja relevantna. Portal deluje kot skupna oziroma vstopna točka, prek katere so uporabnice in uporabniki seznanjeni s slovensko jezikovno politiko.

Lani so izvajalci nadaljevali posodabljanje in dopolnjevanje vsebin na portalu, dodali nove videoposnetke oziroma videozgodbe – o branju in večjezičnosti, skupnostnem tolmačenju in prevajanju v času intenzivnega razvoja jezikovnih tehnologij, jeziku gluhoslepih –, objavili so odgovore na vprašanja v jezikovnopolitični svetovalnici ter dopolnili že objavljene odgovore z aktualnimi informacijami. Osnovne informacije so prevedli v angleščino, italijanščino in madžarščino. Uvedli so novo rubriko s komunikativnim naslovom Jezikovna misel in objavili poljudne eseje strokovnjakov o različnih jezikovnopolitičnih in s portalom povezanih vsebinah (spol in jezik, prenavljanje pravopisnih pravil, vloga zgodovinskega slovarja pri preučevanju preteklosti, stil javnega komuniciranja, slovenščina in internacionalizacija univerze, slovenščina v Evropski uniji, stopnja znanja slovenščine za tuje zdravnike, pravno urejanje jezikovnih vprašanj, govorna variantnost in predsodki). Sproti tudi izvajajo promocijske dejavnosti za seznanjanje javnosti z jezikovnim portalom.

Porabljena sredstva: 12.129,18 evra.

Splošni cilji, 2. cilj: Ozaveščenost o pomenu in vlogi javne rabe slovenščine

Ministrstvo za kulturo je septembra 2021 pozvalo slovenske avtomobilske zastopnike in uvoznike k upoštevanju drugega odstavka 20. člena Zakona o javni rabi slovenskega jezika (ZJRS), in sicer na pobudo Avto-moto zveze Slovenije, Zveze potrošnikov Slovenije in Sindikata Glosa. V dopisu je zahtevalo, naj v šestih mesecih v slovenski jezik prevedejo infozabavne, navigacijske in informacijske sisteme v avtomobilih, ki so namenjeni prodaji na slovenskem trgu. Zadevno določilo se glasi: »V elektronskih komunikacijskih in kontrolnih napravah mora biti omogočena izbira slovenščine in upoštevan slovenski črkopis.« V skupni akciji so omenjene institucije na spletnih straneh oziroma v medijih opozorili na to, da uporabniški vmesnik, ki ni preveden v slovenščino, v vsakdanjem življenju predstavlja tveganje za uporabnike, zlasti starejše in tiste, ki tujih jezikov ne razumejo. Od vseh zastopnikov pričakujejo, da čim prej poskrbijo tudi za razvoj in rabo govornih pomočnikov oziroma vmesnikov/aplikacij v slovenščini. Hkrati se s tem slovenščino v Sloveniji odraja na rob in ne upošteva pravnega reda, čeprav je tudi slovenščina uradni jezik Evropske unije.

Določba velja za vse digitalno upravljane naprave, ne le za tiste v avtomobilih, med najbolj izpostavljenimi je zagotovo mobilni telefon iPhone podjetja Apple, ki nima možnosti izbire slovenskega jezika. Na to je ministrstvo večkrat opozorilo.

Ministrstvo je tudi spremljalo kršitve javne rabe slovenščine na vseh področjih in jih prijavilo inšpektoratom, pristojnim za posamezne člene v ZJRS (odmevna je bila neraba slovenščine v Hotelu InterContinental v Ljubljani, pa npr. potrdila o covidu-19 in drugo).

V državnih muzejih skrbijo za pravilno rabo slovenskega jezika v besedilih na panojih in publikacijah, ki jih izdajajo. Praviloma se zato namenja tudi sredstva za lektoriranje besedil. V finančnih načrtih specifikacije stroškov lektoriranja besedil MK ne vodi.

Porabljena sredstva: /.

Splošni cilji, 3. cilj: [Spremljanje jezikovnega stanja na različnih področjih](#)

MK leta 2021 ni sofinanciralo aplikativnih in temeljnih raziskav o sodobnem slovenskem jeziku, njegovi zgodovini, njegovih uporabnikih in njihovi jezikovni zmožnosti, bralni pismenosti in bralni kulturi, sporazumevalnih potrebah ter podobnem ali raziskav o drugih vidikih jezikovne politike v Republiki Sloveniji.

Porabljena sredstva: /.

Splošni cilji, 4. cilj: [Zmožnost vseh govork in govorcev slovenščine, tudi oseb s posebnimi potrebami, za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij](#)

MK sofinancira različne projekte, s katerimi izvajalci skrbijo za promocijo uporabe jezikovnih virov in tehnologij ter uporabnike seznanjajo z njimi.

Prim. vsebino in sredstva pri cilju *Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govork in govorcev slovenščine kot prvega jezika ter njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje.*

Porabljena sredstva: /.

Splošni cilji, 5. cilj: [Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja](#)

MK sofinancira različne projekte, pri katerih izvajalci ozaveščajo različne skupine uporabnic in uporabnikov o njihovih sporazumevalnih možnostih.

Prim. vsebino in sredstva pri cilju *Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govork in govorcev slovenščine kot prvega jezika ter njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje.*

Porabljena sredstva: /.

Splošni cilji, 6. cilj: [Zagotavljanje dostopa do kakovostnih slovenskih prevodov tujejezičnih del](#)

Javna agencija za knjigo v okviru večine razpisov za sofinanciranje izdaje knjig poleg izvirnih del podpira tudi leposlovna in humanistična prevoda dela s ciljem razvoja slovenskega jezika (v primeru humanističnih del tudi razvoja terminologije) in vključenosti slovenskega bralskega prostora v mednarodne tokove. Sofinanciranje prevodnih del je velikega pomena za zagotavljanje prevodov temeljnih leposlovnih in humanističnih del svetovnega kanona v slovenski jezik. Prevodi bogatijo slovensko kulturno pokrajino, poleg tega tudi avtorji izvirnih del na tej podlagi bogatijo svoje avtorske poetike. Velik del prevedenih del je dostopen tudi kot e-knjige in nekaj kot zvočne knjige, zlasti v sistemih Biblos in Audibook.

Na razpisih za podporo izdajam knjig je bilo v letu 2021 pribl. 1.400.000,00 evrov namenjenih prevodom leposlovja in humanistike v slovenski jezik iz različnih tujih jezikov.

Porabljena sredstva: pribl. 1.400.000,00 evrov.

Splošni cilji, 7. cilj: [Promocija slovenskega jezika in kulture v svetu](#)

Ministrstvo za kulturo je v letu 2021 sofinanciralo produkcijo televizijskih oddaj Slovenski magazin in Alpe–Donava–Jadran. Oddaja Slovenski magazin je 14-dnevna mozaična oddaja, ki jo pripravlja TV Slovenija v dveh inačicah – v nemškem in italijanskem jeziku. V letu 2021 je bilo predvajanih 12 oddaj Slovenski magazin v trajanju po 25 minut ter 13 oddaj Alpe–Donava–Jadran v trajanju po 25 minut. Oddaja Alpe–Donava–Jadran se je predvajala premierno vsak drug petek na prvem programu TVS. Prav tako vsak drugi petek pa je bila na sporedu premierno oddaja Slovenski magazin. Oddaja je v nemškem jeziku, na TVS pa je opremljena s slovenskimi podnapisi. Nemško verzijo oddaje se predvaja na televizijskem kanalu 3 SAT, skupnem satelitu

javnih televizij ORF, ARD, ZDF in SRG, katere signal pokriva ves svet. Oddajo Alpe-Donava-Jadran predvaja šest studiev javnih televizij v petih jezikih (slovenskem, italijanskem, nemškem, hrvaškem in madžarskem), in sicer: Hrvaška televizija/HRT, Madžarska televizija/MTVA, RAI Furlanija Julijska krajina, RAI Južna Tirolska, Bavarska televizija/BR in Televizija Slovenija/TVS. Partnerskim televizijam na 14 dni pošiljamo vesti o aktualnih kulturnih dogodkih v Sloveniji. Slovenska inačica Alpe-Donava-Jadran je dostopna v arhivu RTV 4D oz. na MMC RTV Slovenija. *Porabljena sredstva:* 37.112,00 evrov.

Ministrstvo za kulturo je imelo v času predsedovanja Slovenije Svetu EU v drugi polovici leta 2021 glede na druge resorje posebno vlogo, in sicer pripravo in izvedbo spremljevalnega kulturnopromocijskega programa. V tem okviru so načrtovali in izvedli več kulturnih dogodkov doma in v tujini, in sicer sodobni balet *Povodni mož* koreografa Edwarda Cluga v Centru lepih umetnosti Bozar v Bruslju (280.000,00 evrov), v palači Justus Lipsius v Bruslju so postavili razstavo del Alana Hranitelja z naslovom Omara norega klobučarja (75.000,00 evrov), prostore Evropskega parlamenta so opremili z razstavo sodobne slovenske likovne umetnosti *Živimo v vznemirljivih časih* (20.000,00 evrov). V Ljubljani je bil izveden mednarodni festival zborovskega petja Europa Cantat (900.000,00 evrov), sledil mu je koncert Bernarde in Marcosa Finka Samospevi brez meja v Bruslju (16.500,00 evrov), na katerem sta umetnika predstavila tudi samospeve slovenskih skladateljev. V Kraljevi belgijski kinoteki v Bruslju so decembra 2021 izvedli Retrospektivo slovenskega filma (46.250,00 evrov). Za promocijo na spletnih platformah smo za projekt *Oblike za novo demokracijo – fotografije vidnejših slovenskih arhitekturnih dosežkov* so namenili 12.444,00 evrov. Za namen protokolarnih daril za visoke predstavnike drugih držav/institucij so kupili in podarili 500 izvodov knjige – Faksimile Zdravljice (25.000,00 evrov).

Porabljena sredstva: 1.375.194,00 evrov.

Promocija slovenskega jezika in kulture v svetu v okviru dela **Javne agencije za knjigo** je tudi v letu 2021 združevala več področij, in sicer podporo izvajanju kulturnih programov in projektov za promocijo in uveljavljanje slovenskega leposlovja in humanistike v tujini; podporo izvajanju predstavitev slovenskega leposlovja in humanistike na knjižnih sejmih in podobnih prireditvah v tujini; podporo izvajanju kulturnih programov in projektov, ki potekajo v Sloveniji, namenjeni pa so uveljavljanju slovenskega leposlovja in humanistike v tujini; podporo izvajanju drugih dejavnosti, ki popularizirajo in uveljavljajo slovensko leposlovje in humanistiko v tujini, vključno s pripravo vzorčnih prevodov, promocijskih videov, mreženjem, informacijskimi in promocijskimi dejavnostmi; podporo izvedbi priprav na kulturne projekte s področja knjige, ki so del slovenskega predsedovanja Svetu EU v Bruslju 2021, podporo izvedbi priprav na kulturni projekt Slovenija, častna gostja mednarodnega knjižnega sejma v Bologni in podporo izvedbi priprav na kulturni projekt Slovenija, častna gostja knjižnega sejma v Frankfurtu ter podporo mobilnosti avtorjev, prevajalcev, literarnih kritikov, urednikov in založnikov. Na to področje sodijo tudi javni razpisi za prevode del slovenskih avtorjev v nemški jezik, za prevode v tuje jezike in za tisk del slovenskih avtorjev, izdanih pri založbah v tujini.

Poleg tega JAK s podporo objavljanju elektronskih in zvočnih knjig ter spletnih medijev s področja literature in literarne kritike omogoča globalno dostopnost književnosti v slovenskem jeziku.

Porabljena sredstva: 657.000 evrov na razpisih ter pribl. 100.000 evrov za neposredno delovanje na mednarodnem področju = 757.000,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 2.169.306,00 evrov.

Splošni cilji, 8. cilj: Večjezičnost in medkulturna ozaveščenost

MK sofinancira različne projekte, ki s svojimi vsebinami vplivajo tudi na učinkovitejše in strpnostnejše sporazumevanje med različnimi skupinami ter večjo toleranco v večjezičnih oziroma večkulturnih okoljih.

Porabljena sredstva: I.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, v Republiki Sloveniji, 1. cilj: *Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govornikov in govorcev slovenščine kot prvega jezika ter njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje*

Na podlagi Javnega razpisa za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter njegovi promociji v letih 2020 in 2021 so bili sofinancirani tudi projekti:

– Društvo slovenskih književnih prevajalcev, Če nisi preveden, ne obstajaš: pomen specializiranih jezikovnih uporabnikov za bralno pismenost v Sloveniji.

Projekt je izvajal konzorcij prevajalskih in tolmaških društev ter lektorskega društva, ki se je zbral ob nastajanju Bele knjige o prevajanju leta 2018 in je pomenil nadaljevanje prizadevanja za večji pomen različnih oblik kakovostnega prevoda, podnaslavljanja, tolmačenja in lektoriranja v Sloveniji. Namenjen je bil različnim ciljnim skupinam (večinoma) odraslih: bralcem, gledalcem, poslušalcem. S sodelovanjem (anketa) so večali svojo bralno pismenost, obenem pa so se krepila strokovna društva, v katerih so združeni in delujejo specializirani jezikovni uporabniki. Za izvedbo in promocijo so uporabili različne medije: bolj tradicionalne (tiskana gradiva), spletno anketiranje, spletno stran, podkaste, predstavitevne filme in nagradno igro ter družbena omrežja (Facebook, Instagram, YouTube) in televizijske nastope, sodelovali so tudi s knjižnicami pri promociji bralne pismenosti.

Porabljena sredstva: 4.172,00 evrov.

– Beletrina, zavod za založniško dejavnost, Naj pesem.

Cilj izvedbe in promocije pesniškega natečaja za najboljšo pesem leta je bil spodbuditi uporabo slovenskega pesniškega jezika, ozaveščati o jezikovnih izbirah in krepiti jezikovne zmožnosti ter ustvarjalnost posameznikov. Natečaj je zaradi negotove epidemiološke situacije potekal prek spleta. Število prijavljenih pesmi je bilo več kot 350. Deset finalistov so objavili na kanalu Facebook, o zmagovalcu pa je z vsečki odločala javnost. Zmagovalka Alja Pušič (pesem Prostočasne aktivnosti) je prejela tri Beletrine knjige in možnost gostovanja na festivalu Dnevi poezije in vina v letu 2022 na Ptuju.

Porabljena sredstva: 4.172,00 evrov.

– Jezikovna zadruga Soglasnik, Jezikovna čajanka.

Delavnice in srečanja, namenjena predvsem odraslim, in to v krajih iz manj razvitih slovenskih regij, so spodbujali k seznanjanju z najrazličnejšimi vrstami besedil in odpravljanju morebitnega strahu pred razumevanjem težjih besedil in njihovo interpretacijo ter nadaljnjo rabo. Uporabniki so razvijali svojo jezikovno zmožnost, dopolnjevali svoj besedni zaklad, izrazoslovje ter okrepili bralne strategije in kritično mišljenje, ob tem pa se seznanili še z jezikovnimi tehnologijami. Čajanke oziroma delavnice v knjižnicah so bile zaradi covida-19 izvedene na daljavo. O kakovostnem jezikovno-izobraževalnem programu priča zadovoljstvo udeležencev, izraženo v anketah. Izvajalec je poskrbel tudi za spletno jezikovno rubriko (15 objav), ki vključuje koristne vsebine z delavnic ter objave nasvetov za vsakdanjo rabo za izboljšanje bralne pismenosti na družbenih omrežjih, povezanih z bralnim razumevanjem in drugimi jezikovnimi zagatami, ki so se na delavnicah izkazale za pogoste.

Porabljena sredstva: 4.150,00 evrov.

– Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Portal FRAN: Dopolnitev virov, oblikovna in tehnična prenova do 2021.

Projektna dejavnosti v letu 2021 so vključevale naslednje vsebinske sklope: tehnična izboljšava prikaza eSSKJ na portalu Fran (izboljšanje strojnega in strojno podprtega preverjanja slovarske baze za različne strukturne dele slovarja), priprava rešitve za prikaz kompleksnih črkovnih znakov (fontov) na portalu Fran (testiranje in dopolnjevanje vnašalnega programa, njegova prilagoditev tako, da lahko deluje s poljubno pisavo, kompatibilno s standardom Unicode, vzpostavitev konstruktivnega sodelovanja s strokovnjaki za tipografijo), zasnova preureditve prikaza slovarskih sestavkov v rastočih slovarjih na portalu Fran (sistematičen pregled trenutnega prikaza s slovaropisnega, oblikovalskega in uporabniškega vidika), priprava gradiva za spodbujanje bralne pismenosti pri odraslih (gradivo za 5 tematskih predavanj), tehnična obdelava in priprava slovarskih baz rastočih slovarjev za objavo na portalu Fran in postavitve rastočih slovarjev na portal Fran (nadgraditev strojnih in strojno podprtih postopkov zagotavljanja kakovosti po formalnih kriterijih), priprava in objava spremnih besedil za rastoče slovarje na portal Fran (omogočajo ustrezno interpretacijo jezikovnih podatkov v rastočih slovarjih in funkcionalno uporabo slovarjev na Franu), promocija nadgrajenega in oblikovno preurejenega Frana 2021 (poudarek spletne dostopnosti raznovrstnih jezikovnih podatkov na portalu, zlasti rastočih slovarjev).

Porabljena sredstva: 12.150,00 evrov.

– AMEBIS programska oprema, Nadgradnja slovarskega portala Termania.

Na osnovi prioritetnega seznama so na Termanio dodali 15 novih slovarjev in dve izboljšavi. Za vsak slovar so prilagodili postopek pretvorbe v končni XML-zapis in izpis glede na vsebino slovarskih sestavkov. Vsak slovar so prenesli v spletni urejevalnik, tam ga bodo avtorji lahko še

naprej spreminjali in dopolnjevali. Skupaj je na portalu prosto dostopnih že 103 slovarjev (<https://www.amebis.si/termania-seznam>). Prva dodana funkcionalnost je možnost komentiranja posameznih slovarskih sestavkov. Druga izboljšava je možnost selektivnega odprtja posameznih slovarskih sestavkov. Prek različnih kanalov so izvajali tudi promocijo rezultatov projekta.

Porabljena sredstva: 12.150,00 evrov.

– Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI), Nadgradnja in aktualizacija jezikovnega portala SMeJse – Slovenščina kot manjšinski jezik.

Uporabniki portala (<https://www.smejse.it/>), od predšolskih otrok do odraslih uporabnikov, od splošne do strokovne javnosti, imajo dostop do raznovrstnih pregledno razvrščenih jezikovnih vsebin. Portal nudi e-gradiva in informacije za razvoj jezikovnih veščin v slovenščini na območju italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja, predvsem v Italiji, s ciljem, da se zagotovijo visoka sporazumevalna zmožnost v vseh zvrsteh in različicah slovenskega jezika, uravnotežena dvojezičnost in razvoj tudi lokalnih idiomov, a znotraj slovenskega jezikovnega kontinuuma. Govorci slovenščine v zamejstvu namreč nimajo realnih možnosti, predvsem pa ne potreb, da bi bili dnevno izpostavljeni manjšinskemu jeziku v vseh kontekstih njegove rabe. Doseženi cilji: večja količina prosto dostopnega gradiva za učenje slovenščine, hiperpovezav in drugih virov, neposredno odzivanje uporabnikov in interakcija s portalom, boljša uporabniška izkušnja, priprava avtorskega učnega gradiva za pouk slovenščine v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji, učinkovitejša promocija slovenskega jezika in njegove rabe med specifičnimi ciljnim skupinami, zbirka Rastoča slovenščina (9 samostojnih interaktivnih učnih enot).

Porabljena sredstva: 8.000,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 44.794,00 evrov.

V okviru *javnega razpisa Spodbujanje prožnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij* sta se izvajala dva projekta, ki sta bila sofinancirana v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, prednostne osi 10, prednostne naložbe: 10.1, specifičnega cilja 10.1.3, in sicer v letih 2017 in 2021.

– Spletni portal Franček, Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine in Šolski slovar slovenskega jezika; izvajalec: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. Izdelano je bilo sodobno in inovativno učno e-orodje (oz. kombinacija več e-orodij), neposredno uporabno pri izpolnjevanju osnovnih ciljev učnega načrta za slovenščino v osnovni in srednji šoli. Orodje (<https://www.francek.si>) uvaja učence in dijake v delo s spletnimi slovarji in spletnimi slovničnimi priročniki. Doseženi so naslednji cilji: vzpostavljen je portal Franček, nov Šolski slovar slovenskega jezika (orodje, ki povezuje slovarske vsebine s slovničnimi), Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine, pripravljen je nabor gradiv z opisom učnih metod (hkrati z novim učnim e-okoljem je izdelana tudi strategija prožnih oblik učenja). E-orodje prinaša vsebine, posebej prilagojene vsaki od treh starostnih skupin učencev (1., 2. in 3. triada, srednja šola). Pri projektu so sodelovali učitelji in učenci iz 23 vzgojno-izobraževalnih zavodov. Predstavljeno spletno jezikovno e-orodje je prvo celovito slovarsko-slovnično orodje te vrste na Slovenskem. Projekt se je uspešno zaključil.

Realizacija sredstev v letu 2021: 159.954,88 evra.

– Slovenščina na dlani, izvajalec: Univerza v Mariboru. Izdelano je učno e-okolje (<https://slo-na-dlani.si>), namenjeno bogatitvi pouka slovenščine, povečanju motivacije za učenje, pridobivanju dodatnih jezikovno-digitalnih kompetenc ter izboljšanju zmožnosti tvorjenja in razumevanja besedil. Izdelani so bili korpus jezikovno-vsebinsko relevantnih besedil, dinamična e-orodja in slovenistična baza znanja, podprti z inovativnimi didaktičnimi pristopi (hkrati z novim učnim e-okoljem je bila izdelana tudi strategija prožnih oblik učenja). Učno e-okolje je namenjeno pouku slovenščine v osnovnih in srednjih šolah. V projektih dejavnostih so sodelovali tudi učitelji slovenščine in njihovi učenci (osnovnošolci od šestega razreda in srednješolci), kar izboljšuje odzivnost formalnega izobraževalnega sistema in povečuje njegovo privlačnost. Kratkoročni učinek projekta je raba novoizdelanega e-okolja in z njim povezanih didaktičnih smernic v 15 sodelujočih vzgojno-izobraževalnih zavodih, dolgoročni rezultat pa s pomočjo prosto dostopnega e-okolja okrepjena zmožnost jezikovnega izražanja in razumevanja vseh uporabnikov. Projekt se je uspešno zaključil.

Realizacija sredstev v letu 2021: 158.104,99 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 318.059,87 evra.

MK je v okviru financiranja izvajanja programa posebnih nalog osrednje območne knjižnice (27. člen Zakona o knjižničarstvu) v letu 2021 Mariborski knjižnici deloma podprlo stroške dejavnosti tamkajšnjega Centra za spodbujanje bralne pismenosti v znesku 1.000,00 evrov. Namen je bil v slovenski knjižnični prostor vnesti strokovne vsebine, ki bodo vplivale na izboljšanje kompetenc strokovnega kadra v knjižnicah na področju razvoja bralne kulture in spodbujanja bralne pismenosti. Center redno izvaja nacionalno koordinacijo kulturno-umetnostne vzgoje (KUV) za bralno kulturo v splošnih knjižnicah. Zasnoval je program in se dogovoril s predavatelji za strokovni dogodek ABC bralne pismenosti III. Dogodek z naslovom *Radovednost in navdušenje: ključna za spodbujanje bralne pismenosti?* je potekal na spletu od 4. do 8. oktobra 2021. V petih dneh se je zvrstilo 15 predavateljev, udeležencev dnevno je bilo med 130 in 173. Posnetki predavanj so na <https://www.mb.sik.si/abc-bralne-pismenosti-3.html>. Za najavo in promocijo dogodka so pripravili serijo podkastov, dostopni so na odjemalcih podkastov in na <https://www.mb.sik.si/podcasti.html>. Za to serijo podkastov je Združenje splošnih knjižnic Mariborsko knjižnico nagradilo z eno od nagrad za najboljše projekte v splošnih knjižnicah. Center je tudi leta 2021 v sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije pripravil izvedbo programa *#športajmoinberimo*. Sodelovalo je pet osrednjih območnih knjižnic, dogodki so se zvrstili v Kopru (10. 9.), Kranju (14. 9.), Murski Soboti (17. 9.), Mariboru (28. 9.) in Novem mestu (30. 9.).

Porabljena sredstva: 1.000 evrov.

Javna agencija za knjigo sodeluje v akciji Nacionalni mesec skupnega branja (NMSB), posebej sofinancira projekt *Beremo skupaj* v izvedbi Bralne značke (5.000,00 evrov v letu 2021). Projekt poteka po Sloveniji ter v zamejstvu in med zdomci, povezuje slovenske splošne knjižnice, knjigarne in založnike ter učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika v EU in svetu, učitelje v evropskih šolah ter tudi slovenska kulturna društva po svetu. V letu 2021 naj bi v projektu kot obiskovalci/gledalci/bralci sodelovalo pribl. 120.000 udeležencev doma in v tujini.

JAK je v letu 2021 sofinancirala tudi nacionalni posvet Bralnega društva Slovenije (2.500,00 evrov) o pomenu in spodbujanju branja, s poudarkom na branju na spletu. Na posvetu z naslovom *Zapeljevanje v branje ali kako branje živi na spletu* so udeleženci (več kot 80 udeležencev) spoznali nove trende pojavljanja knjig in branja na spletu ter se seznanili z različnimi praksami navduševanja in spodbujanja k branju. Vabljenih 9 strokovnjakov je v svojih prispevkih in na delavnicah predstavilo različna spletna orodja in družbena omrežja, ki jih lahko mentorji branja uporabijo pri delu.

JAK že vrsto let sofinancira projekt Mestne knjižnice Ljubljana – Pionirska, center za kulturo mladih Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2021 (pregled knjižne produkcije 2020) (5.000,00 evrov). Projekt sledi razvojnim stopnjam mladih bralcev od predbralnega obdobja do prehoda k mladim odraslim bralcem ter podpira šolski program. S preglednim in informativnim priročnikom priporočajo kakovostne leposlovne in poučne knjige tako mladim bralcem kot njihovim staršem in vzgojiteljem/učiteljem. Znak kakovosti zlata hruška podeljuje strokovna žirija v več kategorijah, tako za izvirna kot za prevodna dela, od leta 2021 v sodelovanju z Zvezo bibliotekarskih društev, priročnik vpliva tudi na nabavno politiko splošnih in šolskih knjižnic ter na programske usmeritve založb. Projekt promovirajo z različnimi prireditvami, razstavami nagrajenih knjig, zloženkami in strokovnimi srečanji, v letu 2021 je združeval pribl. 100.000 bralcev/udeležencev.

Porabljena sredstva: 12.500,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 376.353,87 evra.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 1. cilj: [Spremljanje jezikovnopoličnih razmer](#)

Glede spremljanje stanja pri rabi slovenščine – jezikovne rabe, razvoja bralne kulture, še posebej pa branja knjig v slovenščini v primerjavi z branjem v drugih jezikih, prisotnosti slovenske knjige

v knjižnicah slovenskih manjšin in v šolskih knjižnicah šol s slovenskim učnim jezikom, dostopa do Cobissa ipd. – ter finančnih sredstev prim. poročanje pri spodnjem cilju; Ministrstvo za kulturo je v letu 2021 splošnim knjižnicam, ki delujejo na obmejnih območjih, na podlagi 26. člena Zakona o knjižničarstvu sofinanciralo programe za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 2. cilj: *Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku*

Ukrep spodbujanje slovenske manjšine pri kulturnih dejavnostih in povezavah z Republiko Slovenijo na kulturnem področju (na primer: podpiranje slovenskih društev, gledališke in knjižnične dejavnosti, medijev, zagotavljanje jezikovnih usposabljanj v slovenščini, spodbujanje kulturnih in izobraževalnih povezav s Slovenijo, še posebej z obmejnimi kraji, kjer je mogoč dnevni stik)«

Ministrstvo za kulturo skladno s področno zakonodajo vsako leto iz rednih sredstev financira nakup knjižničnega gradiva za potrebe sodelovanja s Slovenci v zamejstvu. Sredstva v okviru vsakoletnega neposrednega poziva za nakup knjižničnega gradiva načrtujejo tiste knjižnice, ki delujejo na mejnih območjih in ki so upravičene do predlaganja nakupa tovrstnega gradiva (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto in Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem). Za osrednje knjižnice Slovencev v zamejstvu se upoštevajo: Narodna in študijska knjižnica Trst, Slovenska študijska knjižnica Celovec, Zveza Slovencev na Madžarskem s sedežem v Monostru (ker osrednja knjižnica Slovencev na Madžarskem ne obstaja) ter Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačič« Karlovac. Skupno so te knjižnice za nakup knjižničnega gradiva za potrebe Slovencev v zamejstvu v letu 2021 prejele 60.000,00 evrov s PP Knjižničarstvo. MK je v letu 2021 tem splošnim knjižnicam na podlagi 26. člena Zakona o knjižničarstvu sofinanciralo programe za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v znesku 18.000,00 evrov.

Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) poleg že tradicionalnega sodelovanja (menjava gradiv in medknjižnične zamenjave) sodeluje z različnimi italijanskimi organizacijami, še posebej tesno z Narodno in študijsko knjižnico Trst in Knjižnico Dušana Černeta Trst (strokovno sodelovanje, zamena knjižničnega gradiva, medknjižnična izposoja, občasno izmenjave strokovnih delavcev). Največ stikov poteka prek Zbirke tiskov Slovencev zunaj RS. Slovenija zagotavlja Narodni in študijski knjižnici v Trstu del potrebnega knjižničnega gradiva (obvezni izvod – javno sofinancirane publikacije; nekaj več kot 4000 naslovov vsako leto).

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper kot obmejna knjižnica sodeluje s slovenskimi knjižnicami in drugimi kulturnimi ustanovami v Trstu in njegovem zaledju. Državna sredstva za nakup knjižničnega gradiva usmerja v Knjižnico Pinka Tomažiča in tovarišev na Opčinah, v Občinsko knjižnico Zgonik, v Občinsko knjižnico Nade Petrot v Nabrežini, v Oddelek s slovenskim jezikom Občinske knjižnice Milje ter v Mladinski oddelek Narodne študijske knjižnice Trst (NŠK). V Knjižnici Borisa Pahorja na Proseku so oblikovali premično zbirko za slovensko narodno manjšino na Tržaškem. Skupaj z NŠK je uvedla sistem ene članarine za obe knjižnici; omogočena sta brezplačna izposoja slovenskih elektronskih knjig sistema Biblos in brezplačen dostop na daljavo do elektronskih podatkovnih zbirk. Knjižnica sodeluje tudi s knjižnicami in slovenskimi društvi v Istrski županiji ter v severnem delu Primorsko-Goranske županije (Reka). Skupaj z Gradsko knjižnico Umag in Gradsko knjižnico Poreč ima sistem ene članarine. Premične zbirke knjižničnega gradiva, namenjene slovenski manjšini, ljubiteljem slovenskega jezika in slovenskim turistom, vzdržuje v Gradski knjižnici Umag, v Slovenskem domu KPD (kulturno-prosvetno društvo) Bazovica (Reka) in v Oddelku Červar Porat Gradske knjižnice Poreč. Z bibliobusom obiskujejo Devin in Mavhinje v občini Nabrežina na Tržaškem. Bibliobusna postajališča so vzpostavili tudi v Umagu in Pulju ter pred Osnovno šolo Vazmoslav Gržalja v Buzetu, ki je ena od štirih hrvaških osnovnih šol, ki izvaja fakultativni pouk slovenskega jezika po modelu C.

Sodelovanje med Goriško knjižnico Franceta Bevka in slovenskimi knjižnicami v Italiji poteka na vseh strokovnih in kulturno-izobraževalnih področjih in ima že dolgo tradicijo. Bibliobus novogoriške knjižnice mesečno obišče dve postajališči v Italiji – v krajih Špeter in Doberdob. Domoznanska dejavnost novogoriške knjižnice vključuje tudi Goriško in Videmsko pokrajino, zato zbirajo tudi gradivo, ki izhaja v Italiji in se kakorkoli nanaša na slovensko manjšino (avtor, založba, zgodovinske in ostale vsebine, ki govorijo o Slovencih).

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem (KOK) je splošna knjižnica na obmejnem območju z Avstrijo, zato z dejavnostmi posebno pozornost namenja zamejcem, koroškim Slovencem, s sredstvi MK pa nakupuje knjižnično gradivo za Slovensko študijsko knjižnico Celovec. Iz domačega okolja so bralno značko za odrasle »Korošci pa bukve beremo« uspešno prenesli tudi med zamejce v Avstriji. Del bralne značke za odrasle je tudi t. i. lahko branje; lažje berljiva besedila so pomembna za različne družbene skupine, med drugim tistim, ki slabo poznajo jezik oziroma slovenščina ni njihov materni jezik. KOK tako skrbi za ohranjanje slovenščine pri koroških Slovencih, podpira kulturno-umetniško izražanje zamejcev v maternem jeziku, skrbi za kulturno povezovanje z matičnim narodom, širi slovensko besedo med Slovenci v zamejstvu, spodbuja branje v slovenščini, obvešča in izobražuje v širšem kulturnem prostoru, skrbi za pretok informacij in znanja med Slovenijo in slovensko manjšino v Avstriji. Obvezni izvod javno financiranih publikacij prejema tudi Slovenska študijska knjižnica v Celovcu (letno okvirno 4.000 enot). Na avstrijskem Koroškem raste vpis v dvojezične izobraževalne programe, zato se šole in vrtci na njih obračajo s prošnjo, da bi jim posodili slovensko knjižno gradivo za dalj časa. Za zdaj lahko oskrbujejo samo šole in vrtce v neposredni bližini Celovca.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota uspešno sodeluje z Zvezo Slovencev na Madžarskem (osrednje knjižnice za Slovence v Porabju namreč ni) in med drugim redno kandidira na razpisih Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu za sredstva, s katerimi vsaj delno pokrije stroške delovanja bibliobusa na »porabski progi«. Redno poteka tudi recipročna izmenjava gradiva med murskosoboško in županijsko knjižnico Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár Szombathely (Sombotel) (pribl. 100 enot gradiva z vsake strani. Potujoča knjižnica (bibliobus) izposoja slovensko gradivo tudi Slovencem v Porabju in ima tam pet postajališč. Obiskujejo ga uporabniki vseh starostnih skupin, od otrok v vrtcih, osnovnošolcev in srednješolcev do odraslih. Knjižničarke murskosoboške knjižnice tudi redno obiskujejo porabske šole, da učence seznanijo z otroško in mladinsko literaturo v slovenskem jeziku.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto uspešno sodeluje z Gradsko knjižnico »Ivan Goran Kovačič« iz Karlovca, in sicer pri izvajanju knjižnične dejavnosti za Slovence na Hrvaškem, organizaciji in izvedbi literarnih in strokovnih srečanj, izmenjavi strokovnih delavcev ter primerov dobre prakse. Organizira tudi dejavnosti in projekte, s katerimi želi Slovencem na tistem obmejnem območju povečati dostopnost knjig v slovenskem jeziku, razvijati njihove bralne navade ter izboljšati stik s slovensko knjigo in slovenskim jezikom. Z bibliobusom obiskujejo tudi obmejna kraja Žakanje in Kamanj.

Porabljena sredstva: 78.000,00 evrov.

Ministrstvo ukrep spodbujanje slovenske manjšine pri kulturnih dejavnostih in povezavah z Republiko Slovenijo na kulturnem področju (na primer podpiranje medijev iz Slovenije pri vključevanju tematik slovenske skupnosti v sosednjih državah ipd.) posredno izvaja prek javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki je med drugim namenjen podpori medijem pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, pomembnih med drugim tudi za Slovence po svetu in pripadnike slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski.

Ministrstvo je v letu 2021 na podlagi letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva izdajatelju PRAK, d. o. o., za projekt oddaje Dogodki, v okviru katerih so vsak mesec vsaj z enim prispevkom poročali tudi o dogodkih iz življenja zamejskih Slovencev ter o vsebinah iz življenja manjšin in skupnosti, ki živijo v Pomurju – Romi, Madžari in Hrvati (93.120,50 evra). Sredstva je namenilo tudi Društvu za prepis znanja in informacij VÓTER za projekt »Mi – zamejci« (6.380,00 evrov). Projekt je obsegal deset oddaj o življenju zamejskih Slovencev, ki živijo v neposredni bližini Pomurja. Oddaje so bile v celoti namenjene manjšinski tematiki in so se nanašale na slovensko manjšino na avstrijskem Štajerskem, slovensko manjšino na Hrvaškem ter slovensko manjšino na Madžarskem. Informativna izobraževalna oddaja je obveščala tako pomursko javnost kot tudi vso drugo javnost o življenju zamejskih Slovencev, opozarjala na njihovo prisotnost v naši neposredni okolici ter omogočila boljše čezmejne stike in ugodnejše pogoje za utrjevanje in krepitev nacionalne kulturne identitete ter rabo slovenskega jezika. Radio Robin je v okviru sofinanciranega projekta Goriška danes (100.000,00 evrov) v oddajah obravnaval aktualne teme, pomembne za življenje in delo Italijanske manjšine, pomembno vlogo pa so oddaje imele tudi pri povezanosti zamejskih Slovencev z matico. Aktualne teme v Goriški regiji so pomembne tako za italijansko manjšino kot tudi za zamejce in se deloma razširjajo tudi v manjšinskih jezikih.

Porabljena sredstva: 199.500,50 evra (skupaj za vse tri projekte; gre sicer za širši obseg vsebin, ne le izključno za vsebine, povezane z manjšinami).

Porabljena sredstva skupaj: 277.500,50 evra.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 3. cilj: [Večja kakovost poučevanja in učenja slovenščine](#)

MK v okviru sofinanciranih projektov ozavešča govorce – otroke in starše – o pomenu znanja in ohranjanja maternega jezika ter prednostih dvojezičnosti za otroka in spodbuja bralno kulturo tudi v slovenščini.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, prilagojeni načini sporazumevanja, 1. cilj: [Razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti slepih in slabovidnih ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju](#)

Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne (KSS). Ministrstvo za kulturo je na podlagi koncesije Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije – Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne za leto 2021 namenilo 105.000,00 evrov. Knjižnica sodeluje tudi z Združenjem splošnih knjižnic za izboljšanje dostopnosti knjižnične dejavnosti v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne. Cilj je postopno vključevanje splošnih knjižnic med prejemnice naslovov zvočnih knjig slovenskih avtorjev, za katere so v okviru projekta KSS in v okviru koncesije odkupili avtorske pravice. Koordinacijo sodelovanja s KSS je v imenu splošnih knjižnic prevzela Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto. Z razvijanjem in organiziranjem različnih storitev knjižnice omogočajo dostop do ponudbe različnih knjižničnih gradiv tudi na spletu. NUK in splošne knjižnice uporabnikom zagotavljajo dostop do digitaliziranega gradiva in e-knjig (strokovno gradivo in leposlovje), e-čankov in zvočnih posnetkov. Tovrstno gradivo je zelo primerno za slepe in slabovidne uporabnike, saj so vsebine bralne s programi za branje zaslonских slik. V letu 2021 je 58 splošnih knjižnic ter NUK svojim članom omogočilo dostop do več kot 4.500 naslovov večinoma slovenskih e-knjig ponudnika Biblos. Več kot 400 naslovov zvočnih knjig pa je dostopnih prek splošnih knjižnic in NUK ponudnika Audibook.

Porabljena sredstva: 105.000,00 evrov.

Jezikovno izobraževanje, jeziki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljenskih skupnosti v Republiki Sloveniji, cilj: [Promocija dvo- oziroma večjezičnosti ter raznojezičnosti](#)

Ukrep »zagotavljanje ustreznega prostora v programih javnih medijev v italijanščini, madžarščini in romskem jeziku« se posredno izvaja prek javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki med drugim vključuje tudi kriterija zagotavljanje upoštevanja načela kulturne raznolikosti, načela enakih možnosti spolov ter uveljavljanja strpnosti in omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih jezikih.

Ministrstvo je tako v letu 2021 sofinanciralo projekt Most sožitja na Radiu Romic prijavitelja Zveze Romov Slovenije (19.425,66 evra). Radio Romic je radijski medij romskih in drugih skupnosti, v oddaji v sklopu projekta Most sožitja pa pripravljajo prispevke proti predsodkom proti Romom kot eni najbolj prepoznavnih ranljivih skupin v Sloveniji. Oddaje potekajo v slovenskem jeziku, deloma pa tudi v romščini. Ciljna populacija je romska in neromska skupnost v Prekmurju in širše. Vloga radia je predvsem spodbujanje skupnosti k strpnemu sodelovanju, osveščanje in prepoznavanje različnih kultur, porekla, zgodovine in skupne preteklosti. Romic skrbi za ohranjanje romskih vrednot in jezika, zbira tudi literaturo o Romih in literaturo romskih avtorjev. Člane romskih skupnosti spodbuja k aktivnemu družbenemu delovanju tako znotraj romskih kot tudi drugih organizacij.

Ministrstvo je v okviru razpisa podprlo tudi projekt Prispevki honorarnih avtorjev v tedniku Népuság izdajatelja Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti. Kot edini tiskani medij v madžarskem jeziku časopis obvešča pripadnike madžarske narodnosti v maternem jeziku

ter skrbi za ohranjanje kulture in jezika. Časopis ima pomembno vlogo pri spoznavanju, povezovanju in sprejemanju manjšine tudi s strani večinskega naroda (4.460,30 evra).

Porabljena sredstva: 23.885,90 evra.

Ministrstvo za kulturo je (so)financiralo 2 dvojezični izdaji (slovensko-italijanskih) italijanske narodne skupnosti ter 3 dvojezičnih izdaj (slovensko-madžarskih) madžarske narodne skupnosti. Italijanski zavod – Središče Carlo Combi je iz sredstev MK izdalo 2 dvojezični publikaciji, gre za kataloga razstav:

1. Cesare Dell'Acqua – da Pirano a Bruxelles in un mondo di pittura / od Pirana do Bruslja v svetu slikarstva / from Piran to Brussels in a word of painting (trojezični katalog) – financiranje v znesku 2.804,91 evra;
 2. L'età dei lumi. Giuseppe Tartini, Gian Rinaldo Carli e la cultura del Settecento / Razsvetljenje. Giuseppe Tartini, Gian Rinaldo Carli in kultura v 18. stoletju (dvojezični katalog) – finančni vložek 1.266,80 evra.
- Porabljena sredstva skupaj: 4.071,71 evra.

Italijanska narodna skupnost – drugi izvajalci (to so vse 4 samoupravne skupnosti Ankaran, Izola, Koper in Piran ter Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti) pa so izdali še 9 dvojezičnih publikacij:

- Monografija Il Gabinetto do storia naturale Oreste Gerosa/Kabinet za naraslovje Oreste Gerosta, Zgodovinska, naravoslovna in kulturna dediščina mesta Koper.
- Katalog Rebeka Legović: Rivelazione Prioritarie/Prednostna razkritja/Priority disclosures.
- Publikacija o dejavnosti Skupnosti Italijanov Bertoki v dvajsetletnem obdobju 2000–2020.
- Publikacija: Le donne ripristinano la Voga veneta a Pirano/Ženska veslaška skupina v Piranu oživlja tradicionalni beneški način veslanja.
- Publikacija: Katja Dellore: La compagna del faro/Družina s svetilnika.
- Katalog: Vojc Sodnikar: Ponis Pietruzze/Kamenčki.
- Katalog razstave: Saponi in saline/Okusi v solinah.
- Publikacija: Isolani interessanti/Zanimivi Izolani.
- Dnevnik v času Korone /Diario al tempo di Corona.

Poleg teh publikacij skupnosti vsak mesec izdajajo različne zgibanke in programske liste o dogodkih in dejavnostih. Za založniško dejavnost je MK italijansko skupnost financiralo v skupni višini 20.000,00 evrov.

Madžarska narodna skupnost – Zavod za kulturo madžarske narodnosti je izdalo 4 dvojezične publikacije, od tega je 3 publikacije v skupnem znesku 11.304,37 evra sofinanciralo MK.

Naslov publikacije	Vir MK	Drugi viri	SKUPAJ	Opomba
<i>Izdajateljska in založniška dejavnost</i>	11.304,37	7.366,23	26.555,40	
Umetniški katalog László Hermana	1.704,37	4.249,21	5.953,58	Drugi viri so donacije in sponzorstva.
Monografija naselja Trimlini – Hármasmalom	8.245,20	0,00	16.130,00	Drugi vir je sozaložnik KUD Trimlini.
Sto let čebelarstva v Lendavi – Száz éves a lendvai méhészet	1.354,80	0,00	1.354,80	Informacije so znane samo za del, ki ga je pokrival Zavod za kulturo madžarske narodnosti, bili so tudi prevodi, ki jo je pokrival sozaložnik.
Hétköznapi hősök – Vsakdanji junaki IV.	0,00	3.117,02	3.117,02	V celoti krito iz razpisov.

Porabljena sredstva skupaj: 35.376,08 evra (so del sredstev iz spodnjega 1. cilja Zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti)

MK je financiralo tudi 7 dvojezičnih izdaj romske skupnosti v skupni vrednosti 10.068,00 evrov:

Prijavitelj	Partner	Naslov kulturnega projekta	Odobrena sredstva MK
Zveza Romov Slovenije	Romsko društvo Romani Union	Romano them – Romski svet	2.907
Zveza Romov Slovenije	IRŠIK – Inštitut za romološke študije, izobraževanje in kulturo	Knjiga: Romska elementarna grammatik – Romani elementaro/elementarni gramatika	1.036
Romsko društvo Romani Union	Zveza Romov Slovenije	Otroški časopis Mri nevi mini multi	853
Romsko društvo Romani Union	Zveza Romov Slovenije	Romano nevijpe – Romske novice	651
Romsko društvo Romano Pralipe, so. p.	Zveza Romov Slovenije	Časopis Romano haberi (časopis Romski glas)	771
Društvo romski informacijski in znanstveno-raziskovalni center Slovenije Anglunipe	Zveza romske skupnosti Umbrella – Dežnik	Romano lil/Romski list	1.769
Romsko društvo Amala	Športno kulturno društvo Gor Ljubljana	Izdaja 17. dela knjige in delovni zvezek: Otroci, zapojte z nami! Chavalen gilaven amencar!	2.081
SKUPAJ		7 projektov	10.068,00

Poleg tega je bila v okviru javnega razpisa na področju romske skupnosti financiranih 52 petindvajsetminutnih radijskih oddaj *Prisluhnite Romom* na Romskem informativnem centru in radio ROMIC prijavitelja Zveze Romov Slovenije v višini 7.995,00 evrov.

Porabljena sredstva: 18.063,00 evra (so del cilja v nadaljevanju Krepitev jezikovne zmožnosti in zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na področju romskega jezika).

Porabljena sredstva skupaj: 23.885,90 evra.

Jezikovno izobraževanje, italijanski in madžarski jezik, 1. cilj: [Zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti](#)

Podpora Ministrstva za kulturo programom za splošne knjižnice, ki izvajajo dejavnosti za pripadnike avtohtonih narodnih skupnosti (italijansko in madžarsko)

Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15; ZKnj-1), ki ureja javno službo na področju knjižnične dejavnosti, med drugim določa, da splošne knjižnice na narodnostno mešanih območjih zagotavljajo pripadnikom italijanske in madžarske narodne skupnosti komuniciranje v njihovem jeziku. Splošne knjižnice na teh območjih pripravljajo program dejavnosti v soglasju s predstavniki narodnih skupnosti. ZKnj-1 v 25. členu določa, da splošne knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti, in sicer poleg dodatnega nakupa knjižničnega gradiva tudi zagotavljanje komunikacije v knjižnici v jeziku narodnih skupnosti, razvijanje bralne kulture, usposabljanje

uporabnikov, prireditve v jeziku skupnosti ipd. Knjižnično dejavnost za italijansko narodno skupnost izvajajo Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mestna knjižnica Izola in Mestna knjižnica Piran. Knjižnično dejavnost za madžarsko narodno skupnost izvajata Knjižnica – Kulturni center Lendava ter Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota. MK je za omenjene programe tem knjižnicam v letu 2021 namenilo 130.000,00 evrov. Splošne knjižnice na dvojezičnem območju pri delovanju in poslovanju z uporabniki dosledno upoštevajo z Ustavo Republike Slovenije določeno dvojezičnost (knjižnično gradivo, napisi, komuniciranje, obrazci, povezanih s poslovanjem, nudenje splošnih informacij in informacij o ter iz knjižničnega gradiva, spletna stran, prireditve itd.). Znanje jezika narodne skupnosti je v sistemizaciji delovnih mest v splošni knjižnici določeno kot posebni pogoj za zasedbo delovnega mesta. MK na podlagi 25. člena ZKnj-1 vsako leto neposredno pozove pet splošnih knjižnic (tri knjižnice za italijansko in dve knjižnici za madžarsko narodnost) k predložitvi predlogov programov dela in finančnih načrtov za izvedbo nalog splošnih knjižnic, ki delujejo na narodnostno mešanih območjih. Razpoložljiva sredstva se razdelijo skladno z organizacijo knjižnične dejavnosti za pripadnike narodne skupnosti, ki mora biti glede na število pripadnikov na določenem območju enakomerno dostopna vsem pripadnikom narodne skupnosti. Projekti bralne kulture in knjižnične vzgoje za pripadnike narodne skupnosti (delavnice, prireditve in druge dejavnosti knjižnice) potekajo dvojezično ali v jeziku narodne skupnosti. Ministrstvo prednostno podpira predvsem dvojezične projekte bralne kulture. Tudi projekte informacijskega opismenjevanja uporabnikov pripadnikov narodne skupnosti knjižnica izvaja dvojezično ali v podvojeni jezikovni obliki (npr. tečaji uporabe informacijske tehnologije in informacijskih virov, zlasti elektronskih, izdaja informativnih publikacij in priročnikov s področja uporabe elektronskih virov, projekti za razvoj informacijske pismenosti na domačih straneh knjižnice ipd.). Usposabljanje zaposlenih za delo s pripadniki narodne skupnosti poteka z organizacijo ali udeležbo na konferencah, tečajih, okroglih mizah, delavnicah in drugih podobnih oblikah usposabljanja s ciljem, da zaposleni pridobijo nova strokovna znanja in sposobnosti za delo s pripadniki narodne skupnosti.

Porabljena sredstva: 130.000,00 evrov.

MK na podlagi 59. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/07 – odl. US, 56/08, 4/10, 20/11, 100/11 – odl. US, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNorg, 49/20 – ZIUZEOP in 3/22-Zdeb) financira letne kulturne programe italijanske in madžarske narodne skupnosti na podlagi vsakoletnega neposrednega poziva. Kulturni program vključuje delovanje zavoda, ki ga je ustanovila narodna skupnost, ter tudi sredstva, namenjena za javne razpise oz. pozive za druge izvajalce narodne skupnosti. Izbor konkretnih vsebin kulturnih programov, njihovih prioritet (letnih, dolgoročnih in razvojnih) ter izvajalcev teh vsebin organizacijsko sodi v pristojnost osrednjih organizacij narodnih skupnosti, ki na podlagi usmeritev MK odločajo o tem, s katerimi dejavnostmi in kako lahko pripadniki narodnih skupnosti zadovoljujejo svoje kulturne potrebe in uresničujejo svoje posebne kulturne pravice. V letu 2021 je bilo za financiranje kulturnih programov obeh narodnih skupnosti porabljenih 841.821,00 evrov – za italijansko narodno skupnost 356.191,00 evrov ter za madžarsko narodno skupnost 485.630,00 evrov. Izvajale so se različne dejavnosti.

Podrobneje Kulturni program italijanske narodne skupnosti:

Vrsta dejavnosti	Odobrena sredstva v evrih
Dejavnosti zavoda:	100.644,00
sredstva za plače, prispevke in druge izdatke zaposlenim v javnem zavodu	
sredstva za splošne stroške delovanja v javnem zavodu	16.868,00
sredstva za programsko materialne stroške v javnem zavodu (stiki z matičnim narodom, prireditve in drugo)	30.453,00
Knjižnična dejavnost	16.237,00
Založniška dejavnost	43.047,00
Dejavnosti kulturnih skupin	32.636,00
Stiki z matičnim narodom	60.340,50
Predstavitve po Sloveniji	100,00
Prireditve	32.775,00
Dejavnosti za ohranjanje jezika	3.574,00
Tečaji in predavanja	1.077,00
Drugo (razstavna dejavnost)	18.439,50

Skupaj	356.191,00
--------	------------

Podrobneje Kulturni program madžarske narodne skupnosti:

Vrsta dejavnosti	Odobrena sredstva v evrih
Dejavnosti zavoda: sredstva za plače, prispevke in druge izdatke zaposlenim v javnem zavodu	222.750,00
sredstva za splošne stroške delovanja v javnem zavodu	38.290,00
sredstva za programsko materialne stroške v javnem zavodu (založniška dejavnost, dejavnosti kulturnih skupin, stiki z matičnim narodom, predstavitve po Sloveniji, prireditve, medsebojno sodelovanje različnih etničnih skupnosti, dejavnosti za ohranjanje jezika, mednarodno sodelovanje, predavanja, digitalizacija i drugo)	212.590,00
Dejavnosti drugega izvajalca: založniška in izdajateljska dejavnost (Izdaja otroškega časopisa Kelepelő)	12.000,00
Skupaj	485.630,00

Porabljena sredstva: 841.821,00 evrov (iz proračuna RS).

Porabljena sredstva skupaj: 971.821,00 evrov.

Jezikovno izobraževanje, italijanski in madžarski jezik, 2. cilj: [Zagotovitev okoliščin za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost](#)

Ukrep promocija jezikov narodnih skupnosti se je na MK izvajal tako, da sta narodni skupnosti v okviru kulturnih programov izvajali različne dejavnosti za ohranjanje in promocijo italijanskega oziroma madžarskega jezika.

Italijanska narodna skupnost – Promocijsko, kulturno, izobraževalno in razvojno italijansko središče Carlo Combi je v sklopu brezplačnih ustvarjalnih delavnic (tako imenovane *Svetilnikove igralnice*), ki jih je pripravilo Gledališče Koper v sodelovanju z obalnimi zavodi s področja kulture in znanosti, organiziralo interaktivno brezplačno delavnico *Viaggiando con la fantasia scopriamo il mondo!* (slov. *Potujmo s fantazijo in odkrivajmo svet!*). Delavnico v Lapidariju Pokrajinskega muzeja Koper 19. avgusta 2021 je v italijanskem jeziku vodila pedagoginja Katja Dellore, namen je bil otrokom predstaviti abecedo v italijanskem jeziku. Sredstva MK: 320,00 evrov.

Veliko dejavnosti pa so izvedle samoupravne skupnosti iz Ankarana, Izole, Kopra in Pirana ter Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti, in sicer za ohranjanje jezika: stiki z matičnim narodom in prireditve, za katere je MK italijansko narodno skupnosti financiralo skupaj s 96.689,50 evra. Veliko dejavnosti za ohranjanje jezika je italijanska narodna skupnost zaradi epidemioloških razmer v letu 2021 izvedla prek spleta. Izvajala je predstavitev knjig, gledališke predstave, literarne natečaje, srečanja in pogovore z italijanskimi avtorji, predstavitev italijanskih filmov ipd. Vsako leto organizirajo literarne natečaje za mlade. Leta 2021 je prvič izvedla mednarodni literarni natečaj poezije, namenjen dijakom in odraslim. Organizirali so potujočo razstavo ob 100. obletnici rojstva italijanskega pisatelja Giannija Rodarija v sodelovanju z Univerzo na Primorskem, s katero so gostovali pri vseh italijanskih skupnostih in šolah z italijanskim učnim jezikom, delavnico o pisanju v italijanskem jeziku ter delavnice za ohranjanje italijanskega jezika za otroke in odrasle, knjižne krožke v italijanskem jeziku ter literarne urice za otroke (v italijanskih skupnostih in knjižnicah). Pred epidemijo so organizirali redne tečaje italijanskega jezika za vse.

Madžarska narodna skupnost je izvedla 14 dejavnosti za ohranjanje madžarskega jezika, od tega eno dejavnost Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti, to je 10 številč otroškega časopisa Kelepelő (12.000,00 evrov) ter 13 dejavnosti Zavod za kulturo madžarske narodnosti. Ministrstvo jih je sofinanciralo z 81.872,55 evra, te dejavnosti so razvidne iz tabele:

Področje: naslov dejavnosti	Sredstva MK	Dodatna pojasnila
<u>Izdajateljska in založniška dejavnost:</u>	13.732,39	

Naptár – letni almanah	5.231,59	skupna izdaja z Zavodom za informativno dejavnost madžarske narodnosti
Muratáj – znanstveno kulturna periodika	1.351,24	
Cár Jenő: Az én életem (življenjepisni roman)	150,00	za predstavitev knjige v letu 2021
Szomi Kralj Béla: Szerellemmosoly (pesniška zbirka)	1.456,10	
Cár József: A lemenő napnak is van ereje (tri veseloigre)	1.477,72	
Zágorec-Csuka Judit: Zrinyi tanulmányok	200,00	prispevek k izdaji knjige na Madžarskem
Bence Lajos: Egyszer én is (zbirka novel)	65,50	za predstavitev knjige v letu 2021
Nemes László album (umetniški album)	3.800,24	sponzorji
<i>Stiki z matičnim narodom:</i>	42.730,39	
Madžarski gledališki abonma	42.730,39	gledališke predstave, ki so jih uprizorila razna gledališča v letu 2021 (6)
<i>Dejavnosti za ohranjanje jezika:</i>	24.323,56	
Šolska tekmovanja, natečaji: Literarni natečaj Szúnyogh Sándor Recitatorsko tekmovanje Tekmovanje iz znanja madžarščine za Petőfijevo priznanje, „Muravidék szaval” – recitatorski natečaj	10.507,56	
Poletni tabori za osnovnošolce in srednješolce: Likovno ustvarjalni tabor z Laszlójem Nemesem Dva tabora v enem: Összetartozunk & Útra, Kamasz! tabor „Hazádnak rendületlenül” – domoznanski tabor	13.816,00	
<i>Prireditve:</i>	1.086,21	
Dan madžarskega jezika	183,32	predavanja
Predstavitve knjig, literarni večeri	902,89	
SKUPAJ	81.872,55	

Porabljena sredstva: 190.882,05 evra (so del sredstev iz 1. cilja Zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti).

Jezikovno izobraževanje, romski jezik, cilj: [Krepitev jezikovne zmožnosti in zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na področju romskega jezika](#)

V okviru rednega letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev je ministrstvo leta 2021 sofinanciralo prijavitelja Zvezo Romov Slovenije oz. projekt Most sožitja na Radiu Romic. Radio Romic je radijski medij romskih in drugih skupnosti. V oddajah v sklopu projekta Most sožitja pripravljajo prispevke proti predsodkom proti Romom kot eni najbolj prepoznavnih ranljivih skupin v Sloveniji. Oddaje so v slovenskem jeziku, deloma tudi v romščini. Ciljna populacija je romska in neromska skupnost v Prekmurju in širše. Vloga radija je predvsem spodbujati skupnosti k strpnosti in sožitju ter sodelovanju, osveščanje in prepoznavanje različnih kultur, porekla, zgodovine in skupne preteklosti. Skrbi za ohranjanje romskih vrednot in jezika,

zbira tudi literaturo o Romih in literaturo romskih avtorjev. Člane romskih skupnosti spodbuja k aktivnemu družbenemu delovanju tako znotraj romskih kot tudi drugih organizacij.

Porabljena sredstva: 19.425,66 evra (prim. ista sredstva pri zgornjem cilju *Promocija dvo- oziroma večjezičnosti ter raznojezičnosti*).

MK je leta 2021 sofinanciralo 35 projektov, ki omogočajo ohranjanje, razvoj in promocijo jezika romske skupnosti, ki jih izvajajo nevladne organizacije in ustvarjalci na področju romske skupnosti, v skupnem znesku 47.002,00 evrov. To so razni časopisi, knjige, pravljice, literarni natečaji, večeri in literarne delavnice, predavanja in tečaji romskega jezika, radijske oddaje za promocijo in spodbujanje romskega jezika ter veliko delavnic za otroke, na katerih so prek pisanja, branja in različnega ustvarjanja spoznavali in utrjevali romski jezik.

Sofinancirani projekti za ohranjanje, razvoj in promocijo jezika romske skupnosti:

<u>Prijavitelj</u>	<u>Naslov kulturnega projekta</u>	<u>Kratka vsebina</u>	<u>Odobrena sredstva v evrih</u>
Zveza Romov Slovenije	Romano them – Romski svet	časopis	2.907,00
Zveza Romov Slovenije	Knjiga: Elementi nacionalne zgodovine in kulture Romov	izdaja knjige	957,00
Zveza Romov Slovenije	Evropski muzej romske kulture – Zbiramo spomine	razstave in dejavnosti muzeja	2.396,00
Zveza Romov Slovenije	Knjiga: Romska elementarna granamatik – Romani elementaro/elementarni gramatika	izdaja knjige	1.036,00
Zveza Romov Slovenije	Romski informativni center in radio ROMIC – Prisluhnite Romom	radijska oddaja	7.995,00
Zveza Romov Slovenije	Poučevanje romskega jezika – Vaker Roman	tečaj romskega jezika	727,00
Zveza za razvoj romske manjšine-Preporod	Spletni romski koncert	prireditev v romskem jeziku na spletu	1.211,00
Zveza za razvoj romske manjšine – Preporod	Romski glas srca	delavnice za pripravo dveh skladb romske glasbe in videospota	801,00
Zveza za razvoj romske manjšine-Preporod	Pravljичne delavnice v Črenšovcih	delavnice v romščini za predšolske romske otroke	857,00
Zveza romske skupnosti Umbrella – Dežnik	V sožitju – Literarni natečaj in literarni večer in izid zbirke izbranih literarnih del	literarni natečaj in večer – dvojezično	1.516,00
Romsko društvo Romani Union	Medkulturne urice – Romska kultura	delavnice romske literature, kulture in ustvarjanja	1.240,00
Romsko društvo Romani Union	Otroški časopis Mri nevi mini multi	časopis za otroke – dvojezično	853,00
Romsko društvo Romani Union	Skupaj gradimo mostove	bralno-ustvarjalne delavnice za romske otroke in ženske	1.174,00

Romsko društvo Romani Union	Romano nevijpe – Romske novice	časopis	651,00
Romsko kulturno, turistično, športno društvo Amari bas – Naša sreča	Bralna pismenost kot vseživljenjsko učenje za odrasle in otroke 4	srečanja romskih otrok in starejših, branje in spoznavanje literature	1.205,00
Romsko kulturno, turistično, športno društvo Amari bas – Naša sreča	Romski jezik naših babic in dedkov 3	starejši in mlajši Romi so iskali romske besede in naredili zloženko	960,00
Romsko društvo Romano Pralipe, so. p.	Časopis Romano haberi (časopis Romski glas)	časopis	771,00
Romsko društvo Romano Pralipe, so. p.	Zapisujemo romske besede	zapis besed in izdaja knjige	831,00
Društvo romski informacijski in znanstveno-raziskovalni center Slovenije Anglunipe	Romano lil/Romski list	časopis	1.769,00
Društvo romski informacijski in znanstveno-raziskovalni center Slovenije Anglunipe	Spoznajte nas – delavnice romskega jezika, kulture in zgodovine, romskih medijev ter specifične romske kulturne produkcije	delavnice	1.235,00
Romsko društvo Romano veseli	Romske zgodbe	delavnice pisanja 2 romskih zgodb	516,00
Romsko društvo Romano veseli	V spomin Rajku Šajnoviču	delavnice za branje del Rajka Šajnoviča ter razstava njegovih del	601,00
Romsko društvo Romano veseli	Učenje pisanja romskega jezika – Sikavi i pisni du romani čhib	delavnice za romske otroke, pisanje besed dvojezično	588,00
Romsko društvo Romano veseli	Ustvarjalne delavnice za otroke	bralno ustvarjalne delavnice za najmlajše otroke s poudarkom na otroškem leposlovju	727,00
Romsko društvo Amala	Izdaja 17. dela knjige in delovni zvezek: Otroci, zapojte z nami! Chavalen gilaven amencar!	note in pesmi ter delovni zvezek za vajo – dvojezično	2.081,00
Romsko društvo Amala	Knjižna izdaja, literarno delo: Kamlin in Mojca (zgodba iz mjuzikla Steklenu jabolko)	knjiga	2.812,00

Romski akademski klub	Kampanja so pa tu? (Kaj pa ti?)	kampanja, film, kulinarčne delavnice, pripovedovanje starejših o zgodovini, ples otrok ter zgibanka dvojezično	1.079,00
Romski akademski klub	ORIKUM – Odprto romsko izobraževalno in umetniško mesto	trening mladih za delo z Romi	1.040,00
Znanstveno-raziskovalno združenje za umetnost, kulturne in izobraževalne programe in tehnologijo EPEKA, so. p.	Literarni večer za romske otroke in mladostnike	literarni večeri in obisk knjižnice	1.051,00
Večetnično kulturno, izobraževalno, turistično športno društvo	Letni časi – Slikovni otroški slovar	delavnice za romske otroke na temo letnih časov	1.051,00
Večetnično kulturno, izobraževalno, turistično športno društvo	3. romska bralna značka	bralne urice za romske otroke	1.174,00
Kulturni center Marija vera, zavod za kulturno dejavnost	Glasovna dramska igra za najmlajše	delavnice igre z glasovi za otroke	791,00
Kulturni center Marija vera, zavod za kulturno dejavnost	Literarno ustvarjalne delavnice za najmlajše	literarne delavnice za romske otroke	831,00
Kulturni center Marija vera, zavod za kulturno dejavnost	IMPRO BLABLA – impro in jezikovna ustvarjalnost za otroke	jezikovne delavnice za romske otroke	771,00
Vesna Anđelković, samozaposlena v kulturi	Bralno ustvarjalne delavnice za otroke	delavnice za romske otroke	797,00

Od tega je bilo izvedenih in financiranih 12 dejavnosti, ki spodbujajo bralno kulturo v romskem jeziku, v skupni vrednosti 11.003,00 evre. Izveden in financiran je bil od zgoraj navedenih dejavnosti 1 tečaj romskega jezika, projekt Zveze Romov Slovenije z naslovom Poučevanje romskega jezika – Vaker Roman, financiran s 727,00 evri.

Porabljena sredstva skupaj: 47.002,00 evra (iz proračuna RS).

[Jezikovno izobraževanje, jeziki pripadnic in pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupnosti, priseljenk in priseljencev ter njihovih potomcev in potomcev, cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti](#)

Večkulturnost je eno od načel delovanja splošne knjižnice. Večkulturne knjižnice omogočajo odprte odnose, priznavanje, spoštovanje in aktivno bivanje drugačnosti v skupnosti. Manjšina kot integralni del skupnosti ohranja svojo kulturo in jezik tudi (ali prav) z njeno pomočjo, zato

utrjevanje različnih kulturnih identitet multikulturnega prostora ostaja za knjižnico eno od najplemenitejših poslanstev. Jedro vsake knjižnice je zagotovo knjižnična zbirka (fizična, virtualna). Knjižnice se morajo ozirati po značilnostih in potrebah svojih uporabnikov, zato načrtujejo tudi kulturne dejavnosti, ki obsegajo zaščito kulturne raznolikosti in povezovanje različnih kultur, izobraževalne dejavnosti, kot sta npr. jezikovno izobraževanje in usposabljanje za uporabo informacijske tehnologije, in različne družbene dejavnosti, ki izboljšujejo kakovost življenja ljudi na območju, na katerem knjižnica deluje.

Romska skupnost

Splošne knjižnice, ki delujejo na območjih, kjer živi romska populacija, so po Zakonu o knjižničarstvu dolžne izvajati knjižnično dejavnost za Rome kot skupino uporabnikov s posebnimi potrebami. Gre za načelo večkulturnosti delovanja splošnih knjižnic, ki jo je treba izvajati s prilagojenimi organizacijskimi prijemi. Cilji so zmanjšanje socialnih razlik, dvig izobrazbene strukture, razvijanje pismenosti in širitev bralnih navad. Knjižnicam žal še ne uspeva enako uspešno organizirati knjižnične dejavnosti za Rome kot za večinsko populacijo. Ovire predstavljajo objektivni in subjektivni razlogi, zlasti pa različni romski jeziki, ki še poglobljajo slabo pismenost oz. nepismenost, zato morajo knjižnice delo za omenjeno etnično skupino prilagoditi z drugačnimi načini. Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) postavljajo smernice razvoja splošnih knjižnic. Zakonska naloga države je, da delno sofinancira nakup knjižničnega gradiva, računalniške opreme in bibliobusov, kar je namenjeno vsem državljanom. Posebne programe/projekte za Rome tako pretežno financirajo lokalne skupnosti v okviru knjižnične javne službe.

V Ljudski knjižnici Metlika izvajajo projekt »Romi, povabljeni v knjižnico«, v okviru katerega pripravljajo ure pravljic, ustvarjalne delavnice, predstave, predšolsko bralno značko, počitniške dejavnosti itd., občasno tudi predstavitev knjig romskih avtorjev in računalniško usposabljanje za otroke in mladino ter odrasle. V romskem naselju Boriha – Rosalnice, ki je največje v občini, imajo t. i. »modro polico«, na kateri si Romi lahko izposojajo knjige. Projekt je prejel nagrado IRA (The International Reading Association) za inovativni projekt za promocijo branja v Evropi 2011 (Award for Innovative Reading Promotion in Europe 2011), ki jo IRA podeljuje vsaki dve leti. V knjižnici gradijo tudi posebno zbirko knjižničnega gradiva v romskem jeziku oz. gradiva, katerega avtorji so predstavniki romske skupnosti.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota omogoča pripadnikom romske etnične skupnosti dostopnost knjižničnega gradiva v osrednji knjižnici in s potujočo knjižnico. V osrednji knjižnici je zbirka gradiva kot romski odderek – I. 2020 skoraj tisoč enot z romsko tematiko, romski avtorji in/ali v romskem jeziku –, ki jo dopolnjujejo s knjižnim in neknjižnim gradivom in serijskimi publikacijami. S potujočo knjižnico pa zagotavljajo dostopnost gradiva dvakrat mesečno na dveh izposojevališčih – na Pušči pri vrtcu in v Vanči vasi. V preteklih letih sta bili digitalizirani dve serijski publikaciji (časopis Romano them – Romski svet in revija za otroke Mri Mini multi), ki sta dostopni v Digitalni knjižnici Slovenije. Druge storitve in dejavnosti za vključevanje: pravljicne ure z ustvarjalnimi delavnicami v vrtcu na Pušči in v knjižnici, literarna srečanja s knjigo v potujoči knjižnici, delavnice o romski kulturi v sodelovanju z romskimi društvi, literarne predstavitve del romskih avtorjev, promocija knjižničnih storitev in projektov v romskih medijih.

V Mestni knjižnici Grosuplje poleg osnovnih storitev za Rome organizirajo še bibliopedagoške dejavnosti za predšolske in osnovnošolske otroke, predstavitve knjig v romskem jeziku in pripovedovalski festival v sodelovanju z društvom Preplet.

Mestna knjižnica Ljubljana: Zbirka Hiša svetov je specializirana zbirka Društva Humanitas v prostorih Knjižnice Otona Župančiča. Namenjena je vsem, ki jih zanimajo aktualne družbene teme, v zbirki so strokovna literatura, priročniki, DVD-ji, igre, posterji in drugo izobraževalno gradivo. Gradivo je na knjižnih policah razdeljeno v tematske sklope, tudi v vsebinsko področje medkulturnosti, znotraj tega je na voljo tudi gradivo o Romih.

Digitalna dostopnost gradiva: Od leta 2009 deluje Digitalna zbirka evropskih Romov, ki jo dopolnjuje okoli 25 nacionalnih knjižnic, tudi Narodna in univerzitetna knjižnica. Raste tudi obseg digitalne zbirke na slovenskem domoznanskem portalu Kamra, na katerem so dostopne tudi vsebine, povezane z romsko skupnostjo.

Različne manjšinske skupnosti in priseljenci

Danes se splošne knjižnice uveljavljajo predvsem kot prostor za srečevanje kultur. Večkulturni servisi niso posebne storitve knjižnic, ampak so integrirani v temeljni program dejavnosti, zato pri načrtovanju svojega dela knjižnice predvidijo posebno skrb tudi za kulturno-jezikovne manjšine. Jedro vsake knjižnice je zagotovo knjižnična zbirka (fizična, virtualna). Knjižnice se morajo ozirati po značilnostih in potrebah svojih uporabnikov, zato načrtujejo tudi kulturne dejavnosti, ki obsegajo zaščito kulturne raznolikosti in povezovanje različnih kultur, izobraževalne

dejavnosti, kot sta npr. jezikovno izobraževanje in usposabljanje za uporabo informacijske tehnologije in različne družbene dejavnosti, ki izboljšujejo kakovost življenja ljudi na območju, na katerem knjižnica deluje (npr. razumevanje medkulturnih vsebin s predstavitvami knjig, skupinskim branjem, s knjižnimi razstavami, z uresničevanjem interkulturnih odnosov v obliki interaktivne konverzacije, večjezičnimi zbirkami, spoštovanjem različnosti, preprečevanjem socialne izključenosti, organizacijo večjezičnih spletnih informacij za etnične skupine, izmenjavo izkušenj med knjižnicami, povezovanjem knjižnic, racionalizacijo strokovnega dela itd.). Programe finančno podpirajo lokalne skupnosti.

Večkulturni programi in projekti v splošnih knjižnicah – nekaj utečenih primerov dobre prakse

V Osrednji knjižnici Celje so vzpostavili tri koticke: kitajskega, albanskega in ruskega. Uporabniki si lahko izposojajo leposlovno in strokovno gradivo, primerno za mlade in odrasle. Koticke so namenjeni učenju teh treh jezikov, spoznavanju posameznih narodov, širjenju besedišča in prebiranju literature v teh jezikih. Kitajski koticke so vzpostavili v okviru projekta Han ban, v sodelovanju z Državnim uradom za kitajski jezik s sedežem v Pekingu; albanskega v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Albanije v Sloveniji, ruskega pa v Sodelovanju z Ruskim centrom znanosti in kulture. V knjižnici že nekaj let organizirajo tudi programe individualne pomoči pripadnikom albanske etnične skupine. Gre predvsem za učno pomoč osnovnošolcem, pri izdelavi domačih nalog in učenju ter temelji na izključno prostovoljstvu.

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik nadaljuje gradnjo medkulturne knjižnične zbirke. V njej je gradivo v bosanskem, albanskem, srbskem, hrvaškem in makedonskem jeziku. Zbirka je del projekta Jezik: moj, tvoj, naš, ki je namenjen širjenju medkulturnosti, jezikovnemu ozaveščanju in spoznavanju knjižničnih dobrih praks ter tujejezičnega gradiva. Projekt je nastal zaradi potrebe po omogočanju enakopravne dostopnosti do knjižnih zbirk in gradiva v maternem jeziku za Neslovence. Zbirka obsega že več kot 1.000 enot knjižnega gradiva, časopisov, DVD-jev in zgoščenk.

Kitajski koticke ima tudi Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani (kitajske knjige v angleškem jeziku, ki jih je darovala Šanghajska knjižnica v okviru projekta Šanghajsko okno).

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD) je v letu 2021 izvedel javni razpis za sofinanciranje projektov različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev. Sofinancirali so tudi projekte za ohranjanje, razvoj in promocijo njihove kulture, jezika in identitete. Področje razpisa je bila kulturna dejavnost, ki se izvaja na neprofiten način in je v interesu širše družbene skupnosti. Ožja področja: glasbena, gledališka, folklorna, filmska, plesna, likovna in literarna dejavnost ter dejavnosti, ki vključujejo več navedenih področij ljubiteljskega kulturnega delovanja hkrati. Od skupno 158.782,00 evrov razpoložljivih finančnih sredstev ter skupno 206 sofinanciranih projektov je bilo v okviru področja literarne dejavnosti sofinanciranih 47 projektov za ohranjanje, razvoj in promocijo njihove kulture, jezika in identitete v skupnem obsegu 35.484,00 evrov oz. povprečno 754,98 evra na projekt.

Porabljena sredstva: 35.484,00 evrov.

JSKD je organiziral državno srečanje »Sosed tvojega brega«, ki je namenjeno avtorjem in avtoricam, ki ne glede na državljanstvo stalno ali začasno (vsaj eno leto) bivajo v Sloveniji, pišejo v svojem maternem jeziku (ne v slovenščini). Natečaj je namenjen vsem generacijam od 15. leta. Že več kot 40 let druženj ustvarjalnih posameznikov, ki živijo v Sloveniji, medkulturno bogati slovenski prostor s paleto svetovnih jezikov in ustvarjalnih poetik. V zadnjih dveh letih so kljub epidemiji kontinuirano izvajali srečanja in delavnice v živo, le uvodno branje ob mednarodnem dnevu so zaradi razdalje in vseh preventivnih ukrepov lani prenesli na medmrežje. Na podlagi tega projekta vsako leto nastane zbornik Paralele s prispevki avtorjev različnih manjšinskih etničnih skupnosti, priseljencev in priseljencev ter njihovih potomcev. Ocena vrednosti: 6.000,00 evrov, število udeležencev: 32.

Porabljena sredstva: 6.000,00 evrov.

Leta 2021 je bil prvič v slovenski zgodovini posnet celovečerni tujejezični in slovenski film v Avstraliji »Moja Vesna«, ki je pomemben prispevek k jezikovnemu izobraževanju, jeziku pripadnic in pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupnosti, priseljencev in priseljencev ter njihovih potomcev (<https://www.delo.si/kultura/film-tv/celovecerni-film-sare-kern-moja-vesna-v-tekmovalnem-programu-berlinala/>).

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: 41.484,00 evrov.

Jezikovna opremljenost, uvod, 1. cilj: [Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture](#)

V okviru Javnega razpisa za sofinanciranje projektov, namenjenih gradnji in posodabljanju infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju 2021–2022 sta bila izbrana tudi Institut "Jožef Stefan" in Univerza v Ljubljani (Fakulteta za računalništvo in informatiko).

– Institut "Jožef Stefan" je izvajal projekt Spremljevalni korpus in spremljajoči podatkovni viri (skrajšano ime SLED), katerega namen je sledenje jezikovni rabi. Cilj je opremiti vse deležnike, ki se ukvarjajo z znanstvenim raziskovanjem in popisovanjem slovenščine, z ustreznimi viri in orodji, ki bodo omogočili in tudi pospešili izdelavo čim ažurnejših jezikovnih virov in tehnologij, ter izboljšana usposobljenost raziskovalcev in drugih zainteresiranih uporabnikov za delo s korpusi in podatkovnimi zbirkami. Delo je med drugim obsegalo zbiranje besedil in jezikoslovno označevanje, pretvorbo v format TEI, filtriranje po izbranih virih besedil, luščenje novic posameznega vira, pripravo statističnih izračunov v izbranih formatih, evalvacijo podatkov ter pregled relevantne domače in tuje literature o izračunih pri spremljanju sprememb v jeziku.

Porabljena sredstva: 10.000,00 evrov.

– Univerza v Ljubljani – Fakulteta za računalništvo in informatiko je izvajala projekt Nadgradnja temeljnih slovarskih virov in podatkovnih baz CJVT UL. Namen projekta je nadgraditi dva temeljna gradnika digitalne jezikovne infrastrukture za slovenščino – to sta Slovar sopomenk sodobne slovenščine in Kolokacijski slovar sodobne slovenščine – v različico 2.0 in ju objaviti tako v slovarskem vmesniku kot tudi v obliki odprto dostopne slovarske baze na repozitoriju CLARIN.SI.

Porabljena sredstva: 10.000,00 evrov.

Porabljena sredstva: 20.000,00 evrov.

Jezikovna opremljenost, uvod, 2. cilj: [Optimizacija organiziranosti dejavnosti na področju opremljenosti slovenščine](#)

MK z dejavnostmi in sofinanciranjem projektov skrbi za razvoj različnih jezikovnih virov, tehnologij in drugih infrastrukturnih enot, skupaj s temeljnimi priročniki, dvojezičnimi slovarji ipd., spodbuja pristope gradnje jezikovnih virov, ki ob sodelovanju strokovnega kadra vključujejo tudi uporabniško skupnost (množičenje), ter spodbuja raziskave v splošni javnosti kot podlago za posodabljanje jezikovnih virov in tehnologij za slovenščino.

Za usmerjanje in spremljanje razvoja jezikovnih virov in tehnologij, za podpiranje celovitih rešitev na področju digitalizacije slovenskega jezika ter za skrb za slovenski jezik je v načrtu ustanovitev vladnega delovnega telesa oziroma sveta.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovna opremljenost, uvod, 4. cilj: [Odprta dostopnost jezikovnih virov](#)

Predlog programa NUK za leto 2022 navaja, da bo NUK pripravil predlog sprememb Zakona o obveznem izvodu publikacij z namenom začetka zbiranja digitalnih izvirnikov.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovna opremljenost, uvod, 5. cilj: [Spodbujanje razvoja slovenske Wikimedije](#)

Na podlagi Javnega razpisa za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter njegovi promociji v letih 2020 in 2021 je bil sofinanciran tudi projekt aktualizacije slovenske Wikimedije. Zveza društev Slavistično društvo Slovenije je izvajalo Projekt Wikivir 2020–2021. Na spletišče so postavljali dramska besedila iz prve slovenske zbirke dramatičnih del Slovenska Talija, ki jo je med letoma 1867 in 1896 izdajalo Dramatično društvo v Ljubljani. Vir digitaliziranih besedil je bila Digitalna knjižnica Slovenije dLib; v NUK še naprej sporočajo napake, ki jih najdejo v obdelanem gradivu, besedila pa pod licenco

proste dostopnosti CC BY SA ali sklicujoč se na dovoljenje dLib (v primeru revijalnih objav avtorjev, ki še niso 70 let pokojni), sproti objavljajo na Wikiviru. Na Wikivir usmerjajo mnoge šolske in srednješolske knjižnice, ki spodbujajo tudi opravljanje bralne značke prek spleta oz. branje na daljavo, v uporabi je bil pri pouku na daljavo na različnih stopnjah šol, Wikivir je vsebovan med javnimi elektronskimi viri oz. brezplačnim e-gradivom, priporoča ga portal Biblos, ki ga oglašuje kot vrsto brezplačnega dostopa do e-knjig.

Porabljena sredstva: 7.000,00 evrov.

Jezikovna opremljenost, standardizacija, cilj: *Izvajanje dejavnosti, ki zagotavlja posodabljanje in vzdrževanje knjižnojezikovnega standarda in ob tem zagotavljanje okoliščin, da se govorke in govorci slovenščine seznanijo s knjižnim oziroma standardnim jezikom ter se sporazumevajo v skladu z njim*

V okviru Javnega razpisa za sofinanciranje projektov, namenjenih gradnji in posodabljanju infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju 2021–2022 je bil med drugimi izbran tudi Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Izvajal je projekt Celoviti servis za uporabnike slovenskega knjižnega jezika: Fran, Franček in Jezikovna svetovalnica. Namen projekta je tehnična priprava za objavo novih slovarskih sestavkov eSSKJ, ePravopisa, Sprotnega slovarja slovenskega jezika in Šolskega slovarja slovenskega jezika ter njihova obogatitev z novimi vsebinami (posnetki izgovora, etimološke osvetlitve). Prav tako je namen projekta zagotoviti redno svetovanje vrhunskih raziskovalcev slovenskega jezika v Jezikovni svetovalnici.

Porabljena sredstva: 19.996,00 evrov.

Jezikovna opremljenost, jezikovne tehnologije, cilj: *Gradnja, posodabljanje in vzdrževanje temeljnih jezikovnih tehnologij za slovenščino in druge jezike, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, ter zagotavljanje njihove čim bolj proste dostopnosti*

V okviru Javnega razpisa za sofinanciranje projektov, namenjenih gradnji in posodabljanju infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju 2021–2022 (JR-infrastruktura- SJ-2021-2022) so bili izbrani prijavitelji ZRC SAZU, Institut "Jožef Stefan" in Univerza v Ljubljani (FRI).

– Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti je izvajal projekt Celoviti servis za uporabnike slovenskega knjižnega jezika: Fran, Franček in Jezikovna svetovalnica. Namen projekta je tehnična priprava za objavo novih slovarskih sestavkov eSSKJ, ePravopisa, Sprotnega slovarja slovenskega jezika in Šolskega slovarja slovenskega jezika ter njihova obogatitev z novimi vsebinami (posnetki izgovora, etimološke osvetlitve). Prav tako je namen projekta zagotoviti redno svetovanje vrhunskih raziskovalcev slovenskega jezika v Jezikovni svetovalnici.

Porabljena sredstva: 19.996,00 evrov.

– Institut "Jožef Stefan" je izvajal projekt Spremljevalni korpus in spremljajoči podatkovni viri (skrajšano ime SLED), katerega namen je sledenje jezikovni rabi. Cilj je opremiti vse deležnike, ki se ukvarjajo z znanstvenim raziskovanjem in popisovanjem slovenščine, z ustreznimi viri in orodji, ki bodo omogočili in tudi pospešili izdelavo čim ažurnejših jezikovnih virov in tehnologij, ter izboljšana usposobljenost raziskovalcev in drugih zainteresiranih uporabnikov za delo s korpusi in podatkovnimi zbirkami. Delo je med drugim obsegalo zbiranje besedil in jezikoslovno označevanje, pretvorbo v format TEI, filtriranje po izbranih virih besedil, luščenje novic posameznega vira, pripravo statističnih izračunov v izbranih formatih, evalvacijo podatkov ter pregled relevantne domače in tuje literature o izračunih pri spremljanju sprememb v jeziku.

Porabljena sredstva: 10.000,00 evrov.

– Univerza v Ljubljani – Fakulteta za računalništvo in informatiko je izvajala projekt Nadgradnja temeljnih slovarskih virov in podatkovnih baz CJVT UL. Namen projekta je nadgraditi dva temeljna gradnika digitalne jezikovne infrastrukture za slovenščino – to sta Slovar sopomenk sodobne slovenščine in Kolokacijski slovar sodobne slovenščine – v različico 2.0 in ju objaviti tako v slovarskem vmesniku kot tudi v obliki odprto dostopne slovarske baze na repozitoriju CLARIN.SI.

Porabljena sredstva: 10.000,00 evrov.

Porabljena sredstva: 39.996,00 evrov (prim. predhodne cilje z istimi projekti in sredstvi).

V okviru javnega razpisa *Razvoj slovenščine v digitalnem okolju – jezikovni viri in tehnologije*, ki je sofinanciran v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 prednostne osi 1, prednostne naložbe 1.1, specifičnega cilja 1.1.1 »Učinkovita uporaba raziskovalne infrastrukture ter razvoj znanja/kompetenc za boljše nacionalno in mednarodno sodelovanje v trikotniku znanja« se med letoma 2020 in 2023 izvaja projekt Razvoj slovenščine v digitalnem okolju. Izvaja ga Univerza v Ljubljani s konzorcijskimi partnerji. Projekt z gradnjo jezikovnih virov in tehnologij pripomore k razvoju slovenščine v digitalnem okolju. S povezavo znanosti in gospodarstva se proizvajajo končni produkti za pomoč ljudem pri sporazumevanju, sodelovanju, poslovanju, izmenjavi znanja, udeleževanju v širše družbenih in strokovnih razpravah ne glede na jezikovne meje. Potekale so dejavnosti na področju vzdrževanja in nadgradnje korpusov (jezikovnih virov), govornih tehnologij, semantičnih virov in tehnologij, strojnega prevajanja, razvoja terminološkega portala ter vzdrževanja infrastrukturnega centra za jezikovne vire in tehnologije. V razvoju je portal za oddajo korpusnih besedil, razvoj prvih različic podpornih orodij in razpoznavalnikov napreduje po načrtu, izdelan je bil osnovni povzemalnik besedil, povečan je korpus in narejena predpriprava novo pridobljenih virov, izdelane so specifikacije za vse sestavne dele terminološkega portala ter zahteve glede orodja za prepoznavanje semantičnih premikov, vzdržuje se platforma repozitorija in konkordančnikov, omogočena je podpora za bralnik. Nadgrajena je spletna stran projekta <https://www.slovenscina.eu>. Pridobivanje posnetkov govora za govorno bazo je bilo zaradi okoliščin bolezni covid-19 nekoliko oteženo, zato je izvajanje projekta podaljšano v leto 2023.

Porabljena (kohezijska) sredstva: 1.799.989,40 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 1.799.989,40 evra.

Jezikovna opremljenost, digitalizacija, 1. cilj: *Spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino, in za znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik*

Projekt Digitalizacija arhivskega gradiva, ki ga hranijo slovenski javni arhivi

Cilj projekta je povečati število digitaliziranih najbolj ogroženega in uporabljenega arhivskega gradiva, ki ga hranijo slovenski javni arhivi. Z digitalizacijo arhivskega gradiva se namreč zagotavlja dodatna varnost izvirnega arhivskega gradiva oziroma večja dostopnost arhivskega gradiva širšemu krogu uporabnikov. Na ta način se vpeljuje e-storitev za državljane ter enostavno in učinkovito dostopanje do digitalnih vsebin, zmanjšuje se možnost poškodb in uničenja originalnih zapisov ter povečuje varstvo arhivskega gradiva kot kulturnega spomenika. Z izdelavo kvalitetnejših digitalnih reprodukcij bodo povečali dostopnost gradiva, lažje iskanje po gradivu, z digitalizacijo gradiva pa bodo dosegli tudi višjo raven nedestruktivnih metod uporabe gradiva in sočasno manjšo izpostavljenost škodljivim biološkim, kemičnim in fizikalnim vplivom.

Porabljena sredstva: 100.000,00 evrov.

Projekt Digitalizacija matičnih knjig Nadškofijskega arhiva Ljubljana, Nadškofijskega arhiva Maribor in Škofijskega arhiva Koper

(Nad)škofijski arhivi Ljubljana, Maribor in Koper hranijo večji del cerkvenih matičnih knjig na ozemlju Republike Slovenije, ki jih množično uporabljajo najrazličnejši uporabniki (znanstveniki, rodoslovci, študentje ...) tako iz domovine kot tujine, in statusov animarum, ki so izjemno dragoceni zaradi ugotavljanja družinskih razmerij in lastništva nepremičnin v zapuščinskih zadevah na sodiščih. Številne matične knjige, predvsem pa statusi animarum so zaradi pogoste uporabe in deloma zaradi neprimerne hrambe med drugo svetovno vojno in neposredno po njej v izjemno slabem stanju. Z digitalizacijo matičnih knjig bodo arhivi RKC obiskovalcem omogočili lažji dostop do njih in jih sočasno zavarovali pred nadaljnjimi poškodbami. Dolgoročno arhivi RKC načrtujejo uvrstitev digitaliziranih podatkov iz matičnih knjig vseh treh (nad)škofijskih arhivov na splet. S tem bodo zagotovili dostopnost matičnih knjig vsem uporabnikom doma in v tujini, obenem pa še dodatno zavarovali to izjemno slovensko kulturno dediščino.

Porabljena sredstva: 51.659,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 151.659,00 evrov.

Jezikovna opremljenost, digitalizacija, 3. cilj: *Povečana produkcija in dostopnost kakovostnih e-knjig v slovenščini*

Spodbujanje branja v digitalnem okolju

Ministrstvo za kulturo se zavzema za splošno dostopnost e-knjige v slovenskih splošnih knjižnicah. Bolj dostopna knjiga pomeni tudi več bralcev in ena od oblik, da bodo državljani lahko več brali, je zagotovo tudi izposoja e-knjig v splošnih knjižnicah. Podpora oddaljenemu dostopu do e-knjige na način, kakor ga omogočajo splošne knjižnice in NUK ter IZUM s podporo sistemu Cobiss, omogoča najširšo javno dostopnost slovenske e-knjige tako državljanom Slovenije kot tudi Slovencem v zamejstvu in po svetu, nova tehnologija pa omogoča tudi prilagoditve za dislektike in uporabnike s slabšim vidom, torej starejše in tiste z okvarami vida. Še posebej si ministrstvo prizadeva za čim boljšo javno dostopnost slovenske e-knjige tudi in predvsem zaradi mlajše generacije uporabnikov, saj branje v digitalnem okolju danes predstavlja pomemben dejavnik razvijanja bralne kulture in posledično zviševanja bralne pismenosti. Leta 2021 je bilo splošnim knjižnicam za nakup e-knjig, tudi zaradi delovanja knjižnic v epidemioloških razmerah, namenjeno 500.000 evrov državnih sredstev, to je 20 % od vseh dodeljenih sredstev za nakup knjižničnega gradiva.

Kazalniki:

- število novih e-knjig v slovenščini: 677,
- število novih e-knjig v knjižnicah: 13.878,
- izposoja e-knjig v knjižnicah: 248.911.

Splošne knjižnice in epidemija covid-19

Knjižnice so od začetka epidemije covid-19 marca 2020 delovale skladno z ukrepi za zaježitev epidemije in svoje poslovanje prilagajale epidemiološkim razmeram. Tako so med drugim zlasti omogočale dostop do e-knjig, avdioknjig, e-časopisov, podatkovnih zbirk in drugih elektronskih virov, tako da so njihovi člani lahko ostajali povezani s pisano besedo, s knjižničnim gradivom v e-obliki, z dogodki v digitalnem okolju in z vsebinami na spletnih portalih, ki jih v knjižnicah aktivno oblikujejo.

Porabljena sredstva: 500.000,00 evrov.

Jezikovna opremljenost, osebe s posebnimi potrebami in prilagojenimi načini sporazumevanja, cilj: *Opremljenost oseb s posebnimi potrebami s prilagojenimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki ter orodji*

Na podlagi *Javnega razpisa za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter njegovi promociji v letih 2020 in 2021* je bil sofinanciran tudi projekt *Jezik pride naproti*, izvajal ga je Zavod RISA, Center za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje. Namen projekta je bil spopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini prek ozaveščanja, izobraževanja in spodbujanja razvoja ter priprave gradiv v prilagojenih tehnikah in oblikah, in sicer z ozaveščanjem, izobraževanjem in spodbujanjem razvoja ter priprave gradiv v prilagojenih tehnikah in oblikah. Izvedeni cilji: usposabljanje govorcev s posebnimi potrebami za javno nastopanje v slovenščini, izobraževanje govorcev s posebnimi potrebami, delavcev z različnih področij kulture in posameznikov s sorodnih področij dela, izveden 2. literarni natečaj za kratko zgodbo v obliki lahkega branja v slovenščini, promocija dostopnih tehnik in oblik sporazumevanja, izid zbornika, izobraževalno-komunikacijski dogodek oz. konferenca (na daljavo) – posvet je bil posvečen uporabi lahkega branja v muzejih in galerijah.

Porabljena sredstva: 4.000,00 evrov.

Pooblaščen muzeji skladno s finančnimi možnostmi stremijo k opremljenosti osrednjih razstavnih prostorov z indukcijsko zanko. Avdiovizualni posnetki so dopolnjeni s podnapisi ali drugimi načini obrazložitve govornega dela. Določeni izbrani deli razstav v nekaterih muzejih so prilagojeni z zvočnimi opisnimi posnetki ali besedili v Braillovi pisavi. MK v vsakoletnem neposrednem pozivu za predložitev programa dela muzeje spodbudi k prilagoditvi vsaj ene nove razstave za osebe s posebnimi potrebami. *Sredstva:* Osnovna sredstva so strošek ustanovitelja muzeja, ki jih zagotavlja iz občinskega proračuna. Stroški v okviru razstave so vključeni v programske

materialne stroške in niso posebej specificirani za namen zagotavljanja dostopnosti ranljivim skupinam.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: 4.000,00 evrov in redna dejavnost.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 1. cilj: [Zagotovitev raziskovalno oziroma empirično podprtih podlag za formalnopravno uokvirjanje slovenske jezikovne politike](#)

Priprava celovitega pregleda in ocene slovenske jezikovne situacije glede na različne vidike (vitalnost javnih domen jezika, potrebe različnih tipov govorcev, tudi v zamejstvu, izseljenstvu, zdomstvu) za potrebe priprave naslednjega nacionalnega programa za jezikovno politiko je predvidena v naslednjem letu.

Porabljena sredstva: /.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 3. cilj: [Povečanje stopnje izvajanja normativno urejenih jezikovnih pravic različnih posebnih skupin uporabnic in uporabnikov](#)

MK ob pripravi strokovnih mnenj in odgovorov na vprašanja in pritožbe državljanov ozavešča tudi uporabnike iz različnih ranljivih skupin oziroma posebnih skupin uporabnikov. Obenem spodbuja inšpekcijski nadzor izvajanja jezikovnih pravic ranljivih skupin oziroma posebnih skupin uporabnikov.

Porabljena sredstva: /.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 4. cilj: [Povečanje stopnje izvajanja inšpekcijskega nadzora jezikovnega vidika proizvodov in storitev na trgu, poslovanja s strankami ter aktov in notranjega poslovanja pravnih in fizičnih oseb](#)

MK ob pripravi strokovnih mnenj in odgovorov na vprašanja in pritožbe državljanov slednje ozavešča o pravicah in možnostih za ukrepanje ob sumu na kršitev jezikovnih vidikov proizvodov in storitev na trgu, poslovanja s strankami ter aktov in notranjega poslovanja pravnih in fizičnih oseb.

Porabljena sredstva: /.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 5. cilj: [Zagotovitev jasnejše in usklajene zakonodaje glede poimenovanja različnih ustanov, trgovin, lokalov in javnih napisov ter njeno uveljavljanje](#)

MK spremlja morebitna neskladja v zakonodaji, ki ureja problematiko poimenovanja različnih ustanov, trgovin, lokalov in javnih napisov v slovenščini, spodbuja nadzor inšpekcijskih služb ter pri svojem delu na jezikovnopoličnem področju jezikovno ozavešča in izobražuje uporabnike, ki registrirajo poslovne subjekte, ter druge uporabnike v zvezi s poslovanjem in notranjo ter javno komunikacijo. Prizadeva si za poenotenost področnih jezikovnih predpisov, za jezikovno krajino, usklajeno s pravnimi predpisi, in za promocijo slovenščine na teh področjih.

Porabljena sredstva: /.

Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije, 1. cilj: [Podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika Evropske unije](#)

Pomemben prispevek k prepoznavi in promociji slovenskega jezika v Evropski uniji je dejstvo, da Ministrstvo za kulturo vztraja pri rabi slovenskega jezika v delovnih telesih Sveta Evropske unije, ki pokrivajo kulturo in avdiovizualne zadeve, kot tudi na ministrskih srečanjih s tega področja (sredstva za tolmačenje zagotavlja Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije).

Porabljena sredstva: /.

Porabljena (integralna in kohezijska) sredstva skupaj vsi cilji: 7.927.127,45 evra.

2.9 MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot drugi in tuji jezik, cilj: [Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku](#)

Z uporabo novele Zakona o tujcih z dne 26. 5. 2021 je za vključevanje tujcev in s tem tudi za izvajanje programov učenja slovenskega jezika, spoznavanja slovenske družbe in informiranja tujcev, ki niso državljani Evropske unije, pristojen Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov.

Ministrstvo za notranje zadeve navaja podatke do konca maja 2021, ko je še bilo pristojno za področje vključevanja tujcev:

- tečaja slovenskega jezika v obliki progama Začetna integracija tujcev se je udeležilo 1244 oseb, porabljeno je bilo 282.271,40 evra,
- izpit iz slovenskega jezika na osnovni ravni je opravljalo 297 tujcev, porabljeno je bilo 37.917,60 evra.

Porabljena sredstva: 320.189,00 evra.

2.10 MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike, 2. cilj: [Analiza sistemskih predpisov o jezikovnih pravicah](#)

Zakon o sodiščih:

Po določbi 11. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljevanju: ustava; Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21) je uradni jezik v Sloveniji slovenščina. Vsi državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil morajo kot uradni jezik uporabljati slovenščino. Poleg slovenščine je po ustavi na območju občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina. Navedena ustavna določba je konkretizirana v številnih zakonih. Tako javno rabo slovenščine in rabo jezika italijanske in madžarske narodne skupnosti na območju Slovenije, kjer ti skupnosti živita, ureja Zakon o javni rabi slovenščine (v nadaljevanju: ZJRS; Uradni list RS, št. 86/04 in 8/10). ZJRS rabe jezikov narodnih skupnosti ne ureja neposredno in celovito, temveč to prepušča področnim zakonom. V 3. členu (jezik narodnih skupnosti) navedeni zakon namreč določa, da se javna raba italijanščine ali madžarščine kot uradnih jezikov zagotavlja na način, kot ZJRS ureja javno rabo slovenščine, in v skladu z določbami posameznih področnih zakonov.

Veljavni Zakon o sodiščih (v nadaljevanju: ZS; Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13, 17/15, 23/17 – ZSSve, 22/18 – ZSICT, 16/19 – ZNP-1, 104/20 in 203/20 – ZIUPOPdve) določa, da celotno poslovanje pred sodiščem v Republiki Sloveniji poteka v slovenščini kot uradnem jeziku. Na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, pa sodišča poslujejo tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, če stranka, ki živi na tem območju, uporablja italijanski oziroma madžarski jezik. Kadar sodišče višje stopnje odloča o pravnih sredstvih v zadevah, v katerih je sodišče nižje stopnje vodilo postopek tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, izda odločbo tudi v prevodu v italijanski oziroma madžarski jezik. Predmetno določbo ZS konkretizira tudi 61. člen Sodnega reda (Uradni list RS, št. 87/16 in 127/21), ki določa,

da morajo sodišča na območjih občin, v katerih živita avtohtoni italijanska ali madžarska narodna skupnost, poslovati tudi v jeziku narodne skupnosti, če stranka, ki živi na tem območju, uporablja italijanski ali madžarski jezik. Za izobraževanje sodnikov in sodnega osebja za vodenje dvojezičnih postopkov skrbi ministrstvo, pristojno za pravosodje (69. člen Sodnega reda). Dvojezični postopek namreč lahko vodi le sodnik ali strokovni sodelavec, ki ima v Republiki Sloveniji pridobljen strokovni naslov ustrezne smeri iz italijanskega ali madžarskega jezika, ali je končal enakovredno izobraževanje v tujini, ali je pridobil javno veljavno listino za višjo raven znanja italijanskega ali madžarskega jezika na podlagi javno veljavnega izobraževalnega programa, ali če je vpisan v seznam stalnih sodnih tolmačev za enega od obeh jezikov. Na sodiščih, na katerih ni sodnikov, ki bi aktivno obvladali italijanski oziroma madžarski jezik, se dvojezični postopki vodijo ob pomoči sodnega tolmača. Za sodno osebje, ki sodeluje pri dvojezičnih postopkih, zadostuje, da je sodna oseba pridobila javno veljavno listino za osnovno raven znanja italijanskega ali madžarskega jezika na podlagi javno veljavnega izobraževalnega programa.

Ministrstvo za pravosodje je v letu 2021 pripravilo delovni osnutek novega Zakona o sodiščih (ZS-1), s katerim se predlaga sprememba glede določbe o poslovanju sodišč tako, da predlagana določba sledi ureditvi iz ZJRS in Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21 in 189/21), da je na območjih občin, v katerih živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, uradni jezik v upravi tudi italijanščina oziroma madžarščina. Na teh območjih uprava posluje tudi v jeziku narodne skupnosti. Če stranka v postopku uporablja jezik narodne skupnosti, uprava vodi postopek v jeziku narodne skupnosti in izdaja pravne in druge akte v postopku v slovenščini in v jeziku narodne skupnosti. Pred začetkom postopka mora organ seznaniti stranko s to pravico (drugi odstavek 4. člena osnutka novega ZS-1). Predlagana ureditev tako sledi 11. členu Ustave RS, ki območja narodnih skupnosti veže na občine kot teritorialne enote in ki pravico rabe jezika narodne skupnosti ne omejuje glede na osebne okoliščine, torej le na pripadnike narodne skupnosti, ki živijo na tem območju (kot je to izhajalo iz ureditve do sedaj veljavnega ZS), temveč navedeno pravico daje vsem strankam, ki na teh območjih želijo uveljaviti pravico do uporabe italijanskega ali madžarskega jezika v postopku.

Porabljena sredstva: /.

Zakon o kazenskem postopku:

Na področju sistemske ureditve kazenskih postopkov v zvezi z navedeno tematiko ni bilo posebnih dejavnosti, dodatno samo navajamo, da je bil z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-O; Uradni list RS, št. 200/20) sicer že v letu 2020 dodan nov 452.d-člen, ki prek sklica na druge določbe Zakona o kazenskem postopku predvideva pravni pouk v maternem jeziku ali drugem jeziku, ki ga mladoletnik razume.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: /.

Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije, 1. cilj: [Podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika Evropske unije](#)

Ministrstvo za pravosodje izkorišča uporabo slovenščine v mednarodnih telesih vedno, kadar je to možno, predvsem pri sestankih/pogajanjih v delovnih telesih Sveta Evropske unije na področju pravosodja, za kar ministrstvu pripada posebna ovojnica za tolmačenje (sredstva iz EU-proračuna).

Na najvišjih srečanjih, na primer na ministrski ravni, v večini primerov ministrstvo zagotovi tolmačenje in s tem promovira slovenski jezik kot uradni jezik Evropske unije, sicer pa se evropska zakonodaja prevaja v vse uradne jezike Evropske unije, torej tudi v slovenski jezik.

Porabljena sredstva: na letni ravni pribl. 1.000,00 evrov.

Dodatno poročanje:

Center za izobraževanje v pravosodju pri Ministrstvu za pravosodje je v okviru izobraževanj, ki jih izvaja za zaposlene v pravosodnih organih, in usposabljanj za druge deležnike v pravosodju v letu 2021 izvedel naslednja izobraževanja za krepitev jezikovne opremljenosti ciljnih skupin:

1. Samostojna jezikovna izobraževanja:
 - Seminar »Pravilna raba slovenskega jezika«, ki je potekal 29. 10. 2021 in je bil namenjen vsem zaposlenim v pravosodnih organih ter se ga je udeležilo 152 slušateljev;
 - Seminar »Poslovno-uradna besedila v slovenskem jeziku«, ki je potekal 12. 11. 2021 in je bil namenjen vsem zaposlenim v pravosodnih organih ter se ga je udeležilo 139 slušateljev;
 - Seminar »Jezikovna norma za poslovno-uradna besedila v slovenščini«, ki je potekal 26. 11. 2021 in je bil namenjen vsem zaposlenim v pravosodnih organih ter se ga je udeležilo 106 slušateljev.
2. Posamezna predavanja kot del izobraževanja:
 - predavanje o pravilni rabi slovenskega jezika v okviru izobraževanja za pravosodno osebje »Drugi modul – pravilna raba slovenskega jezika, poslovni bonton, etika in integriteta osebja ter korupcijska tveganja« 7. 4. in 10. 5. 2021, ki se ga je udeležilo skupaj 356 slušateljev;
 - predavanje o pravopisu za pisce slovenskih besedil v poslovnem okolju državnega odvetništva na »Dnevi državnega odvetništva« 25. 5. 2021, ki se ga je udeležilo 150 slušateljev;
 - predavanje o novostih v slovenskem pravopisu na »8. strokovnem srečanju sodnih tolmačev Slovenije« 10. 11. 2021, ki se ga je udeležilo 83 slušateljev.

Porabljena sredstva: 2.498,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj oba cilja: 3.498,00 evrov.

2.11 MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Jezikovno izobraževanje, romski jezik, cilj: [Krepitev jezikovne zmožnosti in zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na področju romskega jezika](#)

Ministrstvo za zdravje (MZ) je v letu 2021 namenilo posebno pozornost osveščanju pripadnikov romske skupnosti v zvezi z razumevanjem ukrepov, ki so se nanašali na epidemijo covida-19. Sporazumevanje in informiranje pripadnikov romske skupnosti je opravila Zveza Romov Slovenije. Stroški izhajajo iz vsebin projekta, ki ga je financiralo Ministrstvo za zdravje za ogrožene skupine prebivalstva. Drugih stroškov in vsebin ni bilo.

Porabljena sredstva: /.

2.12 MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE

Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije, 1. cilj: [Podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika Evropske unije](#)

Redna podpora:

Glede na kazalnike pri tem ukrepu je Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ) v letu 2021 doseglo vse cilje:

- posodobljena sta bila oba imenika za terminološko posvetovanje (medinstitucionalni imenik, ki obsega podatke prevajalcev, tolmačev, pravnikov lingvistov, terminologov iz institucij EU

in organov RS, ter imenik strokovnjakov za posamezna področja zakonodaje v državnih organih RS);

- na vse zahteve za pomoč (slovenskih oddelkov v institucijah Evropske unije in državnih organov RS) pri jezikovnih vprašanjih v kontekstu slovenščine kot uradnega jezika Evropske unije se je MZZ redno in pravočasno odzvalo;
- spomladi in jeseni 2021 so bile zbrane zahteve državnih organov RS za tolmačenje "na zahtevo" v delovnih skupinah Sveta in tolmačenje na ministrskih kosilih;
- posodobljen je bil priročnik *Slovenščina v institucijah EU*, objavljen na vladnem spletnem portalu in namenjen vladnim predstavnikom, ki sodelujejo v postopkih odločanja v institucijah EU: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/evropske-zadeve/Prirocnik_Slovenscina_v_EU.pdf.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Podpora v času predsedovanja Slovenije Svetu EU

V času predsedovanja Slovenije Svetu EU se je poleg tolmačenja "na zahtevo" v delovnih skupinah Sveta EU v Bruslju in Luksemburgu zagotavljalo tolmačenje tudi na dogodkih, ki so bili organizirani v Sloveniji, ko je vodenje sestankov potekalo tudi v slovenskem jeziku. MZZ je prek Sekretariata za koordinacijo priprav, logistične organizacije in izvedbe predsedovanja pokril stroške tolmačenja za 28 dogodkov v okviru uradnega programa predsedovanja. Med navedenimi dogodki izstopa zlasti Vrh Evropska unija-Zahodni Balkan, ko se je tolmačenje zagotavljalo v vse uradne jezike EU in držav Zahodnega Balkana (28 jezikov), in sicer je bilo tolmačenje organizirano na daljavo iz Bruslja v sodelovanju z GD za tolmačenje pri Evropski komisiji.

Porabljena sredstva: iz proračuna za predsedovanje (MZZ, Sekretariat za koordinacijo priprav, logistične organizacije in izvedbe predsedovanja): 875.472,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 875.472,00 evrov.

2.13 NACIONALNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KAKOVOST V VISOKEM ŠOLSTVU

Jezikovno izobraževanje, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti, 1. cilj: [Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva](#)

Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) pri svojem delu glede rabe slovenskega jezika spoštuje zakonodajo, predvsem Zakon o visokem šolstvu (ZViS) in Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP). V akreditacijskih in evalvacijskih postopkih kljub uzakonjeni »mednarodni« presoji visokošolskih zavodov in študijskih programov (obveznost udeležbe tujega strokovnjaka v vsakem akreditacijskem in evalvacijskem postopku) dosledno skrbi, da so poročila o akreditacijah in evalvacijah napisana v slovenskem jeziku, da je zagotovljeno prevajanje oziroma simultano tolmačenje iz slovenskega v angleški jezik in nasprotno ter da celoten postopek poteka v slovenskem jeziku.

Pomembna je tudi mednarodna dejavnost in v povezavi z njo izdajanje letnih publikacij z zborniki razprav tujih strokovnjakov – vse so dosledno prevedene v slovenščino.

Porabljena sredstva: V letu 2021 je bilo za prevajanje besedil porabljenih 8.379,00 evrov in za simultano tolmačenje 15.002,44 evra lastnih sredstev.

Porabljena sredstva: 23.381,44 evra.

Jezikovno izobraževanje, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti, 4. cilj: [Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti](#)

Leta 2021 je NAKVIS sprejel [Akt o spremembah in dopolnitvah Minimalnih standardov za izvolitve v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev na visokošolskih zavodih](#), ki se nanaša na zagotovitev kakovostnih raziskovalnih standardov za izvolitve v naziv. Poleg usmeritev v kakovost pred kvantiteto, upoštevanje razlik med disciplinami in področji ipd. so v standardih posebej opredeljeni strokovni dosežki, ki visokošolskim učiteljem nalagajo objavljanje v slovenskem jeziku. Poudarjena sta skrb za slovenski znanstveni jezik in mednarodna uveljavitev slovenskih znanstvenih revij.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj oba cilja: 23.381,44 evra.

2.14 SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Jezikovna opremljenost, uvod, 1. cilj: [Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture](#)

Dofinanciranje raziskav na bazi pravorečnih težav in na optimizaciji predstavitve jezikovnih virov za implementacijo govornih tehnologij na vgrajenih sistemih.

Porabljena sredstva: 19.069,73 evra.

Jezikovna opremljenost, jezikovni opis, cilj: [Temeljni opis sodobne knjižne oziroma standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, imenoslovni, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi](#)

Dofinanciranje del v okviru redakcije eSSKJ, Slovarja jezika slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja, izdelovanja geolingvističnih del ter priprave in izboljševanje primerjalnojezikoslovnih opisov občno- in lastnoimenskega gradiva.

Porabljena sredstva: 340.118,56 evra.

Jezikovna opremljenost, standardizacija, cilj: [Izvajanje dejavnosti, ki zagotavlja posodabljanje in vzdrževanje knjižnojezikovnega standarda in ob tem zagotavljanje okoliščin, da se govorke in govorci slovenščine seznanijo s knjižnim oziroma standardnim jezikom ter se sporazumevajo v skladu z njim](#)

Dofinanciranje dejavnosti na področju posodobitve pravopisnih pravil in redakcije novega pravopisnega priročnika.

Porabljena sredstva: 101.358,10 evra.

Jezikovna opremljenost, terminologija, cilj: [Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu](#)

Dofinanciranje redaksijskih in organizacijskih del pri pripravi terminoloških slovarjev različnih strok s prevodi iztočnic v tuje jezike in reševanju terminoloških in prevodnoterminoloških problemov uporabnikov.

Porabljena sredstva: 22.841,00 evrov.

Jezikovna opremljenost, večjezičnost, cilj: Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu

Zajeto v prejšnjem cilju (terminološki slovarji s prevodi iztočnic v tuje jezike).

Porabljena sredstva: /.

Jezikovna opremljenost, digitalizacija, 1. cilj: Spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino, in za znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik

Dofinanciranje prosto dostopnega dialektološkega priročnika iSLA in s tem povezanih raziskav.

Porabljena sredstva: 55.172,45 evra.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: 538.559,84 evra.

2.15 URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI

Jezikovno izobraževanje, italijanski in madžarski jezik, 1. cilj: Zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti

Sofinanciranje delovanja oziroma programov krovnih organizacij italijanske in madžarske narodne skupnosti, radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost ter informativnih dejavnosti (časopis, revije idr.)

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti (UN) je v letu 2021 sofinanciral *delovanje oziroma programe krovnih organizacij italijanske (Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti) in madžarske narodne skupnosti (Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost)*. Za namene svojega razvoja sta organizaciji spodbujali in organizirali različne kulturne, raziskovalne, informacijske in izdajateljske dejavnosti. S tem je bilo poskrbljeno za ohranjanje in razvoj identitete, jezika in kulture italijanske in madžarske narodne skupnosti ter krepitev in razvoj stikov s pripadniki obeh narodnih skupnosti z matičnim narodom ter pripadniki narodnih skupnosti, živečih v drugih državah.

Finančna sredstva: Urad je sklenil pogodbi za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2021 s Pomursko madžarsko samoupravno narodno skupnostjo v znesku 190.300,00 evrov in Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti v znesku 200.200,00 evrov. Gre za redno dejavnost, za katero se zagotavljajo integralna sredstva.

Urad je v letu 2021 zagotavljal sofinanciranje *radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost*. V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pri Regionalnem RTV-centru Koper – Capodistria ter pri Regionalnem RTV-centru Maribor – Studio madžarskih programov Lendava pripravljajo redni *dnevni radijski in televizijski programi* za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost. Osnovno strukturo programa Radia Capodistria, radijskega programa za italijansko narodno skupnost, predstavljajo radijski dnevniki in poročila ter tematske informativne oddaje, oddaje, namenjeni kulturi, razvedrilu in glasbi. V programu so zastopani manjšinska problematika, problematika čezmejnega sodelovanja s posebnim poudarkom na bližnji deželi Furlaniji - Julijski krajini in celoten spekter vsebin, pomembnih za italijansko narodno skupnost. Oddaje in projekti televizijskega programa za italijansko narodno skupnost so namenjeni spodbujanju sobivanja in kulturne izmenjave v večetničnem, večkulturnem prostoru ter evropskem čezmejnem prostoru. Pri radijskem in televizijskem programu v madžarskem jeziku izhajajo iz pričakovanj ciljnega občinstva, madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, ki ji želijo zagotoviti kakovosten in raznolik radijski in televizijski program v njenem maternem jeziku, posredno pa tudi zagotoviti medkulturni dialog in povezovanje z večinskim narodom in sosednjimi

madžarskimi županijami. V letu 2021 so pripravljali 24-urni radijski program v madžarskem jeziku. Največji poudarek je bil na lokalnih in regijskih novicah. Dopolnjevale so jih tematske in svetovalne oddaje, v katerih je bila pozornost namenjena športu, kulturi, narodnostni politiki, kmetijstvu, gospodarstvu, zdravju itn. Pomembno vlogo so imele tudi otroške, mladinske in glasbene oddaje. V okviru televizijskega programa za madžarsko narodno skupnost je nastajal širok spekter oddaj, s katerim so želeli zadovoljiti pričakovanja čim širšega sloja ciljnega občinstva, in sicer od otrok in mladostnikov do odraslih in starejših. Z izvedenim programom – oddajami in prispevki je bilo poskrbljeno za ohranjanje in razvoj identitete, jezika in kulture italijanske in madžarske narodne skupnosti, seznanjanje poslušalcev in gledalcev z jezikom, kulturo, identiteto in življenjem obeh narodnih skupnosti.

Finančna sredstva: Urad je sklenil pogodbo za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2021 z Radiotelevizijo Slovenija v znesku 1.693.570,00 evrov. Gre za redno dejavnost, za katero se zagotavljajo integralna sredstva.

Urad je v letu 2021 zagotavljal sofinanciranje *dejavnosti ustanov italijanske narodnosti*, ki imajo sedež v Republiki Hrvaški in so skupnega pomena za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški. *Založba EDIT* deluje zaradi uresničevanja posebnih potreb pripadnikov italijanske narodne skupnosti na področju informiranja, javnega sporočanja in časopisno-založniške dejavnosti ter izdaje šolskih učbenikov in knjig in ponudbe drugih informativnih, kulturnih in založniških storitev za italijansko narodno skupnost. Založba tako izdaja dnevnik *La Voce del Popolo*, dvotednik *Panorama*, literarno revijo *La Battana*, otroški list *Arcobaleno*, učbenike itd. Koprška redakcija dnevnika *La Voce del Popolo* deluje v okviru agencije A. I. A – Jadranske informativne agencije. Poskrbljeno je bilo za obveščanje pripadnikov italijanske narodne skupnosti v Sloveniji v njihovem maternem jeziku, ohranjanje in razvoj jezika in kulture, krepitev in razvoj stikov z matičnim narodom ter pripadniki italijanske narodne skupnosti, živečih v drugih državah.

Finančna sredstva: Urad je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2021 z EDIT Rijeka v znesku 161.500,00 evrov in z A. I. A – Jadransko informativno agencijo v znesku 127.500,00 evrov. Gre za redno dejavnost, za katero se zagotavljajo integralna sredstva.

Urad je v letu 2021 zagotavljal *delovanje Zavoda za informativno dejavnost madžarske narodnosti*. Zavod z izdajanjem *tednika Népuság* kot edinega tiskanega medija v madžarskem jeziku v Republiki Sloveniji in drugih publikacij pomembno vpliva na ohranjanje identitete in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. S svojim poslanstvom obveščanja pripadnikov madžarske narodne skupnosti v Sloveniji v njihovem maternem jeziku, ohranjanja in razvoja jezika in kulture, krepitev in razvoja stikov z matičnim narodom ter pripadniki madžarske narodne skupnosti, živečih v drugih državah, pomembno vpliva na počutje, obstoj in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Poleg tega skrbi za ohranjanje, razvoj in promocijo madžarskega jezika in kulture. Poleg tednika *Népuság* s prilogami so pomembne vsebine na spletni strani *Népuság Online* (dnevno sveže in aktualne novice iz regije) ter dodatne vsebine, ki jih ni v tiskani izdaji *Népuság*.

Finančna sredstva: Urad je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2021 z Zavodom za informativno dejavnost madžarske narodnosti v znesku 325.333,00 evrov. Gre za redno dejavnost, za katero se zagotavljajo integralna sredstva.

Porabljena sredstva (skupaj pri ukrepu): 2.698.403,00 evrov.

Sofinanciranje kulturnih dejavnosti zavodov, ki sta ju ustanovili krovni organizaciji italijanske in madžarske narodne skupnosti ter kulturnih programov drugih izvajalcev, ki jih izbereta krovni organizaciji italijanske in madžarske narodne skupnosti (gledališče, zgodovinske dejavnosti, založniška dejavnost, stiki z matičnim narodom, dejavnosti za ohranjanje jezika idr.)

Na področju italijanske narodne skupnosti Republika Slovenija prek urada sofinancira dejavnosti ustanov italijanske narodne skupnosti, ki imajo sedež v Republiki Hrvaški in so skupnega pomena za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški. *Italijanska drama* je stalni gledališki ansambel v italijanskem jeziku, ki deluje v okviru Hrvaškega narodnega gledališča Ivana pl. Zajca na Reki. Je edino profesionalno italijansko gledališče, ki deluje na Hrvaškem in zunaj mej Italijanske republike, in sicer od sezone 1946/47 naprej. Gre za manjšinsko gledališče z velikim potencialom in zavidljivo gledališko zgodovino. Z gledališko ponudbo je vedno širilo italijanski jezik in pomenilo oporo za celotno italijansko skupnost na Hrvaškem in v Sloveniji. *Središče za zgodovinska raziskovanja Rovinj* deluje na področju znanstvenega raziskovanja, založništva in dokumentarne dejavnosti z namenom ohranjanja, uveljavljanja in razvoja italijanske

kulture in identitete ter negovanja odnosa sodelovanja in vrednosti sobivanja. Dejavnost vključuje obdelavo, zbiranje in objavo zgodovinskih dokumentov, razširjanje regionalne zgodovine kot del zgodovinske in kulturne dediščine, zbiranje publikacij o zgodovini Istre, Reke, Kvarnerja, Dalmacije in sosednjih območij. Za ohranjanje kulture, identitete in jezika italijanske narodnosti *Italijanska unija* izvaja različne dejavnosti, kot sta sodelovanje pri pripravah in organizacija različnih festivalov (festival otroške pesmi), mednarodnih konferenc, raznih natečajev (npr. mednarodni likovni natečaj), kulturnih, športnih in drugih prireditev. Prav tako podpira izvedbo raznih glasbenih delavnic, promocijo umetniških, glasbenih skupin in talentov italijanske narodne skupnosti. Izvaja tudi različne dejavnosti oziroma projekte v sklopu Pisarne »Evropa« (npr. Kreativni inkubator Istre: razvijanje podjetniške kulture in kreativnosti od učilnice do ustanovitve lastnega podjetja, PRIMIS – Večkulturno popotovanje med Slovenijo in Italijo skozi prizmo manjšin).

Finančna sredstva: Urad je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2021 s Hrvatskim narodnim kazališčem Ivana pl. Zajca Rijeka v znesku 27.800,00 evrov, Središčem za zgodovinska raziskovanja Rovinj v znesku 54.000,00 evrov in Italijansko unijo Reka v znesku 47.300,00 evrov. Gre za redno dejavnost, za katero se zagotavljajo integralna sredstva.

Porabljena sredstva: 129.100,00 evrov.

Priprava Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji 2021–2025 – odprava nedoslednosti med normativno ureditvijo in uresničevanjem v praksi

Vlada Republike Slovenije je na seji 14. 5. 2020 sprejela sklep o ustanovitvi Delovne skupine vlade za pripravo Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in za spremljanje njegovega izvajanja. Delovna skupina vlade je pripravila predlog Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji 2021–2025. Pri pripravi predloga načrta sta sodelovala tudi predstavnika italijanske in madžarske narodne skupnosti. Vlada Republike Slovenije je 18. 8. 2021 sprejela *Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji 2021–2025* in ga posredovala Komisiji Državnega zbora za narodni skupnosti. Ob tem je pristojna ministrstva in vladne službe, ki so navedeni kot nosilci ukrepov, zadolžila, da ukrepe izvedejo v predvidenih rokih. Načrt ukrepov obsega pravne podlage za uresničevanje pravic, pregled uresničevanja pravic v praksi, predlog ukrepov za izboljšanje dosedanjega stanja ter način spremljanja izvajanja načrta ukrepov. Načrt ukrepov je objavljen na spletni strani vlade (<https://www.gov.si/teme/italijanska-in-madzarska-narodna-skupnost/>).

Porabljena sredstva: Posebna finančna sredstva v ta namen niso bila zagotovljena.

Porabljena sredstva: 2.827.503,00 evrov (sredstva niso bila v celoti porabljena za izvedbo ukrepov znotraj tega cilja).

Jezikovno izobraževanje, italijanski in madžarski jezik, 2. cilj: *Zagotovitev okoliščin za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost*

Zakon o financiranju občin v prvem odstavku 20. člena določa, da se občinam, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, iz državnega proračuna zagotovijo sredstva za sofinanciranje *dvojezičnosti in uresničevanje pravic avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti*. Podrobnejše namene porabe in merila za izračun višine sredstev, ki pripada posameznim občinam oziroma občinskim samoupravnim narodnim skupnostim, je Vlada Republike Slovenije določila z Uredbo o določitvi podrobnejših namenov porabe in meril za izračun višine sredstev, ki pripadajo posameznim občinam oziroma občinskim samoupravnim narodnim skupnostim. Občinska uprava in organi občine v okviru izvedbe dvojezičnega poslovanja uporabljajo dodeljena sredstva za: stroške dodatka za dvojezičnost za zaposlene, stroške sejnin članov občinske komisije za vprašanja italijanske oziroma madžarske samoupravne narodne skupnosti ter stroške priprave in objave dvojezičnega gradiva za seje občinskega sveta in njegovih delovnih teles ter prevodov, lektoriranja in objave občinskih predpisov, dvojezičnih obrazcev in drugega gradiva v jeziku italijanske oziroma madžarske

narodne skupnosti. Občinske samoupravne narodne skupnosti v okviru izvedbe dejavnosti in programov uporabljajo dodeljena sredstva za: stroške delovanja sveta samoupravne narodne skupnosti, njegovih organov in strokovnih služb, materialne stroške poslovanja in investicijsko vzdrževanje premičnega in nepremičnega premoženja, potrebnega za delovanje ali izvajanje njihovih programov, ter programske stroške, ki vključujejo lastne programe, stroške stikov z matičnim narodom in materialne stroške, v skladu z letnim programom sveta občinske samoupravne narodne skupnosti, če to ni v nasprotju z zakonom.

Izvedba dvojezičnega poslovanja občinskih uprav in organov občine ter izvedba dejavnosti in programov občinskih samoupravnih narodnih skupnosti vplivata na okrepljeno javno rabo in ohranjanje in razvoj jezika obeh narodnih skupnosti.

Finančna sredstva: Za leto 2021 je bilo na podlagi odločbe, ki jo je Vlada Republike Slovenije izdala 11. 2. 2021, zagotovljenih 1.939.612,00 evrov. Gre za redno dejavnost, za katero se zagotavljajo integralna sredstva.

Porabljena sredstva: 1.939.612,00 evrov (sredstva niso bila v celoti porabljena za izvedbo ukrepa znotraj tega cilja).

Jezikovno izobraževanje, romski jezik, cilj: [Krepitev jezikovne zmožnosti in zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na področju romskega jezika](#)

Urad je v letu 2021 zagotavljal sofinanciranje *delovanja krovne organizacije romske skupnosti – Sveta romske skupnosti Republike Slovenije*. Svet je med drugim pripravil in izvedel javni razpis za sofinanciranje programov aktivnosti zvez društev, v katere se združujejo pripadniki romske skupnosti v letu 2021 (JR-PRS 2021), javni razpis za sofinanciranje radijskih programov, ki jih ustvarjajo pripadniki romske skupnosti v letu 2021 (JR-RPR-2021) in javni razpis za sofinanciranje programov in projektov romskih društev v letu 2021 (JR-RD 2021).

Predmet JR-PRS 2021 je bilo sofinanciranje programov dejavnosti, ki so bili med drugim namenjeni spodbujanju vključevanja romskih otrok in mladih v lokalnih okoljih v programe predšolske vzgoje, programe osnovnošolskega, srednješolskega (vključno s poklicnim) in univerzitetnega izobraževanja, spodbujanju udeleževanja romskih otrok k dodatnim uram slovenščine ob vključitvi v osnovno šolo (tam, kjer imajo šole za to ustrezno pripravljene programe in načrte), zmanjševanju problematike neobiskovanja pouka, spodbujanju staršev k vključevanju otrok v vzgojno-izobraževalne zavode (vrtce, tudi neformalne vrtce v romskih naseljih s skrajšanim programom), spodbujanju uspešnega zaključevanja programov izobraževanja in odpravljanja pojava osipništva ter promociji izobraževanja kot vrednote in gonilne sile razvoja posameznika in skupnosti. Prav tako so bili sofinancirani programi dejavnosti, ki so bili namenjeni ozaveščanju otrok in mladih iz večinske skupnosti ter zaposlenih v javni upravi in pravosodnih organih o prisotnosti romske skupnosti, njeni kulturi in jezikovni sestavi ter pomenu za slovenski prostor, s ciljem približevanja in odpravljanja predsodkov ter stereotipov.

Predmet JR-RPR-2021 je bilo sofinanciranje radijskih programov, ki so jih ustvarjali pripadniki romske skupnosti v letu 2021 in ki so podpirali spodbujanje priprave in predvajanja radijskih programov, ki jih ustvarjajo pripadniki romske skupnosti in ki so zagotavljali uravnoteženo prikazovanje romske tematike z različnih zornih kotov (z vidika Romov, večinskega prebivalstva, državnih in nevladnih institucij, lokalne skupnosti, mednarodne javnosti, strokovne javnosti itd.), utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete Romov, vključevanje Romov v pripravo in predvajanje oddaj, ozaveščanje večinskega in romskega prebivalstva o medsebojnem spoštovanju, razumevanju in sprejemanju ter vključevanje pozitivnih primerov medsebojnega sobivanja v lokalnem okolju.

Predmet JR-RD 2021 je bilo sofinanciranje programov in projektov romskih društev v letu 2021, ki so spodbujali izvajanje programov in projektov romskih društev, in sicer na področjih spodbujanja vseživljenjskega učenja, medgeneracijskega sodelovanja, spodbujanja enakosti, spodbujanja izobraževanja, ohranjanja, razvoja in promocije romske kulture in identitete ter ozaveščanja in boja proti diskriminaciji in nestrpnosti na terenu.

Projekti povečujejo ohranjanje identitete, kulture in jezika romske skupnosti ter ozaveščanje večinskega in romskega prebivalstva o medsebojnem spoštovanju, razumevanju in sprejemanju.

Finančna sredstva: Urad je sklenil pogodbo za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2021 s Svetom romske skupnosti Republike Slovenije. Za izvedbo razpisov (JR-PRS 2021, JR-RPR-2021, JR-RD 2021)

je bilo zagotovljenih 285.000,00 evrov. Gre za redno dejavnost, za katero se zagotavljajo integralna sredstva.

Porabljena sredstva: 285.000,00 evrov.

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pripravljajo *radijske in televizijske oddaje za romsko skupnost*. Na Radiu Slovenija pripravljajo tedensko oddajo »*Naše poti/Amare Droma*«. V oddaji, ki jo pripravljajo Romi sami, objavljajo portrete, reportaže, dnevno spremljajo dogajanje in problematiko življenja Romov v Sloveniji in o tem poročajo. Z oddajo javnost seznanjajo z bivanjskimi razmerami, v katerih živijo pripadniki skupnosti, ukvarjajo se z vprašanji šolstva, zdravstvene oskrbe, zaposlovanja ter varnosti in drugimi aktualnimi temami, povezanimi z romsko problematiko. Načrtujejo tudi oddaje, ki predstavljajo portrete posameznikov in skupin znotraj romske skupnosti, ki s svojo ustvarjalnostjo, umetnostjo ali katerim drugim izstopajočim prispevkom pomenijo pozitivne zgled in prispevajo k integraciji Romov v družbo. Poseben poudarek dajejo tudi romski glasbi. V murskosoboškem studiu TV Slovenija nastaja oddaja »*Kaj govoriš = So vakeres?*«, ki jo prav tako snujejo in pripravljajo Romi. Temeljni poslanstvi te oddaje sta seznanjanje neromske populacije z romsko tradicijo, kulturo, vrednotami na eni, pa tudi z njihovimi težavami pri vključevanju v družbo na drugi strani kakor tudi spoznavanje slovenskih Romov med sabo, saj romska populacija ni enovita, v Sloveniji namreč živijo različne skupine. S temi dejavnostmi se ohranjajo in razvijajo identiteta, jezik in kultura romske skupnosti ter se seznanja poslušalce in gledalce z jezikom, kulturo, identiteto in življenjem romske skupnosti. *Finančna sredstva:* Urad je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2021 z Radiotelevizijo Slovenija v vrednosti 193.000,00 evrov.

Porabljena sredstva: 193.000,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj: 478.000,00 evrov.

Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije, 1. cilj: [Podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika Evropske unije](#)

Urad v okviru tega cilja ni izvajal ukrepov in ga glede na svoje pristojnosti tudi v prihodnosti ne načrtuje izvajati.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: 5.245.115,00 evrov (*sredstva niso bila v celoti porabljena za izvedbo ukrepov znotraj ciljev, katerih nosilec je tudi Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti*).

2.16 URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot drugi in tuji jezik, cilj: [Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku](#)

Urad je 26. maja 2021 od Ministrstva za notranje zadeve prevzel *začetno integracijo priseljencev (ZIP)*. Ta je vključevala tudi *tečaj slovenskega jezika* v razponu od 60 do 180 ur za državljane tretjih držav, ki je obsegal pet kategorij tujcev (pridruženi družinski člani, dovoljenje za začasno bivanje, dovoljenje za stalno prebivanje ...). Po novem Zakonu o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr.) pa sta le še dve kategoriji tujcev upravičenih do ZIP. Do 9. 11. 2023 velja prejšnji zakon v členih, ki se nanašajo na upravičenost do ZIP, in do takrat je tudi brezplačen.

Urad v skladu z zakonom osebam z priznano mednarodno zaščito omogoča opravljanje tečaja slovenskega jezika v obsegu 300 ur (obvezna 80-odstotna udeležba na tečaju) in dodatnih 100 ur tečaja za osebe, ki potrebujejo dodatni tečaj.

1. Začetna integracija priseljencev – porabljena so bila vsa razpoložljiva sredstva: 255.843,15 evra.

2. Tečaj slovenskega jezika – porabljena sredstva: 61.642,20 evra.

Porabljena sredstva: 317.485,35 evra.

2.17 URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Splošni cilji, 3. cilj: [Spremljanje jezikovnega stanja na različnih področjih](#)

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS) je tudi v letu 2021 z javnimi razpisi podpiral projekte, katerih cilj je bil spremljanje in razvoj jezikovnega stanja, ki predstavlja pomemben in neločljiv vidik slovenske skupnosti izven Republike Slovenije. Namen javnega razpisa A je finančna podpora avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu za spodbujanje dejavnosti Slovencev in njihovo povezovanje z RS. Namen javnega razpisa B je finančna podpora Slovincem po svetu za spodbujanje dejavnosti Slovencev in njihovo povezovanje z RS. Namen javnega razpisa za sofinanciranje organizacij civilne družbe v Republiki Sloveniji, katerih osnovna dejavnost je namenjena slovenski narodni skupnosti zunaj Slovenije, je financiranje rednega delovanja organizacij civilne družbe v Sloveniji, katerih osnovna dejavnost je namenjena slovenski narodni skupnosti zunaj RS – vsestransko spodbujanje dejavnosti Slovencev, ki živijo zunaj RS, in njihovo povezovanje z RS. Urad s temi razpisi utrjuje in ohranja narodno, jezikovno ter kulturno identiteto Slovencev po svetu, prav tako skrbi za medsebojno povezovanje in povezovanje s Slovenijo. S financiranjem prijavljenih projektov se vzdržujejo struktura in dejavnosti Slovencev izven mej domovine.

Jezikovno stanje je različno med državami, v katerih živijo Slovenci. Urad posebno pozornost namenja rabi slovenskega jezika, poučevanju strokovnih delavcev in dvigu splošne ravni znanja slovenščine.

Natančno kvantitativno vrednotenje in navajanje številke zgolj s področja jezikovnega stanja je zaradi raznolikosti projektov neizvedljivo, zato so navedene okvirne vsote.

Urad je v letu 2021 finančno spodbujal aplikativne in temeljne raziskave o sodobnem slovenskem jeziku in glede navedenih dejavnosti med drugim podprl:

- SLORI,
- ZRC SAZU Ljubljana,
- Center avstrijskih narodnih skupnosti in
- Inštitut za narodnostna vprašanja.

Porabljena sredstva: 40.000,00 evrov.

[Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 1. cilj: Spremljanje jezikovnopoličnih razmer](#)

Urad je finančno v letu 2021 med drugim podprl raziskave o javni rabi slovenščine v zamejstvu ter podpiral raziskave in izvedene projekte naslednjih institucij:

- SLORI,
- ZRC SAZU Ljubljana,
- Center avstrijskih narodnih skupnosti in
- Inštitut za narodnostna vprašanja.

Urad je v letu 2021 zagotavljal tudi finančna sredstva za dva ciljno raziskovalna projekta:

– *Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru* (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico). Namen raziskovalnega projekta je bil pridobitev novih znanj in poglobitev vedenj, bistvenih za razvoj slovenske dialektologije in slovenskega jezikoslovja v celoti. Cilj je bil spodbuditi sistematične narečjeslovne raziskave na območjih zunaj države Slovenije, za katera je značilno postopno izgubljanje rabe avtohtonih slovenskih narečij.

– *Mikrotoponimi v Porabju*. Namen projekta je bil zbrati in analizirati hišna in ledinska imena, da se ohranijo v narečni in poknjiženi obliki, kar je za raziskovanje in proučevanje narečja ter nekaterih geografskih in zgodovinskih prvin pokrajine ob Rabi neprecenljivega pomena. Nič manj pa to ni pomembno za ohranjanje slovenske identitete na tem območju.

Porabljena sredstva skupaj: 90.000,00 evrov.

[Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 2. cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku](#)

Urad je namenil finančno podporo tudi širjenju ali izpopolnjevanju jezikovne zmožnosti na področjih rabe v slovenščini. Med drugim je podprl naslednje projekte in izvajalce:

- Bralna značka,
- Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva v Ljubljani – Koroški dnevi v Ljubljani,
- Klub Koroških Slovencev v Ljubljani,
- Klub Koroških Slovencev Maribor,
- Bralna značka zamejstvo,
- Knjižnica Murska Sobota – bibliobus za Porabje,
- Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper,
- Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
- Mohorjeva knjigarna Celovec – slovenski knjižni center,
- Slovenska posvetna zveza, Krščanska kulturna zveza, Volbankova ustanova (natečaj pisanja, pisana pomlad, na dan z besedilom),
- Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik,
- Slovenski znanstveni inštitut,
- Slovenski mladinski center na Reberci,
- Slovenska gospodarska zveza (projekt Multidisciplinarni izobraževalni program za mlade zamejce – M. A. J.),
- Založba Wieser, Drava, Mohorjeva založba,
- Društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko, Pavlova hiša (jezikovne delavnice za študente slovenščine, pouk slovenščine v Gradcu),
- Slovensko društvo Istra Pulj, ekskurzija učencev slovenskega pouka,
- Slovensko društvo Lipa Buzet, ekskurzija učencev slovenskega pouka,
- Svet slovenske narodne skupnosti Občine Matulji, ekskurzija učencev slovenskega pouka,
- organizacije civilne družbe v Republiki Sloveniji, katerih osnovna dejavnost je namenjena slovenski narodni skupnosti zunaj Republike Slovenije (Svetovni slovenski kongres, Združenje Slovenska izseljenska matica, Rafaelova družba, Izseljensko društvo Slovenija v svetu),
- Ameriško-slovensko izobraževalna fundacija (ASEF).

Sredstva je urad namenil tudi:

- Skladu Dorče Sardoč v Gorici,
- Filozofski fakulteti v Ljubljani v sodelovanju z Univerzo v Celovcu za poletno šolo v Bovcu,
- Osnovni šoli Cirila Kosmača Piran za šolo slovenskega jezika za zamejce,
- Mestni knjižnici Karlovec za promocijo in podporo slovenskega jezika glede sodelovanja s knjižnicami iz Slovenije,
- Mestni knjižnici Čaber za promocijo in podporo slovenskega jezika ter sodelovanje z ustanovami v Sloveniji.

Urad je finančno podprl tudi projekte za spodbujanje sodelovanja in izmenjav med šolami v Sloveniji in sredstva namenil poleg posameznim slovenskim šolam tudi:

- Slovenski skupnosti Tuzla,
- Slovenskemu društvu Cankar v Bosni in Hercegovini,
- Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa,
- Združenju Slovenska izseljenska matica,
- Društvu za varovanje materinega jezika, naravne in kulturne dediščine »Maks Pleteršnik«
Pišece za projekt: Moja hiša je tvoj dom,
- Inštitutu za slovensko kulturo Špeter,
- Slovenskemu dijaškemu domu Simon Gregorčič v Gorici,
- Zvezi slovenskih športnih društev v Italiji,

- Večstopenjski šoli s slovenskim učnim jezikom Prežihov Voranc Doberdob,
- Dvojezični osnovni šoli in vrtcu Jožefa Košiča ter
- Osnovi šoli Pečini.

Porabljena sredstva: 890.000,00 evrov.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 3. cilj: [Večja kakovost poučevanja in učenja slovenščine](#)

Urad je sofinanciral dejavnosti in projekte za dvig kakovosti poučevanja in učenja slovenščine oziroma za kakovostnejši pouk. Sredstva je med drugim namenil:

- posameznim društvom po Evropi, ki so neposredno ali pa je del njihove dejavnosti tesno povezan z učenjem slovenskega jezika,
- za zagotovitev izvedbe seminarja za učitelje slovenskih sobotnih/nedeljskih šol slovenskega jezika in drugih predmetov v slovenščini,
- SKS Planika v Kanalski dolini,
- Združenju Dan Mario Černet v Kanalski dolini,
- Slovenskemu dijaškemu domu Simon Gregorčič v Gorici,
- Slovenskemu dijaškemu domu Srečko Kosovel v Trstu,
- Mladinskemu domu Gorica,
- Združenju slovenskih športnikov v Italiji,
- Slovenskemu izobraževalnemu konzorciju v Gorici,
- Združenju staršev otrok osnovne šole s slovenskim učnim jezikom Oton Zupančič v Italiji,
- Društvu Delovna skupnost privatnih dvo- in večjezičnih vrtcev na Koroškem,
- Mohorjevi ljudski šoli v Celovcu,
- Večjezičnemu privatnemu otroškemu vrtcu Mavrica, Večjezičnemu vrtcu Kekec, Dvojezičnemu vrtcu Borovlje, Otroškemu vrtcu Triangel, Otroškemu vrtcu Ringa raja, Društvu »Naš otrok«, Slovenskemu šolskemu društvu Celovec,
- Slovenski prosvetni zvezi za projekt Vilina,
- Slovenskemu društvu Gorski kotar,
- Slovenskemu društvu Bazovica na Reki za projekte poletje v Bazovici in Mlade za mlade in najmanjše.

Nadalje je urad spodbujal zagotavljanje posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov slovenščine in finančna sredstva namenil med drugim tudi:

- Društvu Galeb iz Trsta za Galebov šolski dnevnik za osnovnošolske otroke in
- Strokovnemu pedagoškemu združenju v Celovcu za ustrezne učbenike.

Porabljena sredstva: 350.000,00 evrov.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, zdomstvo in izseljenstvo, 1. cilj: [Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske in izseljenske otroke in mladino](#)

Urad je finančno podprl med drugim tudi naslednje projekte za širjenje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti za zdomske in izseljenske otroke ter mladino:

- Poletna šola slovenskega jezika,
- Mladinska poletna šola slovenskega jezika,
- Jesenska šola slovenskega jezika,
- Spomladanski tečaj,
- tečaj slovenščine Halo, tukaj slovenski Mediteran! Fakultete za humanistične študije Koper.

Porabljena sredstva: 67.000,00 evrov.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, zdomstvo in izseljenstvo, 2. cilj: [Usposabljanje učiteljic in učiteljev za poučevanje v dvo- in večjezičnih okoljih](#)

Urad je med drugim finančno podprl:

- Osnovno šolo Gornji Senik in
- Osnovno šol Števanovci.

Nadalje je urad skupaj z MIZŠ in ZRSŠ izvedel seminar za učitelje slovenščine iz Avstralije, ki ga je finančno v celoti pokrilo MIZŠ oz. ZRSŠ.

Porabljena sredstva: 8.000,00 evrov.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot drugi in tuji jezik, cilj: [Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku](#)

Urad si je prizadeval za možnost večjega obiska pouka slovenščine po modelu C na Hrvaškem. Finančno podpira zagotovitev dodatnih učnih gradiv.

Nadalje urad podpira prizadevanja za delovanje slovenskih lektoratov po svetu. Finančno je podprl tudi prevode in izdaje knjig v slovenskem jeziku.

Porabljena sredstva: 12.000,00 evrov.

Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije, 1. cilj: [Podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika Evropske unije](#)

Urad je finančno podprl slovenske strukture izven RS glede rabe slovenskega jezika primeroma: na avstrijskem Koroškem glede rabe slovenskega jezika na uradnih upravnih obrazcih, v Italiji s sofinanciranjem Skupnega podpornega sklada s službo ZaJezik (npr. glede rabe šumnikov) ter dejavnosti glede strokovne jezikovne podpore (npr. SLORI).

Nadalje si urad v okviru svojih pristojnosti na vseh formalnih ravneh prizadeva za izvajanje in uresničevanje z mednarodnimi akti in sporazumi zagotovljenih pravic Slovencev izven Republike Slovenije.

Porabljena sredstva: 10.000,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: 1.467.000,00 evrov.

2.18 UNIVERZE IN DRUGI VISOKOŠOLSKI ZAVODI

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 3. cilj: [Večja kakovost poučevanja in učenja slovenščine](#)

Univerza na Primorskem

Univerza na Primorskem (UP) na vseh treh stopnjah študija izvaja študijski program *Slovenistika* in s tem prispeva k izobraževanju bodočih učiteljev in učiteljic slovenskega jezika tudi v dvo- in večjezičnih okoljih. Struktura študija:

- univerzitetni, nepedagoški,
- magistrski, pedagoški,
- doktorski, nepedagoški.

Oddelek za slovenistiko Fakultete za humanistične študije UP si prizadeva za izboljšanje znanja pri poučevanju slovenščine v praksi. V ta namen je že v preteklih letih izvajal gostujoča predavanja in delavnice na izbranih srednjih šolah na večjezičnem območju, s katerimi že vrsto let sodelujejo (Gimnazija Koper, Gimnazija Piran, SEPS Koper). V letu 2021 so bile te dejavnosti nekoliko omejene oz. prilagojene razmeram zaradi epidemije covida-19. Ciljna publika predavanj in delavnic so dijaki in učitelji slovenščine, ki v procesu sodelujejo bodisi kot hospitanti bodisi kot sodelujoči, skupni cilj pa je večja zmožnost vadbe praktične sporazumevalne zmožnosti in kreativnega ustvarjanja ter poučevanja književnosti. Sredstva za študijsko dejavnost: redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje.

Porabljena sredstva: /.

Univerza v Ljubljani

Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (CSDTJ FF UL) je organiziral in izvedel več oblik tečajev in usposabljanj, ki so potekali po spletu in v živo, navedeni pa so samo tisti, ki jih niso financirala ministrstva (velja tudi za naslednji cilj »zdomstvo in izseljenstvo«):

- Še posebno velika potreba po dodatnem in specializiranem učenju slovenščine se je pokazala pri dijakih slovenskih šol v Italiji. Zaradi spremenjenega načina šolanja se je jezikovni primanjkljaj dijakov, ki ne prihajajo iz povsem slovenskih družin (eden od staršev je govorec drugega jezika), precej povečal, določen jezikovni primanjkljaj se je zaradi šolanja na daljavo pokazal tudi pri dijakih iz slovenskih družin. Zanje je CSDTJ UL FF pripravil specializirane tečaje, spomladi 2021 so potekali po spletu, jeseni pa v živo v njihovih šolah. Skupaj se je tečajev udeležilo 140 dijakov. Spomladanske tečaje so šole financirale same, jesenske pa MIZŠ oz. ZRSŠ.
- Na pobudo Državnega tehniškega zavoda Žiga Zois je CSDTJ UL FF za učitelje tržaških in goriških vzgojno-izobraževalnih zavodov pripravil 6-urno usposabljanje (Razvijanje govorne zmožnosti v slovenščini), ki je potekalo v dveh skupinah. Usposabljanje je potekalo po spletu, udeležilo pa se ga je več kot 40 vzgojiteljev in učiteljev iz tamkajšnjih slovenskih vrtcev in šol – usposabljanje so plačale šole.
- Izvedba in vodenje razpisa za nove asistente na avstrijskem Koroškem – ni bilo financirano.
- Individualni tečaji slovenščine predstavljajo pomembno možnost učenja slovenščine udeležencem, ki te možnosti nimajo v svojem okolju oz. niso našli druge kakovostne oblike učenja slovenščine. Število takih udeležencev iz leta v leto raste (9 udeležencev je bilo otrok in mladostnikov) – tečaj so financirali udeleženci.

Sredstva: ni bilo financirano oz. delovanje na trgu CSDTJ UL FF (in MIZŠ pri spomladanskih tečajih za dijake v Italiji).

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

[Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, zdomstvo in izseljenstvo, 2. cilj: Usposabljanje učiteljic in učiteljev za poučevanje v dvo- in večjezičnih okoljih](#)

Univerza v Mariboru

Na Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (UM) so leta 2021 potekala zaključna dela priprave *znanstvene monografije Slovenščina kot drugi in tuji jezik v izobraževanju* za tisk. Monografija zaradi aktualnosti in posledično vse večjih potreb po usvajanju slovenščine kot nematernega jezika z vidika najsodobnejših didaktičnih, jezikoslovnih, kulturoloških in literarnovednih pristopov osvetljuje pomen in vlogo slovenščine kot drugega in tujega jezika v izobraževanju. Tematska področja so slovenščina kot drugi in tuji jezik v germanskem, južnoslovanskem, romanskem in madžarskem svetu; slovenska književnost na slavistikah v germanskem, južnoslovanskem, romanskem in madžarskem svetu; slovenščina v primerjavi s tipološko in genetsko (ne)sorodnimi jeziki; vloga književnih besedil pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; vloga strokovnih in poljudnoznanstvenih besedil pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; učbeniška gradiva za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika skozi čas; dvo- in večjezični avtorji ter avtorice pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; sodobni pristopi, metode in nove tehnologije v poučevanju in usvajanju slovenščine kot drugega in tujega jezika (na osnovnih in srednjih šolah ter gimnazijah, na univerzi ipd.); slovenska kulturna dediščina pri poučevanju slovenščine kot

drugega in tujega jezika; kulturološki in ekološki tematski sklopi pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika; vloga arealov pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika. PULKO, Simona, ZEMLJAK JONTES, Melita. *Izvedba izobraževanja v okviru projekta Objem za slušatelje ZRSŠ: Pomen socialnozvrstnega glasovnega zavedanja pri razumevanju besedila in odzivu na besedilo od vrtca do srednje šole* (marec 2021).

PULKO, Simona, ZEMLJAK JONTES, Melita. *Izvedba predavanja in delavnice programa profesionalnega usposabljanja – PPU-programa »Razvoj bralne pismenosti otrok priseljencev v vrtcu in nižjih razredih OŠ«* na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru z naslovom Vloga jezika pri bralni pismenosti s poudarkom na razvijanju pismenosti otrok priseljencev (soavtorstvo pripravljenega gradiva in soizvedba z dr. Simonom Pulko; november 2021).

PULKO, Simona, ZEMLJAK JONTES, Melita. Priprava znanstvene monografije Slovenščina kot drugi in tuji jezik v izobraževanju za tisk.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Univerza na Primorskem

UP prispeva k uresničevanju cilja izobraževanje oz. usposabljanje bodočih učiteljev in učiteljic (tudi) v dvo- in večjezičnih okoljih z izvajanjem univerzitetnega študijskega programa *Slovenistika*, pedagoškega magistrskega študijskega programa *Slovenistika*, doktorskega študijskega programa *Slovenistika* in dvopredmetne smeri Angleščina – slovenščina v okviru študijskega programa *Medkulturno jezikovno posredovanje*.

UP k navedenemu cilju prispeva tudi z izvajanjem študijskega programa *Predšolska vzgoja* na 1. stopnji študija ter študijskega programa *Razredni pouk* na 1. in 2. stopnji študija. V okviru predmetnika univerzitetnega študijskega programa *Razredni pouk* poudarjajo predmete: v 1. letniku predmete *Slovenski jezik 1*, *Slovenski jezik 2* in *Didaktika*, v 2. letniku predmet *Jezik v družbi*, v 3. in 4. letniku predmet *Didaktika slovenščine*. Med predmetno-specifičnimi kompetencami, ki jih pridobijo študenti, je tudi konceptualno razumevanje specialnodidaktičnega področja slovenskega jezika in književnosti ter pridobitev praktičnih znanj za (zgodnje) učenje in poučevanje slovenščine. Zgodnjemu učenju in poučevanju slovenščine je na visokošolskem strokovnem študijskem programu *Predšolska vzgoja* namenjen tudi izbirni predmet *Poučevanje slovenščine v predšolskem obdobju*, sicer pa na navedenem študijskem programu izpostavljajo predmeta *Slovenski jezik 1* in *Didaktika* v 1. letniku, v 2. letniku pa *Slovenski jezik 2* in *Zgodnje učenje slovenščine*. V okviru študijskih programov *Razredni pouk* in *Predšolska vzgoja* UP ponuja tudi smer za zavode z italijanskim učnim jezikom, kot odziv na dvojezično okolje, v okviru katerega delujejo.

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Univerza v Ljubljani

Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (CSDTJ UL FF) je organiziral več oblik *tečajev in usposabljanj*, izpostavljeni so samo tisti, ki jih niso financirala ministrstva:

- Tečaj za dijake iz tujine, ki želijo študirati v Sloveniji – tečaj predstavlja novost in je namenjen dijakom, ki se pripravljajo na študij v Sloveniji. Udeležila sta se ga 2 dijaka (iz ZDA in Kanade) – tečaj sta financirala udeleženca.
- Individualni tečaji slovenščine – tečaj so financirali udeleženci.

Sredstva: delovanje na trgu CSDTJ UL FF.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot drugi in tuji jezik, cilj: [Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku](#)

Univerza v Mariboru

Oddelek za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Mariboru je v prvi polovici leta 2021 pripravil program profesionalnega usposabljanja *Poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika v kontekstu medkulturnega izobraževanja*. Program je namenjen učiteljicam in učiteljem slovenščine osnovnih in vseh vrst srednjih šol, svetovalnim delavkam in delavcem, šolskim pedagoginjam in pedagogom, diplomantkam in diplomantom slovenistike 1. in 2. stopnje. Cilji so, da udeleženci in udeleženke teoretično in praktično spoznajo, nadgradijo, preoblikujejo, povežejo in uzavestijo: (1) poučevanje in usvajanje slovenščine kot drugega in tujega jezika (SDTJ) na različnih jezikovnih ravneh; (2) koncepte domačega in tujega v šolski praksi; koncepte domačega in tujega v jeziku; (3) vpliv družbenega konteksta na usvajanje drugega in tujega jezika; (4) pomen poznavanja lastne kulture in medkulturnih razlik pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika ter doseganju uspešne integracije priseljencev; (5) medkulturno vzgojo in izobraževanje; (6) odgovornost za vključevanje otrok priseljencev; (6) sociološki pogled na nacionalizem in njegova ozadja z razmislekom o drugačnih in tujih; (7) slovensko manjšinsko književnost; (8) koncepte domačega in tujega v književnosti; (9) koncepte domačega in tujega v mladinski književnosti. Program se bo začel izvajati predvidoma v letu 2022.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Univerza v Ljubljani

Delovanje Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (CSDTJ FF UL) (navedeno samo tisto, česar niso financirala ministrstva):

- Na prošnjo MIZŠ je bil pripravljen dokument, ki opredeljuje pomoč pri začetnem učenju slovenščine v vrtcih.
- Nudenje strokovne pomoči MIZŠ pri uvajanju sistemskih sprememb na državni ravni.
- Začetek projekta *Stopenjsko branje*. Izšli sta dve publikaciji, tj. Martin Krpan in Desetnica/Povodni mož/Lepa Vida.
- Svetu za kakovost in evalvacije (21. januarja) in Strokovnemu svetu za splošno izobraževanje (20. maja 2021) so bili predstavljeni izsledki nacionalne evalvacijske študije *Evalvacija modelov učenja in poučevanja slovenščine kot drugega jezika za učence in dijake, ki jim slovenščina ni materni jezik*, ki je bila plod poglobljene raziskave v letih 2018–2020. Ti bodo MIZŠ v pomoč pri nadaljnjem načrtovanju jezikovnega vključevanja otrok priseljencev.
- Začetna in nadaljevalna usposabljanja za učitelje, ki poučujejo slovenščino kot drugi in tuji jezikih različne ciljne publike (otroke, odrasle), ter usposabljanja za testatorje slovenščine kot tujega jezika.

Sredstva: ni bilo financirano oz. lastna sredstva CSDTJ UL FF.

Porabljena sredstva: I.

Univerza v Novi Gorici

Univerza v Novi Gorici (UNG) je v letu 2021 organizirala 2 *lektorata slovenščine*, in sicer v poletnem semestru študijskega leta 2020/2021, katerega se je udeležilo 40 študentov, ter v zimskem semestru študijskega leta 2021/2022, katerega se je udeležilo 9 sodelavcev Univerze v Novi Gorici in 51 študentov. Več informacij o lektoratu je na spletni strani: <https://www.ung.si/en/schools/school-of-humanities/language-courses/60-hour-basic-slovene-language-course/>. Lektorat za študente ni bil plačljiv, saj se po sklepu senata fakultete študentom odobri lektorat slovenščine kot izbirni predmet, za katerega prejmejo kreditne točke. Sodelavci univerze so bili oproščeni plačila lektorata. Stroški izvajalcev lektorata so se krili predvsem iz sredstev MIZŠ, le manjši del je bil krit iz šolnin UNG.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti, 1. cilj: [Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva](#)

Univerza v Mariboru

UM je izvedla naslednje delavnice, izobraževanja in predstavitve:

– VALH LOPERT, Alenka, ZEMLJAK JONTES, Melita. *Raba slovenskega jezika v poslovnem komuniciranju: 3-urna delavnica v sklopu izobraževanj "Izpopolni UM", Univerza v Mariboru, 25. 3. 2021.* [COBISS.SI-ID 60577795]

Delavnica je temeljila na konkretnih jezikovnih analizah, predstavila je težave, s katerimi se soočajo tvorci besedil. Po zaključenem institucionalnem šolanju se namreč zaposleni v vseh poklicih srečujejo z javnimi objavami, saj se tovrstna usposobljenost pričakuje, a mnogi še vedno menijo, da jih slovenščina pri njihovem delu ovira. Vendar pa bi morala biti njihova skrb za slovenski jezik, ki jim je delovno orodje, na visoki ravni in stalna. Večina študentov na prvo- in drugostopenjskem bolonjskem študiju niti nima predmeta, pri katerem bi nadgradili (ali vsaj utrdili) pravila jezikovne kulture – od slovnice, pravopisa, besedja in stila. V navodilih za pripravo zaključnega dela pa je zapisano, da mora biti to "jezikovno korektno". Zato je prav, da zna izobraženec z magistrsko diplomo UM tudi sam – brez lektorja, ker ne bo vedno ob njem – napisati jezikovno zadostno korektno besedilo. Na delavnici je bilo opozorjeno na težave, s katerimi se soočajo pisci, ki so velikokrat tudi pod časovnim pritiskom, in sicer na pravopisni, besedijski, slogovni, pomenski, oblikoslovni in skladenjski ravni. Predstavljeni so bili tudi (zlasti) spletno dostopni jezikovni viri, ki tvorcem besedil pomagajo reševati našete zagate. Uspešni se vse bolj zavedajo, da je ustrezno jezikovno urejeno besedilo dobra vstopnica tudi v poslovnem svetu.

– VALH LOPERT, Alenka, ZEMLJAK JONTES, Melita. *Jezikovne značilnosti javnega nastopa – kultura govora: 3-urna delavnica v sklopu izobraževanj "Izpopolni UM", Univerza v Mariboru, 7. 12. 2021.* [COBISS.SI-ID [95285251](#)]

Delavnica je temeljila na konkretnih jezikovnih analizah in je predstavila težave, s katerimi se soočajo javni govorci v medijih, šolstvu, tolmači v Evropskem parlamentu ... Po zaključenem institucionalnem šolanju se v vseh poklicih srečujemo z javnim nastopanjem, čeprav se morda z glasnim branjem in s posebnostmi zborne izreke pri branju, še manj pri prostem govoru, nismo posebej ukvarjali. Od nas pa se taka usposobljenost pričakuje. Mnogi govorci mislijo, da jih slovenščina pri njihovem delu ovira, vendar bi morala biti njihova skrb za slovenski jezik, ki jim je delovno orodje, stalna in na visoki ravni. Tovrstno znanje bi zato morali redno obnavljati, kot vseživljenjsko učenje, torej usposobiti udeležence za učinkovitejšo jezikovno, tj. pisno in govorno, vizualno primerno pripravo znanstvenega članka za predstavitev na konferenci.

– STRAMLJIČ BREZNIK, Irena. *Spletna aplikacija SPIPP 1 in SPIPP 2 – od teorije k praksi – od pravil k jezikovnemu izobraževanju z zvokom in zapisom* = Web application SPIPP 1 and SPIPP 2 – from theory to practice – from rules to language education through sound and writing. V: ULČNIK, Natalija (ur.), ANTLOGA, Špela. *Slovenščina na dlani* 4. 1. izd. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2021. Str. 37–56. ISBN 978-961-286-521-4. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/615/795/1789-1>, DOI: 10.18690/978-961-286-521-4.3. [COBISS.SI-ID 79593219]

V okviru zaključne konference projekta Slovenščina na dlani je bila učiteljem osnovnih in srednjih šol celotne Slovenije predstavljena aplikacija SPIPP – svojilni pridevniki iz prevzetih priimkov, ki predstavljajo eno težjih poglavij slovenskega pravopisa. Zagatnost tvorbe svojilnih pridevnikov iz tujih lastnih imen izhaja iz dejstva, da pravila maternega jezika prenašamo na tujejezična imena, pri katerih pa nastaja neskladje med pisno in izgovorno podobo. Če uporabnik ne pozna izgovora, je velika verjetnost, da bo tvoril neustrezen svojilni pridevnik oz. lahko sledi pravilom glede na zapis, kar je lahko zavajajoče glede na pravila izgovora. Med dvema bregovima izgovorne in pisne podobe je most izdelava zvočno-pisne aplikacije, s katero lahko jezikoslovci v dobi vsesplošne digitalizacije pomagajo jezikovnim uporabnikom. Jezikovni pripomoček SPIPP tako predstavlja prototip za izdelavo jezikovnega orodja, ki bi lahko nagradil trenutnih 1353 v več tisoč priimkov. Kot spletni pripomoček, izdelan v osmih mesecih z znanjem študentov različnih disciplin in zunanjih strokovnjakov, kaže vse svoje odlične zmožnosti. Smiselno bi jih bilo upoštevati kot izhodišče za večji nacionalni projekt, v katerega bi bili vključeni jezikoslovci različnih specialnosti ob sodelovanju specializiranega računalniškega podjetja, ki ima z izdelavo

jezikovnotehnoloških virov za slovenščino že veliko profesionalnih izkušenj. Aplikacija je dostopna na naslovu <https://spipp.ff.um.si/>.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Univerza na Primorskem

UP kot javna univerza skrbi za *razvoj slovenščine kot strokovnega oziroma znanstvenega jezika*, skladno z 8. členom Zakona o visokem šolstvu. Študijske programe izvaja v slovenskem jeziku. Poleg tega s ciljem internacionalizacije, uspešnega povezovanja in sodelovanja v globalni univerzitetni mreži ponuja tudi študijske programe v angleškem jeziku, ki jih vzporedno izvaja v slovenskem jeziku.

a. Visokošolsko izobraževanje iz slovenskega jezika

UP izvaja na vseh treh stopnjah študija študijski program *Slovenistika*, ki ponuja izobraževanje s področja jezika in književnosti.

Na 1. stopnji študenti pridobijo tudi strokovno znanje s področja založništva in uredništva. Med študijem lahko opravljajo novinarsko delo ali so napovedovalci v medijskih hišah, kot sta Radio Slovenija (Koper) in Radio Capris.

Na 2. stopnji študij ponuja vsebine jezikoslovnih in literarnih znanj s področja preteklega in sodobnega razvoja ter stanja slovenskega jezika, jezikoslovnih teorij 20. stoletja in soočanja slovenskega jezika s slovanskimi, romanskimi in germanskimi jezikovnimi pojavi, razvoja slovenske in tudi svetovne književnosti od začetkov do neposredne sodobnosti ter literarne teorije. Magistrski študijski program nudi poglobljeno spoznavanje in osvajanje temeljnih, pa tudi specialnih pedagoških ter didaktičnih znanj in veščin, potrebnih za poučevanje slovenskega jezika in književnosti na vseh vrstah in stopnjah osnovnih ter srednjih šol.

Na 3. stopnji je študij usmerjen v obravnavo jezikovnih, literarnih in drugih kulturoloških posebnosti slovenskih obmejnih in kulturno stičnih območij, s posebnim poudarkom na ozemlju med Alpami in Jadranom, ter nekatere ključne elemente slovenske kulture z zgodovinskih, geografskih in antropoloških oz. kulturoloških vidikov, tudi v primerjavi z drugimi kulturami.

UP izvaja visokošolsko izobraževanje iz slovenskega jezika tudi v okviru drugih študijskih programov (kot je obrazloženo pod utemeljitvijo 2. cilja spodaj).

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje.

Porabljena sredstva: /.

b. Druge dejavnosti

V letu 2021 je UP nadaljevala sodelovanje z Radiem Koper pri pripravi tedenske rubrike *Kotiček za jeziček* in dejavnostih *Lektorskega krožka* v zvezi s pravopisom – zainteresirani uporabniki slovenskega jezika elektronsko pošiljajo pravopisna vprašanja, na katera lahko odgovarjajo vsi člani krožka.

Porabljena sredstva: brez finančnih posledic.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti, 2. cilj: [Omogočanje prostega pretoka študentk in študentov ter profesorice in profesorjev](#)

Univerza v Mariboru

V okviru medfakultetne izbirnosti Univerze v Mariboru je neslovensko govorečim študentom omogočeno sistematično učenje slovenščine pri predmetih *Slovenščina kot drugi in tuji jezik 1* in *Slovenščina kot drugi in tuji jezik 2* na Filozofski fakulteti UM, s čimer Oddelek za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete UM skrbi za uspešno jezikovno integracijo tujih študentov v visokošolski izobraževalni proces.

Predmet *Slovenščina kot drugi in tuji jezik 1* je namenjen tujim študentom UM, ki za uspešno jezikovno integracijo potrebujejo organizirano in sistematično učenje slovenščine. Delo v okviru predmeta je prilagojeno ravni njihovega znanja slovenščine, vsebine pa dejanskim sporazumevalnim potrebam. Predmet se izvaja v zimskem in poletnem semestru ter študente usposablja za uspešno vsakodnevno sporazumevanje v slovenskem okolju za vsakdanje in

študijske potrebe na osnovni ravni (A2/B1). Predmet obsega 45 kontaktnih ur in je ovrednoten s 3 ECTS.

Predmet *Slovenščina kot drugi in tuji jezik 2* je namenjen tujim študentom, ki so že uspešno zaključili Slovenščino kot drugi in tuji jezik 1. Omogoča jim nadaljevanje učenja slovenščine in nadgradnjo znanja, pridobljenega v okviru prvega predmeta. Delo je prilagojeno že doseženi ravni znanja, vsebine pa dejanskim sporazumevalnim potrebam, ki jih imajo študenti v akademskem okolju UM na višji ravni (B2). Predmet obsega 45 kontaktnih ur in je ovrednoten s 3 ECTS ter se izvaja v poletnem semestru.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Univerza na Primorskem

a. Leto plus

UP tujim študentom s pomanjkljivim znanjem slovenskega jezika omogoča Leto plus. Gre za ukrep pripravljalnega leta, ki študentom omogoča prednostno učenje slovenskega jezika kot učnega jezika študija, ki so ga izbrali. Študenti tako v prvem letu študija prioriteto opravijo tečaj slovenskega jezika v obsegu najmanj 6 ECTS kreditnih točk, poleg tega morajo v okviru predmetnika vpisanega študijskega programa opraviti še druge študijske obveznosti/predmete, skupno s tečajem slovenskega jezika in drugimi študijskimi obveznostmi v višini najmanj 30 ECTS kreditnih točk. Manjkajoče obveznosti iz prvega letnika lahko opravijo naslednje študijsko leto, ko so dejansko še vedno vpisani v prvi letnik istega študijskega programa.

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje.

Porabljena sredstva: /.

b. Slovenščina kot drugi jezik

UP (Fakulteta za humanistične študije) v okviru študijskega programa *Slovenistika* izvaja predmet *Slovenski jezik kot drugi/tuji jezik* na ravneh A1, A2 in B1 v obsegu 60 ur in 6 ECTS kreditnih točk, ki ga brezplačno lahko obiskujejo vsi študenti UP iz tujine. Zaradi boljše in učinkovitejše izvedbe predmeta so le-te prilagojene posameznim članicam in njihovim pedagoškim in znanstvenim vsebinam ter razdeljene po nivojih in vsebinah. Izvajanje predmeta je zelo pomemben ukrep za vključevanje študentov iz tujine v naše študijsko in kulturno okolje, zato ta predmet bistveno pripomore k hitrejši integraciji in uspešnejšemu študiju. Predmet se izvaja ločeno za vsako članico UP, s čimer se študentom poleg učenja jezika zagotovi tudi usvajanje ustreznih vsebin, povezanih s študijskim področjem. Na ravni A1 se je v študijskem letu 2020/2021 izvajal predmet za 69 študentov in 3 profesorje v okviru štirih skupin; v prvem semestru sta bili dve skupini za študente Makedonce in ena skupina za študente na mobilnosti in redno vpisane neslovanske študente. V drugem semestru se je izvajal predmet za eno skupino študentov na mobilnosti. Na ravni A2 se je predmet izvajal v šestih skupinah, v katerih je bilo skupaj 180 študentov in 1 profesor. Zaradi jezikovne specifikke (poznavanje sklonov) se je predmet izvajal za študente iz držav: Srbije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Črne gore, ki z učenjem slovenščine začnejo neposredno z ravni A2. V drugem semestru študijskega leta 2020/2021 se je na ravni A2 predmet izvajal za študente Makedonce, ki so v prvem semestru opravili predmet na ravni A1. Na ravni B1 se je predmet izvajal v drugem semestru za 39 študentov in 1 profesorja.

Poleg tega je UP v letu 2021 začela izvedbo brezplačnih pripravljalnih tečajev za (bodoče) študente UP *SpeakUP Slovene* (spletni 20-urni dvotedenski tečaj slovenščine), ki so bili organizirani v juliju, avgustu in septembru. Na voljo so tudi v letu 2022 oziroma v študijskem letu 2021/2022; UP ponuja tudi brezplačne tečaje za študente, ki so vpisani v študijske programe v angleški izvedbi in ki nimajo predpisanega pogoja znanja slovenskega jezika, ter tuje profesorje in raziskovalce.

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje.

Porabljena sredstva: /.

c. Poletna šola slovenskega jezika

V letu 2021 je potekala 28. izvedba poletne šole slovenskega jezika »Halo, tukaj slovenski Mediteran« (27 udeležencev, ena skupina je tečajem sledila prek spleta, tri pa v živo).

Porabljena sredstva: sredstva Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter prispevki udeležencev Poletne šole slovenskega jezika »Halo, tukaj slovenski Mediteran«.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: I.

Univerza v Ljubljani

Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (CSDTJ UL FF) s svojimi kakovostnimi programi močno pripomore k izboljšanju *jezikovnega izobraževanja* na področju visokega šolstva, in sicer tako na področju izobraževanja otrok in mladostnikov kot tudi na področju izobraževanja (mlajših) odraslih in zaposlenih na UL:

- Izvedel je tečaje za izmenjavne študente v programu Erasmus+ (114 udeležencev) – sofinanciranje UL in študentov.
- Izvedel je tečaje za zaposlene na UL (84 udeležencev) – financiranje UL.
- Vzpostavil je platformo in brezplačni spletni tečaj za samostojno učenje slovenščine Slovene Learning Online (<https://www.slonline.si/>). V letu 2021 je bil vsebinsko pripravljen nov modul, namenjen razvijanju slovnične zmožnosti. Modul bo javnosti predvidoma dostopen konec leta 2022 – sofinanciranje UL in lastna sredstva CSDTJ UL FF.

Finančna sredstva: sofinanciranje UL iz razvojnega stebra financiranja (RSF) za Slonline v okviru Leta plus: 94.681,71 evra, sofinanciranje UL za tečaj Erasmus+ in tečaj za zaposlene na UL: 41.900,00 evrov, tržna oz. lastna sredstva CSDTJ UL FF.

Porabljena sredstva: 136.581,71 evra.

Porabljena sredstva skupaj: 136.581,71 evra in redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti, 4. cilj: [Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti](#)

Univerza v Mariboru

UM poroča o *izobraževalni delavnici in doktorski disertaciji:*

– VALH LOPERT, Alenka, ZEMLJAK JONTES, Melita. *Priprava znanstvenega članka za predstavitev na konferenci: 2-urna delavnica v sklopu izobraževanj "Izpopolni UM", Univerza v Mariboru.*

Pripravljena je bila delavnica, ki bo izvedena v sklopu izobraževanj "Izpopolni UM" Univerze v Mariboru. Predstavitve temeljijo na ključnih elementih zapisanega znanstvenega prispevka. Predstavitve namreč pogosto združuje javno nastopanje z govorjeno besedo in uporabo katerega izmed orodij za prikaz zasnove raziskovalnega problema, zastavljenih hipotez, metodologije dela, s poudarkom na raziskavi in ugotovitvah. Vse je seveda nujno podati zanimivo, jasno, nazorno, ohraniti pozornost poslušalstva (kako izluščiti bistvo, ki ga podamo v predstavitvi z izbranim računalniškim orodjem, na kaj je treba biti pozoren pri govornem delu predstavitve ((ne)verbalna komunikacija), kako si odmeriti čas ipd.).

– JAKOŠA, Suzana, STRAMLJIČ BREZNIK, Irena, GLAVAČ, Damjan. *Sopomenke v poimenovalnem sistemu termina celica v Slovenskem medicinskem slovarju*. Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede. [Tiskana izd.]. okt./dec. 2021, letn. 69, št. 4, str. 393–411, tabele. ISSN 0350-6894. <https://srl.si/ojs/srl/article/view/3971>. [COBISS.SI-ID 93019395]

V okviru doktorskega študija Oddelka za slovanske jezike in književnosti je bila potrjena interdisciplinarna doktorska disertacija, ki združuje področje jezikoslovja in medicine, saj raziskuje pojave terminološke sinonimije. Rezultati jezikoslovne analize bodo koristno izhodišče in smernice pri snovanju morebitnega prihodnjega terminološkega slovarja genetike. Jezikoslovna analiza, ki bo potekala v vzajemnem sodelovanju jezikoslovca in strokovnjaka s področja genetike, bo prispevala k jezikovnim smernicam za terminološko ureditev področja, katerega vedno nova dognanja zelo povečujejo obseg strokovnega izrazja. Hkrati jezikoslovna stroka lahko pridobi neposreden uvid v terminotvorne novosti in dileme področnih strokovnjakov, ki sodelujejo pri nastajanju in umeščanju terminov v pojmovni svet stroke. Raziskava je zastavljena interdisciplinarno, zato bo prispevek disertacije k razvijanju slovenske terminologije v teoretičnem in praktičnem smislu koristen za obe vedi, tako genetiko kot jezikoslovje.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Univerza na Primorskem

UP spodbuja znanstvene objave v slovenskem jeziku na področjih, na katerih to še posebej zahteva status stroke (kar velja predvsem za humanistiko). Na ravni habilitacijske politike tako enakovredno obravnava objave v tistih znanstvenih publikacijah, ki dosegajo ustrezna merila indeksacije, ne glede na jezik objave ali mesto izdajatelja. Na ravni posamičnih strok pa omogoča tudi izjeme oziroma odstopa glede indeksacije, kadar gre za objave v slovenskih revijah, če so ustrezno utemeljene.

V letu 2021 je UP (Založba UP) v slovenskem jeziku izdala 4 univerzitetne učbenike, 16 znanstvenih monografij in 3 druga študijska gradiva.

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje ter sredstva ARRS.

Porabljena sredstva: /.

Univerza v Novi Gorici

UNG je leta 2021 z ZRC SAZU še šestič soorganizirala znanstveni jezikoslovni simpozij *Škrabčevi dnevi*, ki s svojim široko vključujočim pristopom brez omejitev glede na podpodročje, temo, preučevani jezik, pristop in metodologijo in s svojo načrtno izvedbo izključno v slovenščini skrbi tudi za širše uzaveščanje ozkopodročne slovenske terminologije v obči jezikoslovni javnosti in s tem za izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti na področju jezikoslovja.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

Jezikovna opremljenost, standardizacija, cilj: *Izvajanje dejavnosti, ki zagotavlja posodabljanje in vzdrževanje knjižnojezikovnega standarda in ob tem zagotavljanje okoliščin, da se govorke in govorci slovenščine seznanijo s knjižnim oziroma standardnim jezikom ter se sporazumevajo v skladu z njim*

Univerza v Mariboru

UM poroča o delavnicah, profesionalnem usposabljanju in študijskih dejavnostih:

– VALH LOPERT, Alenka, ZEMLJAK JONTES, Melita. Za študente, študentke UM. *Slovnicična in pravopisna pravila pisanja zaključnih del (za študente študijskih programov 1. stopnje)*, *Slovnicična in pravopisna pravila pisanja zaključnih del (za študente študijskih programov 2. stopnje)*, *Slovnicična in pravopisna pravila pisanja zaključnih del (za študente študijskih programov 3. stopnje)*

Pripravljene in po več izvedbah v preteklih letih so bile za leto 2021 dopolnjene delavnice, ki študentom UM na prvo- (*Slovnicična in pravopisna pravila pisanja zaključnih del (za študente študijskih programov 1. stopnje)*), drugo- (*Slovnicična in pravopisna pravila pisanja zaključnih del (za študente študijskih programov 2. stopnje)*) in tretjestopenjskem (*Slovnicična in pravopisna pravila pisanja zaključnih del (za študente študijskih programov 3. stopnje)*) študijskem programu ne glede na vpisani študijski program omogočajo vzdrževanje in posodabljanje knjižnojezikovne norme. Večina študentov na prvo-, drugo- in tretjestopenjskem bolonjskem študiju namreč nima predmeta, pri katerem bi nadgradili (ali vsaj utrdili) pravila jezikovne kulture – od slovnice, pravopisa, besedja in stila, v navodilih za pripravo zaključnega dela pa je večinoma eksplicitno zapisano, da mora biti to "jezikovno korektno". Zato je prav, da zna izobraženec z zaključenim izobraževanjem, ne glede na njegovo stopnjo tudi sam, brez lektorja, napisati jezikovno zadostno korektno besedilo.

– VALH LOPERT, Alenka, ZEMLJAK JONTES, Melita. Predstavitev programa profesionalnega usposabljanja za šolsko leto 2020/2021 in za 2021/2022: *Pravopis iz prakse za prakso*.

Na osnovi jezikovnih analiz, ki sta jih opravili avtorici (skupaj ali vsaka zase) v različnih študijskih programih, s preučevanjem lektorskih strani, z izvedbo delavnic, namenjenih zaposlenim in študentom na UM, in raziskovalnih nalog pri Zvezi prijateljev mladine Maribor – Mladi za napredek Maribora, ugotavljata, da je osnovna pravopisna zmožnost uporabnikov pogosto na nizki ravni. Udeleženci številnih delavnic so to sami tudi izpostavili in izrazili željo po tovrstnem obnovitvenem znanju. Ključni cilj je, da na novo usvojijo pravopisno znanje, ki je bilo morda med njihovim

strokovnim izobraževanjem za poklic učečega drugačno, oziroma da nadgradijo pravopisno znanje, uzavestijo ustrezno pravopisno rabo glede na okoliščine, še posebej pa, da uzavestijo pomen uradnega jezika države kot jezika izobraževanja, in ne le učnega predmeta, ki nas obkroža na vsakem koraku. Delavnica je namenjena vzgojiteljem, učiteljem, posebej neslovenistom (s področja različnih strok – zlasti zaradi rabe prevzete strokovne terminologije), ki po maturi oz. strokovnem izpitu niso več imeli stika s pravopisom.

– Oddelek za slovanske jezike in književnosti je v okviru Kreditno ovrednotene študijske dejavnosti (KOOD) pripravil *učno enoto* v obsegu 30 ur predavanj in 30 ur seminarских vaj, ki je ovrednotena s 3 ECTS. Nosilke predmeta: Irena STRAMLJIČ BREZNIK, Alenka VALH LOPERT, Melita ZEMLJAK JONTES.

Učna enota je namenjena študentom različnih študijskih programov, ki v treh sklopih s področja aktualne pravopisne norme pridobijo kratka teoretična izhodišča, podkrepljena s praktičnimi primeri. Iztočnice za delo bodo zapletenejši pravopisni in slovnični primeri, s katerimi se srečujejo pri pisnih izdelkih na svojem študijskem področju. V vsakem izmed sklopov bodo opozorjeni na razpoložljive jezikovne tehnologije za slovenščino ter način in namen njihove uporabe. Prvi sklop: osnovna pravopisna pravila (vejica, vezaj, pomišljaj, presledki, velika/mala začetnica, zapis prevzetega besedja ...) in nadgradnja z zahtevnejšimi pravili ob primerih iz prakse. Drugi sklop: osnovna slovnična pravila (skladenjska, oblikoslovna pravila ...) in nadgradnja z zahtevnejšimi pravili ob primerih iz prakse. Tretji sklop: osnove besedotvorja, pisanje skupaj ali narazen, tvorba ženskih oblik, tvorba svojilnih pridevnikov (-ov/-ev/-in) in vrstnih pridevnikov (-ski/-ški) iz domačih ter tujih občnih in lastnih imen ter pomenska razlikovalnost blizuzvočnih besed ob primerih iz prakse. Učna enota se še ne izvaja, ker so za njeno izvedbo potrebna dodatna finančna sredstva.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Univerza na Primorskem

UP – Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za slovenistiko izvaja številne predmete, ki zagotavljajo posodabljanje in vzdrževanje knjižnojezikovnega standarda, in sicer na 1. stopnji:

– *Glasoslovje*: študenti se seznani z govorjeno obliko standardnega jezika in s knjižno pravorečno normo ter se usposablja za sporazumevanje v standardnem jeziku, za prepoznavanje odstopanja od le-tega na glasoslovni ravni in za razumevanje vzrokov zanj;

– *Pravopis in pravorečje*: študenti se spoznava in poglobljajo pravila govorjene in pisne oblike knjižnega jezika ter jih znajo aktivno in kritično upoštevati;

– *Jezikovni viri*: študenti se seznani z uporabo in razvojem novejših jezikovnih tehnologij in orodij, ki jih ponuja elektronski vmesnik, s poudarkom na rabi in gradnji enostavnih jezikovnih korpusov ter strojnih prevajalnikov za slovenski in tuje jezike, ki jih lahko uporabijo tudi za preverjanje razlik med jezikovno rabo in jezikovnim standardom;

– *Pisanje strokovnih in znanstvenih besedil*: študenti se usposobijo za pisanje strukturno in stilistično dovršenih strokovnih in znanstvenih besedil v slovenskem knjižnem jeziku;

– *Lektoriranje*: študenti se povežejo, poglobijo, predvsem pa operacionalizirajo teoretično znanje, ki si ga pridobijo pri obveznih (preglednih) študijskih predmetih. Na podlagi pridobljenega znanja se usposobijo za vzdrževanje knjižnojezikovnega standarda, njegovo prepoznavanje in odpravljanje napak v zapisanih besedilih;

– Predmeti *Oblikoslovje*, *Skladnja*, *Pomenoslovje* in *besedotvorje*, *Uvod v uredniško delo in založništvo*, *Priprava besedil za izdajo*, *Retorika in argumentacija*, *Besediloslovje* ter *Literarna stilistika in struktura literarnega dela* pa posredno skrbijo za zagotavljanje vzdrževanja in posodabljanja knjižnojezikovnega standarda, saj morajo študenti poleg teoretičnih vsebin predmeta poznati in dokazati tudi usposobljenost za pravilno rabo standardnega jezika.

V okviru vseh naštetih predmetov so njihovi nosilci pripravili in redno posodablja učna gradiva v obliki zbirke vaj, skript, izročkov k predavanjem in e-učilnic.

Člani Oddelka za slovenistiko pripravljajo in objavljajo jezikovne prispevke o knjižni normi: dr. Tucovič Sturman redno ustvarja jezikovnokulturno rubriko oz. *jezikovni kotiček v Novem glasu*, tedniku Slovencev v Italiji; dr. Volk redno objavlja *jezikovne prispevke v Glasniku Občine Divača*. UP prispeva k seznanitvi govork in govorcev slovenščine s knjižnim oziroma standardnim jezikom tudi z dejavnostmi, ki so predstavljene pod utemeljitvijo 1. cilja v točki b.

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje. Opomba: Za zagotavljanje še boljših rezultatov bi UP potrebovala boljšo opremo, kot je na primer fonolaboratorij, ki bi profesorjem, raziskovalcem in študentom zagotovil boljše analize govorjenega jezika.

Porabljena sredstva: /.

Univerza v Novi Gorici

UNG je v okviru prvostopenjskega študija Slovenistike tudi leta 2021 izvajala predmet *Jezikovnosvetovalni seminar*; izvajalka predmeta, ki je hkrati tudi članica Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU, je tudi v »učilniškem laboratoriju« preverjala izbrane vidike knjižnojezikovne norme, ki bi bili lahko zreli za posodabljanje, in trenutno preučevanih rešitev za vidike, ki so že bili identificirani kot potrebni posodobitve.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

Jezikovna opremljenost, terminologija, cilj: [Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu](#)

Univerza na Primorskem

Na UP študente jezikovnih in nejezikovnih študijskih programov (v sklopu strokovnih jezikov) uvajajo v učinkovito *rabo naslednjih jezikovnih in prevajalskih orodij*:

- prevajalsko orodje Memsources – pridobljena brezplačna akademska licenca;
- prevajalsko orodje Trados SL Studio – pridobljena brezplačna akademska licenca;
- druga prostodostopna prevajalska orodja (ApsicXBench, MemoQ);
- korpusno orodje SketchEngine – pridobljena brezplačna akademska licenca;
- druga prostodostopna večjezikovna korpusna orodja in portali (english-corpora.org; noSketchengine Clarin.si);
- korpusna in jezikovna orodja, temelječa na AI (Instatext);
- za namene poučevanja in prevajanja načrtujejo in izdelujejo avtorske mobilne aplikacije (npr. ColloQuiz in CoLecTer KIN (Paradiž 2020, 2021) in korpuse ob pomoči naštetih korpusnih orodij.

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

Jezikovna opremljenost, večjezičnost, cilj: [Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu](#)

Univerza na Primorskem

UP za razvijanje večjezičnosti (poleg jezikovnih orodij, omenjenih pri zgornjem cilju) uporablja tudi specifična *prosto dostopna orodja za posamezne jezike* (izdelava glosarjev in terminoloških baz, jezikovnih korpusov in prevodnih spominov za italijanski, francoski, ruski, kitajski in španski jezik).

Sredstva za študijsko dejavnost – redno financiranje 1. in 2. stopnje in izredni študij 3. stopnje.

Porabljena sredstva: /.

Porabljena sredstva skupaj: redna dejavnost.

DODATNO POROČANJE PRI DRUGIH CILJIH

Splošni cilji, 3. cilj: [Spremljanje jezikovnega stanja na različnih področjih](#)

in

Jezikovna opremljenost, uvod, 1. cilj: [Neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenskega jezika v podporo razvoja jezikovne infrastrukture](#)

Univerza v Novi Gorici je leta 2021 izvajala ARRS-jev raziskovalni program Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje, v okviru katerega nastajajo tudi *raziskave za spodbujanje razvoja slovenskega jezika*; kot vodilna ustanova v Sloveniji je izvajala pet ARRS-jevih temeljnih raziskovalnih projektov in dve ARRS-jevi usposabljanji mladega raziskovalca, v okviru katerih v veliki meri nastajajo ravno raziskave s tega področja. Celotna UNG-jeva vrednost projektov, programa in usposabljanj mladih raziskovalcev je bila pribl. 10 FTE.

Porabljena sredstva: /.

Splošni cilji, 8. cilj: [Večjezičnost in medkulturna ozaveščenost](#)

in

Jezikovno izobraževanje, jeziki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljenskih skupnosti v Republiki Sloveniji, cilj: [Promocija dvo- oziroma večjezičnosti ter raznojezičnosti](#)

Univerza v Novi Gorici je s promocijskimi dejavnostmi centra [Večjezičnost velja](https://vecjezicnost.ung.si/) (<https://vecjezicnost.ung.si/>) seznanjala učitelje, pripadnike dvojezičnih skupnosti in splošno javnost z znanstvenimi dognanji glede kognitivnih vidikov dvojezičnosti in si s tem prizadevala za odpravljanje predsodkov do dvojezičnosti in dvojezičnih oziroma za zviševanje praga tolerance predvsem v večjezičnem in večkulturnem okolju stika Slovenije in Italije. Dejavnosti tega centra se med drugim naslanjajo na raziskave, opravljane v okviru UNG-jevih temeljnih raziskovalnih projektov Jezikovni prenos pragmatičnih prvin: Govorci slovenščine v večjezičnem okolju (ARRS, J6-2580) in Usvajanje manjšinskega jezika v večjezičnem okolju (ARRS, J6-3130), ter na program Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje (ARRS, P6-0382). Drugih neposrednih namenskih sredstev UNG za to dejavnost ni namenjala.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovno izobraževanje, slovenščina kot prvi jezik, zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah, 1. cilj: [Spremljanje jezikovnopoličnih razmer](#)

Univerza v novi Gorici ima sklenjen dogovor z Državnim izobraževalnim zavodom s slovenskim učnim jezikom (Humanistični in znanstveni licej "Simon Gregorčič" in Klasični licej "Primož Trubar") iz Gorice v Italiji. Njihovi dijaki se usposabljaajo na Univerzi v Novi Gorici v okviru predvidenega praktičnega usposabljanja. Dogovori so stekli v letu 2021. Dijaki so bili vključeni tudi v dejavnosti noči raziskovalcev 2021 – predavanje na daljavo v okviru Fakultete za vinogradništvo in vinarstvo, ki so bile pokrite iz sredstev projekta.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovna opremljenost, jezikovni opis, cilj: [Temeljni opis sodobne knjižne oziroma standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, imenoslovni, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi](#)

Univerza v Novi Gorici

Portal [Večjezičnost velja](https://vecjezicnost.ung.si/) (<https://vecjezicnost.ung.si/>) je prosto dostopen spletni portal z jezikoslovnimi podatki o dvojezičnosti v slovenskem kontekstu, namenjen splošnim uporabnikom in strokovni javnosti. Vsebine portala so vezane na program Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje (ARRS, P6-0382). Drugih neposrednih namenskih sredstev UNG za to dejavnost ni namenjala.

Porabljena sredstva: /.

Jezikovna opremljenost, jezikovne tehnologije, cilj: [Gradnja, posodabljanje in vzdrževanje temeljnih jezikovnih tehnologij za slovenščino in druge jezike, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, ter zagotavljanje njihove čim bolj proste dostopnosti](#)

Univerza v Novi Gorici je kot partnerska ustanova sodelovala pri izvajanju projekta *Razvoj slovenščine v digitalnem okolju* (MK, vodilna ustanova UL), v okviru katerega je izdelala predlog alternativnega, jezikoslovno bolj izpopolnjenega korpusnega označevanja nekaterih vidikov slovenščine.

Porabljena sredstva: pribl. 5.000,00 evrov.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: 141.581,71 evra in redna dejavnost.

2.19 DRUGI POROČEVALCI: RADIOTELEVIZIJA SLOVENIJA

RADIOTELEVIZIJA SLOVENIJA

Splošni cilji, 2. cilj: [Ozaveščenost o pomenu in vlogi javne rabe slovenščine](#)

Radiotelevizija Slovenija sodi med institucije javnega pomena, ki jim je skrb za slovenščino ena pomembnejših nalog. Na podlagi 4. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenija skrbi za razvijanje jezikovne kulture ter izpolnjuje zaveze iz Zakona o javni rabi slovenščine, ki veljajo za uporabo slovenskega jezika v medijih in pri oglaševanju. Raba slovenščine se izraža pri ustvarjanju in predvajanju vseh zvrsti programskih vsebin: informativnih oddaj, izobraževalnih oddaj, lastni produkciji, športnih in razvedrilnih vsebinah itd.

RADIO SLOVENIJA

Na Radiu Slovenija skupina govornih lektorjev, ki skrbijo za pravilno pisno podobo besedil, in skupina visoko strokovno izobraženih napovedovalcev in voditeljev zagotavlja, da je brana in govorjena beseda v programih Radia Slovenija v skladu z veljavnimi pravili. Naloga Centra za kulturo govora Radia Slovenija je poučevanje radijskih novinarjev in napovedovalcev, ki bodo nastopali pred mikrofonom v programih Radia Slovenija, na tečaju internega jezikovno-govornega izobraževanja. Poleg študija na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo ter teoretičnih osnov, ki jih daje študij slovenistike na Filozofski fakulteti, je sistem internega jezikovno-govornega izobraževanja v Centru za kulturo govora na Radiu Slovenija ena redkih tovrstnih institucionaliziranih in strokovnih oblik govornega usposabljanja in ima tudi najdaljšo tradicijo. Sicer pa je potrdilo o uspešno opravljenem tečaju jezikovno-govornega izobraževanja v okviru Radia Slovenija postalo tudi eden izmed dokumentov, potrebnih za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije.

V tečajih, ki jih pripravlja Center za kulturo govora, so vključeni tudi novinarji in voditelji slovenskih programov iz Italije in Avstrije in tako je poskrbljeno za govorjeno besedo tudi zunaj naših mej.

V skrbi za jezik na nacionalni ravni je treba omeniti program Ars, ki si v sodelovanju z napovedovalci, lektorji in fonetiki zelo prizadeva za najvišjo raven slovenščine v vsej njeni socialni raznovrstnosti, tako pri delih programa, ki tečejo živo, kot pri delih, ki so posneti, posebna pozornost pa je jeziku namenjena v literarnem in igranem segmentu – številnih literarnih oddajah z izvirno in prevodno ustvarjalnostjo ter domačih in tujih radijskih igrach, na katerih Radio Slovenija sodeluje tudi z dramskimi igralci. Slovenščini, njeni pestrosti, vprašanjem, sodobnim izzivom, jezikoslovnim publikacijam, znanstvenikom itn. je namenjena tudi redna tedenska oddaja.

Radio Slovenija je v sodelovanju z Založbo kakovostnih programov RTV Slovenija v zadnjih dveh letih izdal več zvočnih knjig, pri katerih je treba posebej omeniti tehnično produkcijo in branje, saj jih berejo profesionalni igralci.

TELEVIZIJA SLOVENIJA

S predpisanimi programskimi zahtevami za ustvarjanje in predvajanje slovenskih avdiovizualnih del TV Slovenija skrbi za izvirno produkcijo v slovenskem jeziku ali slovenskega kulturnega izvora iz različnih področij umetnosti. Za izvirno produkcijo v slovenskem jeziku gre, kadar se v originalni verziji tega dela uporablja izključno ali večinoma slovenski jezik, in sicer v govorjeni ali pisani obliki. Arhiviranje programske produkcije pa je določeno kot javna služba RTV Slovenija, s

katero RTV Slovenija ohranja avdiovizualne zapise v slovenskem jeziku kot del slovenske kulturne dediščine.

Posebno skrb posveča rabi slovenščine tudi z ustvarjanjem vsebin za Slovence po svetu in pripadnike slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski. Z izobraževanjem novinarjev, lektorjev in prevajalcev pa zagotavlja aplikacijo najvišjih strokovnih standardov pri izvajanju novinarskega poklica in uporabi slovenščine pri neposrednem sporočanju ali prevodih v domači jezik.

Spodaj so naštetih že znani projekti, ki so bili producirani v letu 2021, nekateri od njih bodo predvajani v letu 2022. Sicer pa je ta tema nenehno prisotna v programih RTV (predvsem uredništvo oddaj o kulturi, oddaje uredništva otroških in mladinskih oddaj, posamezne knjižne izdaje, ki jih predstavljajo v oddajah uredništva verskih oddaj ...).

Uredništvo izobraževalnih oddaj (skupaj 175.350,00 evrov):

- serija Kdo se boji slovenščine (predvajano v februarju 2022) 3 x 30 min: Izolski sleng, Štajerski argo, Teorija in praksa (7.200 finančna sr.+ 67.950 int. str.) (skupaj 75.150,00 evrov);
- leta 2022 je načrtovana produkcija novih 4 izobraževalno-dokumentarnih (30 min) oddaj o slovenskem jeziku (9.600 fin. sr. + 90.600 int. str.; skupaj 100.200,00 evrov).

Uredništvo oddaj o kulturi (skupaj 313.000,00 evrov):

- redne objave prispevkov in vsebin, povezanih s slovenskim jezikom, v oddajah Kultura, Osmi dan, Profil in Panoptikum (skupaj 235.000,00 evrov),
- monotematska oddaja o književnosti Pisave (8 x 30') (skupaj 77.050,00 evrov),
- realiziran portret Prešernove nagrajenke Anje Štefan (februar 2022) (950,00 evrov).

Uredništvo dokumentarnih oddaj (skupaj 308.100,00 evrov):

- predvajanje dokumentarnih portretov: Marko Kravos (27. 2. 2022), Zofka Kveder (8. 3. 2022), Marica Nadlišek Bartol (pomlad 2022) (skupaj 123.000,00 evrov),
- predvajanje celovečernega dokumentarca Iskre v času, posnetega po knjigi Janeza Škrubeja Hladna vojna in biti (70.000,00 evrov),
- produkcija dokumentarnih projektov: Vlado Žabot, Bukvarna v Mariboru (82.000,00 evrov),
- koprodukcija projektov prek javnega poziva: Tone z desnega brega Drave (Tone Partljič), Tržaške prikazni (Dušan Jelinčič) (33.100,00 evrov).

Uredništvo igranih oddaj (skupaj 2.114.780,00 evrov):

- predvajanje 6 x 50' domače igrane serije, posnete po romanih Tadeja Goloba, Leninov park in Dolina rož (880.530,00 evrov),
- produkcija nove 6 x 50' domače igrane serije po romanu Primeri inšpektorja Vrenka (Nevidni človek, Hotel Abbazia, Obsedenosti v času krize) (889.900,00 evrov),
- objavljen razpis za koprodukcijo kinematografskih celovečernih filmov po literarni predlogi (80–90 min) (344.350,00 evrov).

MULTIMEDIJSKI CENTER RTV SLOVENIJA

Multimedijski center RTV Slovenija pripravlja Jezikovni spletovalec. *Jezikovni spletovalec* rešuje uganke, ki se pojavljajo pri vsakdanji uporabi jezika – tako v pisni kot govorni obliki. Hkrati pa ponuja kvize, v katerih lahko uporabniki še utrdijo pridobljeno oziroma obnovljeno znanje. Je način, kako lahko na duhovit način obnovite osnovnošolsko znanje slovenščine in se naučite še česa. Več na: <https://www.rtvsl.si/kultura/jezikovni-spletovalec>.

Porabljena sredstva skupaj: 2.911.230,00 evrov.

Splošni cilji, 4. cilj: Zmožnost vseh govork in govorcev slovenščine, tudi oseb s posebnimi potrebami, za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij

Služba za dostopnost programov skrbi tudi za osebe s posebnimi potrebami in prilagojenimi načini sporazumevanja.

S tolmačem v slovenski znakovni jezik so med tednom opremljali osrednji informativni blok in do junija tudi Odmeve ter nekatere druge informativne oddaje, vse posebne oddaje Premagajmo covid-19, tedensko potrošniško oddajo Koda in vsak ponedeljek izjemno priljubljen Tednik. V jesensko-zimskem času so programe obogatili s tolmačenjem aktualne oddaje Tarča. S tolmačem so opremlili tudi pogovorne oddaje s predsednikom vlade in opozicijo in nekatere druge v povezavi z aktualnim stanjem. Za božič in novo leto so s tolmačem v slovenski znakovni jezik opremlili tudi del razvedrilnega božičnega in novoletnega programa.

Vse oddaje s tolmačem so bile prenašane sočasno na TV Maribor, ponovitve osrednjega dnevnoinformativnega bloka pa so bile večinoma na sporedu ob 20. uri na TV SLO 3. Tudi

slovenska vlada je enako kot leto prej angažirala tolmače za novinarske konference, ki jih že od začetka krize neposredno prenašajo s tolmačem v sliki.

V oddelku za podnaslavljanje za gluhe in naglušne Multimedijskega centra so skrbeli za podnapise za večji del oddaj lastne produkcije TV Slovenija. Zlasti so skrbeli za informiranje gledalcev z okvaro sluha v povezavi z epidemijo koronavirusa. Podnaslovljene oddaje lahko gluhi in naglušni spremljajo prek Teleteksta (771 za TV SLO 1 ali 772 za TV SLO 2) ter v avdio- in videoarhivu.

Od januarja do decembra 2021 so omogočali storitev zvočnih podnapisov za slepe in slabovidne pri dnevnoinformativnih oddajah Poročila, Poročila ob 5-ih, Dnevnik, Odmevi, Slovenska kronika, Dnevnikov izbor, Šport, Studio 3, Kultura. Storitve zvočnih podnapisov so uspešno razširili na tuje dokumentarne oddaje, kar je bilo pri uporabnikih izjemno dobro sprejeto.

ENOSTAVNO.INFO je poseben portal, na katerem so informacije podane v lažje razumljivi slovenščini, ki ga tako kot Dostopno.si ustvarjajo v Službi za dostopnost programov. Portal deluje od 4. januarja 2021. V tem času so objavili približno 470 novic. Frekvenca objavljanja novic je od 1 do 3 na dan, razen ob sobotah in nedeljah. Ob izrednih dogodkih pa novico objavijo tudi med vikendom.

Novinarstvo v lažje razumljivem jeziku je pri nas novost, ki so jo v slovenskem prostoru s širokim zamahom vpeljali prav na novem portalu Enostavno pri MMC RTV SLO. Pri pisanju se ravna po aktualnosti in pomembnosti dogodkov. Vsako novico je mogoče zapisati v lažje razumljivem jeziku, tudi če je idejna ali konceptualna zasnova novice pri nekaterih zahtevnejša kot pri drugih; glavno vodilo je razumljivost napisanega za bralce.

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Jezikovno izobraževanje, jeziki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljenskih skupnosti v Republiki Sloveniji, cilj: Promocija dvo- oziroma večjejezičnosti ter raznojezičnosti

Sofinanciranje radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost

Pravna podlaga za sofinanciranje sta Zakon o Radioteleviziji Slovenija in Zakon o medijih. Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti in Radiotelevizija Slovenija sta podpisali pogodbo o sofinanciranju narodnostnih programov za leto 2021 na osnovi sprejetega proračuna Republike Slovenije za leto 2021 oziroma Sprememb Proračuna Republike Slovenije za leto 2021, ki jih je Državni zbor potrdil 18. 11. 2020. Urad za narodnosti je po tej pogodbi sofinanciral dejavnost RTV Slovenija (priprava radijskega in televizijskega programa v italijanskem in madžarskem jeziku) v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2021 po načelu poslovnega dogodka v znesku 1.680.237,00 evrov. Ta znesek vključuje 100.000,00 evrov, ki so bili dodatno zagotovljeni za ohranitev pridobljenih pravic na področju javnega informacijskega sistema oziroma radijskega in televizijskega kanala v italijanskem jeziku v okviru Regionalnega RTV centra Koper – Capodistria v smeri zagotavljanja stabilnosti izvajanja omenjenih programov ter za njihovo nemoteno delovanje. Dodatna sredstva so bila zagotovljena na podlagi dogovora o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado Republike Slovenije z dne 3. 7. 2020. RTV Slovenija in Urad za narodnosti pa sta 10. 2. 2021 podpisala še aneks za 13.333,00 evrov za sofinanciranje dveh manjših projektov madžarske narodne skupnosti.

Porabljena sredstva: 1.693.570,00 evrov (prim. ista sredstva pri cilju Zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti – poročilo UN).

Zagotavljanje ustreznega prostora v programih javnih medijev v italijanščini, madžarščini in romskem jeziku

Radijski in televizijski programi za avtohtoni narodni skupnosti, ki nastajajo v okviru RTV Slovenija, prispevajo k ohranjanju in razvijanju jezika narodnih skupnosti, ozaveščanju o pomenu rabe jezika narodnih skupnosti, razvijanju sporazumevalne zmožnosti manjšinskih skupnosti v njihovem maternem jeziku in medkulturnemu dialogu. Z namenom uresničevanja medkulturnega dialoga so npr. vse televizijske oddaje v madžarskem jeziku podnaslovljene.

RTV Slovenija zagotavlja pripravo in predvajanje posebnega radijskega programa za italijansko narodno skupnost (Radio Capodistria) in madžarsko narodno skupnost (Muravidéki Magyar Rádió) ter televizijski kanal za predvajanje televizijskega programa v italijanskem jeziku, televizijske oddaje v madžarskem jeziku pa se predvajajo na 1. in 2. programu TV Slovenija ter

frekvenci TV Maribor. V letu 2021 je RTV Slovenija v okviru javne službe predvajala 8.760 ur radijskega programa ter 3.327 ur televizijskega programa za italijansko narodno skupnost. Za madžarsko narodno skupnost je RTV Slovenija v okviru javne službe predvajala 8760 ur radijskega programa v madžarskem jeziku (24-urni program Pomurskega madžarskega radia, v katerem poteka program v živo od 5.30 do 19.00) in 90 ur premiernega televizijskega programa v madžarskem jeziku (premierno predvajanje na 1. programu TV Slovenija).

Porabljena sredstva: redna dejavnost.

Porabljena sredstva skupaj vsi cilji: 2.911.230,00 evrov in redna dejavnost.

*Porabljena integralna in kohezijska sredstva skupaj za vse cilje in ukrepe v poročilu:
26.652.942,02 evra (+ 2.911.230,00 evrov RTV = 29.564.172,02 evra).*

3 UGOTOVITVE MEDRESORSKE DELOVNE SKUPINE

Povzetek ciljev po vsebinskih področjih v Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025

Splošni cilji: uskladitev dejavnosti jezikovne politike na vseh ravneh, ozaveščenost o pomenu in vlogi javne rabe slovenščine, spremljanje jezikovnega stanja na različnih področjih, zmožnost vseh govorcev slovenščine, tudi oseb s posebnimi potrebami, za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij, ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja, zagotavljanje dostopa do kakovostnih slovenskih prevodov tujejezičnih del, promocija slovenskega jezika in kulture v svetu ter večjezičnost in medkulturna ozaveščenost.

Jezikovno izobraževanje

Slovenščina kot prvi jezik – v Republiki Sloveniji: razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika ter njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje, razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev.

Slovenščina kot prvi jezik – zunaj Republike Slovenije, slovenske skupnosti v sosednjih državah ter zdomstvo in izseljenstvo: spremljanje jezikovnopolitičnih razmer, širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku, usposabljanje učiteljic in učiteljev za poučevanje v dvo- in večjezičnih okoljih.

Slovenščina kot drugi in tuji jezik: širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku.

Slovenski znakovni jezik: razvijanje sporazumevalne zmožnosti v SZJ.

Prilagojeni načini sporazumevanja: razvijanje in krepitev sporazumevalne zmožnosti slepih in slabovidnih, gluhoslepih ter oseb s specifičnimi motnjami (npr. disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje, barvna slepota), oseb z motnjami v duševnem razvoju in gibalno oviranih oseb ter zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na tem področju.

Jeziki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljenjskih skupnosti v Republiki Sloveniji: promocija dvo- oziroma večjezičnosti ter raznojezičnosti.

Italijanski in madžarski jezik: zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike na področju izobraževanja in kulture narodnih skupnosti, zagotovitev okoliščin za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost.

Romski jezik: krepitev jezikovne zmožnosti in zagotovitev okoliščin za učinkovito izvajanje jezikovne politike in zakonsko predvidene ureditve na področju romskega jezika.

Jeziki pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupnosti, priseljencev ter njihovih potomcev: krepitev jezikovne zmožnosti teh pripadnikov.

Tuji jeziki: zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov.

Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti: ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva, omogočanje prostega pretoka študentov ter profesorjev, razvijati sporazumevalno zmožnost v strokovnem jeziku, izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti.

Jezikovna opremljenost

Uvod: neprekinjeno znanstveno raziskovanje slovenščine v podporo razvoja jezikovne infrastrukture, optimizacija organiziranosti dejavnosti na področju opremljenosti slovenščine, usklajeno hranjenje, pridobivanje in distribuiranje jezikovnih virov in tehnologij v okviru konzorcija CLARIN.SI, odprta dostopnost jezikovnih virov, spodbujanje razvoja slovenske Wikimedije.

Jezikovni opis: temeljni opis sodobne knjižne oziroma standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, imenoslovni, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi.

Standardizacija: izvajanje dejavnosti, ki zagotavlja posodabljanje in vzdrževanje knjižnojezikovnega standarda in ob tem zagotavljanje okoliščin, da se govorci slovenščine seznani s knjižnim oziroma standardnim jezikom ter se sporazumevajo v skladu z njim.

Terminologija: vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu.

Večjezičnost: vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov, prevajanju in terminološkemu delu.

Jezikovne tehnologije: gradnja, posodabljanje in vzdrževanje temeljnih jezikovnih tehnologij za slovenščino in druge jezike, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, ter zagotavljanje njihove čim bolj proste dostopnosti.

Digitalizacija: spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino, in za znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik, spodbujanje digitalizacije arhivskega zvočnega gradiva in vzpostavitev prosto dostopne digitalne platforme starejšega narečnega govornega jezika 20. stoletja (fonografskega arhiva), povečana produkcija in dostopnost kakovostnih e-knjig v slovenščini.

Osebe s posebnimi potrebami in prilagojenimi načini sporazumevanja: opremljenost oseb s posebnimi potrebami s prilagojenimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki ter orodji.

Zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti slovenske jezikovne politike: zagotovitev raziskovalno oziroma empirično podprtih podlag za formalnopravno uokvirjanje slovenske jezikovne politike, analiza sistemskih predpisov o jezikovnih pravicah, povečanje stopnje izvajanja normativno urejenih jezikovnih pravic različnih posebnih skupin uporabnikov, povečanje stopnje izvajanja inšpekcijskega nadzora jezikovnega vidika proizvodov in storitev na trgu, poslovanja s strankami ter aktov in notranjega poslovanja pravnih in fizičnih oseb, zagotovitev jasnejše in usklajene zakonodaje glede poimenovanja različnih ustanov, trgovin, lokalov in javnih napisov ter njeno uveljavljanje.

Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije: podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika Evropske unije, podpora države pri uporabi slovenščine v kontekstu predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije v letu 2021.

Pojasnilo o finančnih sredstvih

Podlaga za načrtovanje oziroma oceno sredstev v novi jezikovnopolitični resoluciji so bila letna poročila o realizaciji ukrepov iz preteklega nacionalnega programa. Temeljni vir financiranja predvidenih dejavnosti je določen delež rednih proračunskih sredstev za delovanje posameznih ministrstev in vladnih služb, predpostavka pa je (bila), da bodo nosilci ukrepov v obdobju veljavnosti jezikovnopolitične resolucije zagotavljali primeren obseg finančnih sredstev za njihovo izvajanje v okviru vsakoletnega državnega proračuna ter si prizadevali pridobiti tudi namenska sredstva iz evropskih virov.

Ugotovitve

Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike na podlagi poročanja nosilcev posameznih ukrepov iz jezikovnopolitične resolucije ugotavlja, da so se načrtovane in pričakovane dejavnosti na večini področij nemoteno izvajale v celotnem obdobju, tudi pred sprejetjem resolucije, seveda v nekoliko drugačnih razmerah zaradi bolezni covid-19. Morda je bilo nekoliko težje skrbeti za pretok informacij med vsemi relevantnimi nosilci jezikovne politike ter za usklajevanje dejavnosti jezikovne politike na vseh ravneh, vendar so bile izvedene dejavnosti raznolike in ciljno usmerjene ter so imele pozitivne učinke na jezikovnopolitičnih področjih, zlasti v okviru jezikovnega izobraževanja in jezikovne opremljenosti ter splošne jezikovne kulture.

Potekalo je stalno strokovno usposabljanje strokovnega kadra v vzgojno-izobraževalnem procesu, nadaljevalo se je spodbujanje razvoja jezikovne zmožnosti in bralne pismenosti otrok, mladostnikov in odraslih. V letu 2021 se je začelo, zaključilo ali nadaljevalo veliko projektov s področja slovenskega jezika oz. jezikoslovja in infrastrukturnih dejavnosti, potekale so študije in raziskave, in sicer za različne skupine govorcev. Veliko projektov je bilo sofinanciranih za razvoj in promocijo jezikov italijanske in madžarske narodne skupnosti, pa tudi romske skupnosti, različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljenskih skupnosti v Republiki Sloveniji. Skrbelo se je za enakopravno javno rabo italijanskega in madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost. Izvajale so se dejavnosti za okrepitev slovenščine v slovenskih skupnostih v sosednjih državah ter v zdomstvu in izseljenstvu (dopolnilni pouk, knjižnice). Večji poudarek se je namenil razvijanju sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku in oseb s prilagojenimi načini sporazumevanja. Pomembna so bila usposabljanja o pravilni rabi jezika v spletnih besedilih za izboljšanje jezikovne kakovosti in jasnosti besedil državnih organov in lokalnih skupnosti na spletnih straneh ter ozaveščevalna sporočila v zvezi z (ne)rabo slovenščine v elektronskih napravah. Okrepila se je skrb za slovenski jezik v visokem šolstvu, vključno s strokovno terminologijo.

Glavni cilji ukrepov so bili in so še naprej ozaveščanje prebivalcev Slovenije o njihovih jezikovnih pravicah, spodbujanje izobraževanja in opolnomočenja vseh ciljnih skupin ter dvig ravni funkcionalne pismenosti vseh vrst govork in govorcev, skrb za ohranjanje in razvoj slovenščine na vseh področjih javne rabe, skrb za čim bolj razvite sodobne digitalne vire in čim bolj razvita jezikovnotehnološka orodja, ustrezna jezikovna krajina, jasen uradovalni jezik, skrb za izboljšanje bralne pismenosti vseh generacij, razvoj sporazumevalne zmožnosti v slovenskem strokovnem jeziku (strokovna terminologija) ter izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti, obenem pa obveščenost splošne javnosti o slovenski jezikovni situaciji in jezikovni politiki ter zagotovitev kakovostnega jezikovnega življenja za vse prebivalce Republike Slovenije. Posebna skrb mora veljati slovenskemu znakovnemu jeziku in izobraževanju oseb s posebnimi potrebami, zlasti razvoju sporazumevalne zmožnosti gluhoslepih.

Ozaveščeni in dobro informirani govorci se lahko lažje vključujejo v sporazumevalne procese in z večjim znanjem kompetentno in pomembno vplivajo na prednostno rabo slovenščine v vseh javnih segmentih. Pri tem je pomembna tudi vloga medijev. V zvezi s kršitvami javne rabe slovenščine pa se morata povečati nadzor in ukrepanje pristojnih inšpektoratov oziroma inšpekcijskih služb.

Slovenščina se mora uporabljati in nadalje razvijati na vseh področjih javnega življenja znotraj mej slovenske države, na območjih, kjer živijo slovenske skupnosti v sosednjih državah in izseljenci, ter v ustreznih evropskih in mednarodnih okvirih.

4 SEZNAM KRATIC

ACS	– Andragoški center Slovenije
ARRS	– Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
CŠOD	– Center šolskih in obšolskih dejavnosti
JAK	– Javna agencija za knjigo Republike Slovenije
MDDSZ	– Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MGRT	– Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	– Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	– Ministrstvo za javno upravo
MK	– Ministrstvo za kulturo
MKGP	– Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MNZ	– Ministrstvo za notranje zadeve
MP	– Ministrstvo za pravosodje
MZ	– Ministrstvo za zdravje
MZI	– Ministrstvo za infrastrukturo
MZZ	– Ministrstvo za zunanje zadeve
NAKVIS	– Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu
SAZU	– Slovenska akademija znanosti in umetnosti
UL	– Univerza v Ljubljani
UM	– Univerza v Mariboru
UN	– Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti
UNG	– Univerza v Novi Gorici
UOIM	– Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov
UP	– Univerza na Primorskem
USZS	– Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
VŠZ	– visokošolski zavodi
ZGNL	– Zavod za gluhe in naglušne v Ljubljani
ZRC SAZU	– Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti
ZRSŠ	– Zavod Republike Slovenije za šolstvo